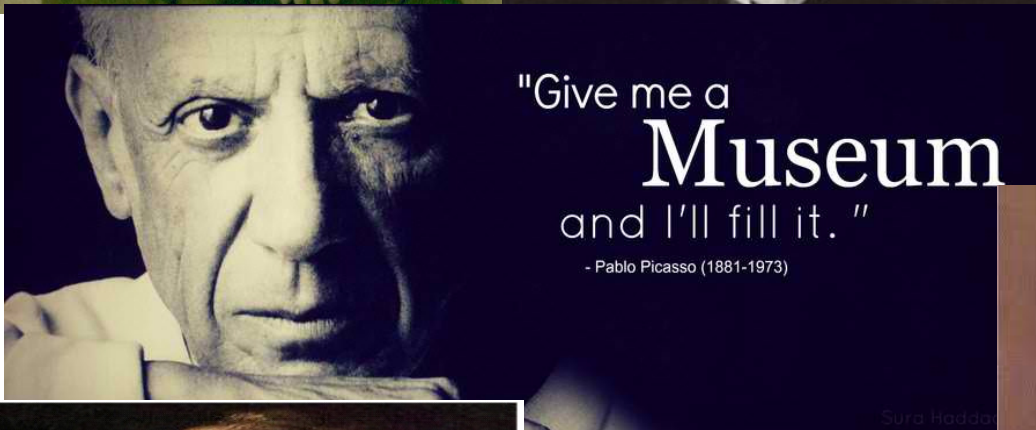
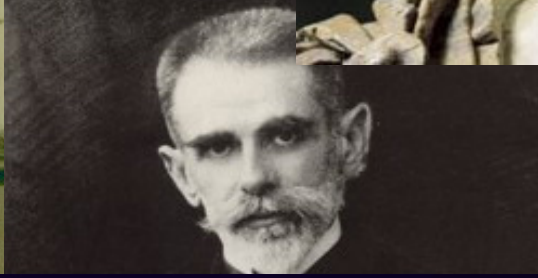
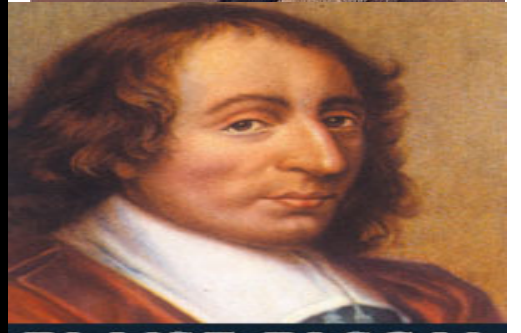
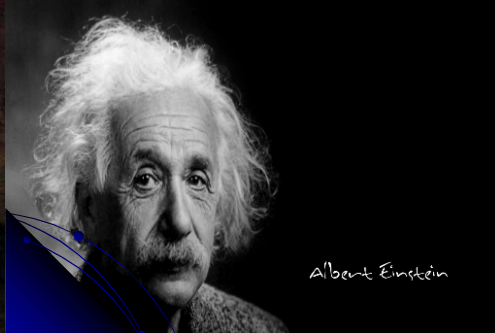
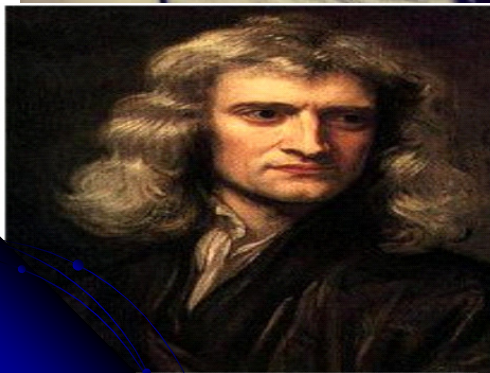

«Σημαντικές προσωπικότητες που διαμόρφωσαν – Καθόρισαν τον παγκόσμιο πολιτισμό»

"Give me a Museum and I'll fill it."

- Pablo Picasso (1881-1973)

**Η εργασία αυτή υλοποιήθηκε στα πλαίσια
του μαθήματος «Ερευνητική εργασία»
Σχολικό έτος 2013-2014**

Εργάστηκαν οι μαθητές του Β2

Ομάδα Α	Ομάδα Β	Ομάδα Γ	Ομάδα Δ
Νίκος Χαρτσιούδης	Τρακούδη Πετρούλα	Κωνσταντίνος Παπανικολόπουλος	Χατζηκοτιανούδη Στεφάνια
Στέλιος Μπούμπας	Παρασκευή Χατζηβασιλείου	Πελτέκης Γιώργος	Χαβαρής Αντώνης
Χριστίνα Μπορδούδη	Αντιγόνη Χατζογλίδου	Τατούδης Λεωνίδας	Σμυρίδης Γιώργος
Χρυσάνθη Σταγκοπούλου	Τσακίρης Χρήστος	Δήμητρα Μπουγαδούδη	Χρύσα Τσιπλάκη
	Μαρία Νικολούδη	Ταρλίνη Ραφαηλία	Χριστόπουλος Νίκος

**Η κάθε ομάδα επέλεξε να ασχοληθεί με ένα
τομέα, στον οποίο εμφανίστηκαν σημαντικές
προσωπικότητες**

Α' ομάδα	Θα ασχοληθούν με προσωπικότητες της τέχνης.
Β' ομάδα	Θα ασχοληθούν με προσωπικότητες της Φιλοσοφίας.
Γ' ομάδα	Θα ασχοληθούν με προσωπικότητες της επιστήμης .
Δ' ομάδα	Θα ασχοληθούν με προσωπικότητες της Πολιτικής.

Υπεύθυνη καθηγήτρια : Καρακώστα Δήμητρα

Περιεχόμενα

«Σημαντικές προσωπικότητες που διαμόρφωσαν – Καθόρισαν τον παγκόσμιο πολιτισμό».....	1
Περιεχόμενα	3
Εισαγωγή.....	8
Φιλόσοφοι που άλλαξαν τον πολιτισμό μας	9
Ρενέ Ντε Καρτ	9
Το έργο του	9
Η θεωρία του.....	11
Τα έργα του	12
Το τέλος του	12
Συμπέρασμα.....	12
Αριστοτέλης	13
Η προσωπικότητα του Αριστοτέλη	13
Το έργο του Αριστοτέλη.....	14
Το τέλος του Αριστοτέλη.....	15
Συμπέρασμα.....	15
Ζαν Ζακ Ρουσσώ	16
Άποψη του Ζαν Ζακ.	16
Ζαν Ζακ στα Ελληνικά	16
Συμπέρασμα.....	16
Καρλ Μαρξ (KARL MARX)	17
Τα πρώτα χρόνια της ζωής	17
Η εκπαίδευσή του.....	17
Η Σκέψη του Καρλ Μαρξ.	18
Η Μαρξιστική πολιτική του Καρλ Μαρξ.	18
Συμπέρασμα.....	18
Σωκράτης	19
Βιογραφία	19
Το έργο του	19
Το τέλος του	19
Συμπέρασμα.....	20
Πλάτωνας.....	21
Βιογραφία	21
Το έργο του	21
Συμπέρασμα.....	22
Εισαγωγή.....	23

Πολιτική	23
Πολιτικοί που άλλαξαν τον πολιτισμό μας.....	24
Ιωάννης Καποδίστριας.....	24
Κυβερνήτης της Ελλάδας.....	24
Ο Καποδίστριας και η Επανάσταση	25
Εσωτερική Πολιτική	26
Εξωτερική Πολιτική.....	27
Αντιπολίτευση και Δολοφονία.....	27
Κριτική και Τιμές.....	28
Σχολιασμοί και συμπεράσματα.....	29
Ελευθέριος Βενιζέλος	30
Προσωπική ζωή & Πληροφορίες	30
Πολιτική σταδιοδρομία	30
Κρητική επανάσταση	30
Άφιξη στην Ελλάδα.....	31
Εργατική Πολιτική.....	31
Αγροτική Πολιτική.....	31
Τομές στη Δημόσια Υγεία	32
Φορολογική Μεταρρύθμιση	33
Εκπαιδευτική Πολιτική.....	33
Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος.....	33
Εξωτερική πολιτική 1928-32.....	34
Βαλκάνια	34
Σχολιασμοί και Συμπεράσματα	34
Αλέξανδρος Υψηλάντης	35
Χαρακτήρας	35
Αρχηγός Φιλικής Εταιρίας	36
Μέτρα	36
Έναρξη επιχειρήσεων.....	37
Αδόλφος Χίτλερ.....	39
Βίος	39
Τα παιδικά χρόνια	40
Στη Βιέννη και το Μόναχο	40
Α' Παγκόσμιος Πόλεμος.....	42
Η άνοδος του Χίτλερ	42
Γίνεται πολιτικός	42
Πραξικόπημα και φυλάκιση.....	44
Ο δρόμος προς την Καγκελαρία	46
Β' Παγκόσμιος Πόλεμος	46
Το τέλος του Χίτλερ στο καταφύγιο	47
Συμπέρασμα.....	48
Επιστήμονες που άλλαξαν τον πολιτισμό μας.....	50

Εισαγωγή.....	50
Blaise Pascal.....	51
Βιογραφία	51
Οι εφευρέσεις και ανακαλύψεις	51
Κάποια από τα έργα του Pascal	52
Συνεισφορά του Pascal	52
Isaac Newton.....	53
1661-1669: Σπουδές στο Καίμπριτζ και οι πρώτες έρευνες.....	53
Εργασία	54
Έργα	54
Η επιστημονική συνεισφορά του Νεύτωνα.....	54
Ο Άλμπερτ Αϊνστάιν	55
Βιογραφικά στοιχεία	55
Έργο.....	55
Η Συνεισφορά του Αϊνστάιν	56
Πυθαγόρας ο Σάμιος.....	57
Η ίδρυση της πρώτης κλειστής εταιρείας και η διδασχή.....	57
Το έργο και οι θεωρίες του.....	57
Τα ταξίδια και η αναγνώρισή του παγκοσμίως.....	58
Οι θεωρίες που διατυπώθηκαν σχετικά με τον θάνατό του	59
Η Συνεισφορά του Πυθαγόρα.....	59
Γαλιλαίος.....	60
Βιογραφία	60
Η Καταδίκη.....	60
Ανακαλύψεις	61
Έργα	61
Συνεισφορά του Γαλιλαίου.....	61
Νικόλα Τέσλα	62
Τα πρώτα χρόνια του μεγάλου επιστήμονα :.....	62
Αρχή της σταδιοδρομίας του :.....	62
Σπουδές του Νικόλα Τέσλα	63
Τέσλα εναντίον των Ναζί	63
Η κορύφωση της δόξας και η προσπάθεια χαρακτηρισμού του ως τρελού :64	
Το τέλος του Τέσλα :	65
Συνεισφορά του Τέσλα.....	66
Θαλής Μιλήσιος.....	67
Ιδιωτική του ζωή.....	67
Έργα:.....	68
Τι πρόσφερε ο ίδιος στην πολιτική.....	68

Κοσμολογία	68
Θεολογία	68
Φυσική	69
Γεωμετρία	69
Γνωμικά	69
Αστρονομία	70
Φιλοσοφία	70
Συνεισφορά του Θαλή του Μιλήσιου	70
Συμπαντικές προσωπικότητες που άλλαξαν τον πολιτισμό μας στον χώρο της τέχνης	71
Εισαγωγή.....	71
Ορισμός τέχνης.....	71
Η λέξη τέχνη.....	71
Η ιστορία της τέχνης.....	71
Επίδραση της τέχνης στον άνθρωπο.....	72
Ο κοινωνικός ρόλος της τέχνης και η σημασία της.....	72
Η Έλλειψη της τέχνης	73
Οι δέκα πρώτες κατηγορίες της τέχνης.....	73
Άλλες τέχνες.....	73
ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΙΗΣΗΣ	74
Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης.....	74
Ο Βίος του.....	74
Η Συγγραφική του πορεία.....	75
Το Έργο του	75
Τα διηγήματα του είναι :	76
Η Κριτική του έργο του.....	77
Ο Στόχος του μέσα από το έργο του	78
Γιατί αποφάσισα να ασχοληθώ με τον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη.....	78
Κωστής Παλαμάς	80
Ο βίος του.....	80
Η συγγραφική του πορεία	80
Το έργο του	81
Το ποιητικό του έργο.....	81
Η σχέση με το Δημοτικισμό	81
Γιατί αποφάσισα να ασχοληθώ με τον Κωστή Παλαμά.....	82
Κωνσταντίνος Καβάφης	83

Ο βίος του.....	83
Η συγγραφική του πορεία.....	83
Το έργο του.....	84
Η γλώσσα του Καβάφη.....	84
Το ύφος του ποιητή.....	85
Η βιβλιογραφία του.....	85
ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ.....	87
 PABLO PICASSO.....	 87
Ο βίος του.....	87
Γιατί θεωρείται σημαντικός.....	88
Καλλιτεχνική περίοδος.....	88
Σημαντικότερο έργο του : Γκερνίκα(Γκουέρνικα).....	89
Η ζωγραφική του Πάμπλο Πικάσο.....	90
Το μουσείο που βρίσκονται τα έργα του Πικάσο.....	90
Γιατί αποφάσισα να ασχοληθώ με τον Pablo Picasso.....	91
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ- Πηγές.....	92

Εισαγωγή

Οι τομείς που έχουν επηρεάσει κατά κύριο λόγο τον πολιτισμό μας είναι η φιλοσοφία, οι επιστήμες, η πολιτική και οι τέχνες. Οι τομείς αυτοί είχαν να αναδείξουν σημαντικές προσωπικότητες. Προσωπικότητες που τόσο με τις απόψεις τους όσο και με τα έργα τους επηρέασαν τον πολιτισμό προς διάφορες κατεύθυνσης. Προσωπικότητες που στο πέρας των αιώνων άφησαν το στίγμα τους και πολλές φορές γίνεται αναφορά στο όνομα τους.

Η απλή αναφορά καθώς και η άγνοια για λεπτομέρειες από τη ζωή τους, αποτέλεσαν την βασική ανάγκη για την υλοποίηση αυτής της εργασίας.

Φιλόσοφοι που άλλαξαν τον πολιτισμό μας

Ρενέ Ντε Καρτ

Ο Ρενέ Ντεκάρτ ο Καρτέσιος γεννήθηκε στις 31 Μαρτίου 1596 στην Τουραίνη στη Γαλλία. Αν και ολοκλήρωσε τις σπουδές του στη νομική, ικανοποιώντας την επιθυμία του του πατέρα του, ωστόσο δεν ασχολήθηκε ποτέ επαγγελματικά. Ο ίδιος επιθυμούσε να γνωρίσει τον κόσμο και να <<κατακτήσει>> την αλήθεια και αυτή την αλήθεια αναζήτησε μέσα από το έργο του. Ήταν Γάλλος φιλόσοφος, μαθηματικός και και επιστήμονας φυσικών επιστημών. Θεωρείται σταθμός στην ιστορία την φιλοσοφίας καθώς φέρεται ως δάσκαλος και ταυτόχρονα θύμα του Διαφωτισμού. Αναφέρεται συχνά ως εκείνος που συνέλαβε την πιο ακραία μορφή σκεπτικισμού. Προσπάθησε και κατόρθωσε να απεγκλωβίσει την φιλοσοφία από τον σχολαστικισμό, να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη στις νοητικές δυνάμεις του ανθρώπου και να απελευθερώσει το ανθρώπινο πνεύμα από την αυθεντία του παρελθόντος. Υπήρξε μία από τις σημαντικότερες μορφές του ηπειρωτικού-ευρωπαϊκού ορθολογισμού. Οι ιδέες του όμως, έγιναν στόχος του εμπειρισμού που επικράτησε μακροπρόθεσμα. Αλλά και οι βασικές ιδέες του λειτούργησαν σε πείσμα των προθέσεών του. Θέτοντας τα όρια μεταξύ πνευματικού και υλικού κόσμου και αντιμετωπίζοντάς τον ως επαρκές και αυτόνομο αντικείμενο μελέτης, βοήθησε στην επικράτηση του υλισμού έναντι της πνευματοκρατίας.

Το έργο του

Ο Ντεκάρτ έχει ως αρχή να μην αποδέχεται τίποτε ως αληθινό πριν το γνωρίσει κατάδηλα ως τέτοιο. Είναι ορθολογιστής, θεμελιωτής της γνώσης και της μεθόδου που οδηγεί στην κατάκτηση της. Ο Ντεκάρτ χρησιμοποιεί την αμφιβολία ως μεθοδικό όργανο γνώσης, μέσον απελευθέρωσης του πνεύματος από την προκατάληψη, με σκοπό «ν' απορρίψει την κινητή άμμο και να ανακαλύψει την άργιλο και τον βράχο», να βρει δηλαδή στήριγμα στη Μεταφυσική του. Οι αισθήσεις, σύμφωνα με το σκεπτικό του γάλλου φιλοσόφου, μας απατούν συχνά, δίνουν συγκεχυμένη γνώση την οποία μοιραζόμαστε με τα ζώα, η αντίληψη και τα όνειρα δεν έχουν ακρίβεια,. Η συστηματική αμφιβολία είναι ο μόνος τρόπος αποκατάστασης της αλήθειας. Εκτός αμφιβολίας θέτει ο Ντεκάρτ την αλήθεια της πίστης που υπερβαίνει τα όρια της λογική, τις αρχές της ηθικής που έχουν αναγνωρισθεί ως οι καλύτερες και τις απλές έννοιες που γίνονται γνωστές χωρίς κατάφαση ή άρνηση.

Παράλληλα, ο Ντε Κάρτ αφήνει ανεξίτηλο σημάδι και στη φιλοσοφία. Μέσα από τα σημαντικότερα έργα του «Λόγος περί της μεθόδου», «Στοχασμοί για την πρώτη φιλοσοφία» και «Αρχές φιλοσοφίας» προσεγγίζει τα ζητήματα της μεθόδου της γνώσης, της σχέσης σώματος-ψυχής και ύλης-πνεύματος, αλλά και το θέμα της ύπαρξης θεού, τον οποίο αποδέχεται ως το «τέλειο ον» και υποστηρίζει μέσω ενός «αφαιρετικού συλλογισμού» το αυταπόδεικτο της ύπαρξής του.

Ο ίδιος στο έργο του <Λόγος περί της μεθόδου> διατυπώνει το απόφθεγμα <<σκέφτομαι άρα υπάρχω>> και αναγνωρίζει την αξία της αμφιβολίας για την αποκάλυψη της μοναδικής αλήθειας μπορώ να αμφιβάλλω για όλα τα πράγματα που με περιβάλλουν και για όλα όσα σκέφτομαι.

Οι άνθρωποι συχνά σφάλουν στους συλλογισμούς τους ακόμα και σε απλά θέματα και δεν υπάρχει λόγος να πιστεύω ότι οι αισθήσεις μου δεν με ξεγελούν ή ότι οι σκέψεις μου δεν είναι παρά σαν τα όνειρά μου όταν κοιμάμαι. Μπορώ να αμφιβάλλω λοιπόν για όλα όσα σκέφτομαι και πιστεύω, αλλά για ένα πράγμα σε καμία περίπτωση δεν μπορώ να αμφιβάλλω, δηλαδή για το ότι αμφιβάλλω. Κατόπιν πρόσεξα πως, ενώ εγώ ήθελα να σκεφτώ έτσι, ότι όλα ήταν ψεύτικα έπρεπε αναγκαστικά, εγώ που το σκεπτόμουν, να είμαι κάτι. Και παρατηρώντας πως τούτη η αλήθεια: σκέπτομαι, άρα υπάρχω ήταν τόσο γερή και τόσο σίγουρη ώστε όλες μαζί οι εξωφρενικές υποθέσεις των σκεπτικών φιλοσόφων δεν ήταν ικανές να την κλονίσουν, έκρινα πως μπορούσα δίχως ενδοιασμούς να την παραδεχθώ σαν την πρώτη αρχή της φιλοσοφίας που αναζητούσα».

Μπορεί οι θεωρίες του Ντε Κάρτ να επικρίθηκαν εν μέρει από τους μεταγενέστερους του -εμπειριστές- και να αξιοποιήθηκαν με ένα ιδιαίτερο τρόπο, ως κρηπίδωμα του ρεύματος του υλισμού, ωστόσο ήταν αυτές που «λύτρωσαν» τη φιλοσοφία από τις μεσαιωνικές προκαταλήψεις και άνοιξαν το δρόμο για την εποχή του Διαφωτισμού.

Εκτός από τη φιλοσοφία, που υπήρξε και η κύρια απασχόλησή του, έθεσε και τις βάσεις της σύγχρονης άλγεβρας.

Δημιούργησε την αναλυτική γεωμετρία, ασχολήθηκε με τη μελέτη της θεωρίας των συνόλων και έθεσε τις αρχές της φυσικής και βιολογικής αιτιοκρατίας. Διατύπωσε τη μέθοδο των συντεταγμένων, με την οποία ένα γεωμετρικό πρόβλημα μετατρέπεται σε αλγεβρικό και αντίστροφα.

Εκτός από τη φιλοσοφία, που υπήρξε και η κύρια απασχόλησή του, έθεσε και τις βάσεις της σύγχρονης άλγεβρας.

Δημιούργησε την αναλυτική γεωμετρία, ασχολήθηκε με τη μελέτη της θεωρίας των συνόλων και έθεσε τις αρχές της φυσικής και βιολογικής αιτιοκρατίας. Διατύπωσε τη μέθοδο των συντεταγμένων, με την οποία ένα γεωμετρικό πρόβλημα μετατρέπεται σε αλγεβρικό και αντίστροφα.

Η θεωρία του

Η θεωρία του για τον κόσμο είναι διαρκική. Η εμπειρία παρουσιάζει δύο είδη όντων ή ουσιών, τις πνευματικές και τις υλικές, τη νόηση και την έκταση. Υπάρχει εσωτερικός κόσμος (συνείδηση, εγώ) και εξωτερικός (υλικός). Δέχεται την ύπαρξη του Θεού. Αν και η μεταφυσική του είναι ιδεαλιστική και σχετίζεται με του Μπέρκλεϊ, όμως δεν αρνείται την ύπαρξη του υλικού κόσμου. Συνείδηση και υλικός κόσμος είναι δύο ουσίες διάφορες και ανεξάρτητες μεταξύ τους. Η συνείδηση δεν έχει τίποτε κοινό με το χώρο και τα μεγέθη, ο άνθρωπος όμως έχει ξεκάθαρη παράσταση του ποσοτικού, της έκτασης στο χώρο. Η έκταση είναι ιδιότητα του πνεύματος. Η έκταση, το μεριστό και η κίνηση αποτελούν τις μόνες ιδιότητες των υλικών όντων. Οι ποιοτικές τους ιδιότητες προσθέτονται σ' αυτά από το αισθανόμενο υποκείμενο. Η ύλη και η έκταση ταυτίζονται. Η έννοια της ψυχής περιορίζεται στη νόηση και θεωρείται ως αρχή της πνευματικής ζωής και όχι της οργανικής. Έτσι οι οργανισμοί κατανοούν απλές μηχανές που η λειτουργία τους εξηγείται με τους νόμους της μηχανικής.

Τα έργα του

"Λόγος περί της μεθόδου", που δημοσιεύτηκε το 1637,

"Στοχασμοί", δημοσιευμένο το 1641 στα λατινικά,

"Αρχές της Φιλοσοφίας", δημοσιευμένο το 1644 επίσης στα λατινικά,

"Διατριβή για τα πάθη της ψυχής" (1649)

και το ατελείωτο έργο του

"Κανόνες για την καθοδήγηση του πνεύματος".

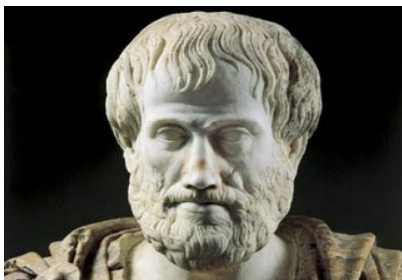
Το τέλος του

Ο φιλόσοφος πέθανε στις 11 Φεβρουαρίου, 1650 στη Στοκχόλμη, της Σουηδίας, όπου είχε προσκληθεί ως διδάσκαλος της βασίλισσας Χριστίνας της Σουηδίας. Ως αιτία του θανάτου του φέρεται η πνευμονία, αν και επιστολές που ανακαλύφθηκαν πρόσφατα προς και από τον ιατρό Έικε Πίες (Eike Pies) υποδεικνύουν ότι ο Καρτέσιος πιθανώς δηλητηριάστηκε από τη χρήση αρσενικού. Το 1667 το Βατικανό περιέλαβε τα έργα του στον Κατάλογο Απαγορευμένων Βιβλίων.

Συμπέρασμα

Ο Ρενέ Ντεκάρτ, γνωστός με το εξελληνισμένο του όνομα, Καρτέσιος, ήταν Γάλλος φιλόσοφος και μαθηματικός. Έχει χαρακτηριστεί σαν ο «φιλόσοφος της αμφιβολίας». Θεωρείται ο εκφραστής της πιο ακραίας μορφής σκεπτικισμού και οι ιδέες του πολεμήθηκαν από τους εκφραστές του εμπειρισμού. Η πιο γνώστη φιλοσοφική του διατύπωση, είναι το «cogito ergo sum», «Σκέφτομαι, άρα υπάρχω»

Αριστοτέλης

Ο Αριστοτέλης γεννήθηκε μεταξύ Ιουλίου και Δεκεμβρίου του έτους 384 π.Χ. στα Αρχαία Στάγειρα της Χαλκιδικής. Ήταν αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος και πολυεπιστήμονας, μαθητής του Πλάτωνα και διδάσκαλος του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Υπήρξε φυσιοδίφης, φιλόσοφος, δημιουργός της λογικής και ο σημαντικότερος από τους διαλεκτικούς της αρχαιότητας. Ο Αριστοτέλης ήταν ένας από τους κορυφαίους φιλοσόφους και επιστήμονες της Κλασικής εποχής. Ιδρυτής της περιπατητικής φιλοσοφίας, ο συστηματικότερος, μεθοδικότερος νους του αρχαίου κόσμου και ένας από τους μεγαλύτερους στοχαστές όλων των εποχών. Όπως επίσης και θεμελιωτής και πρόδρομος πλήθους παλαιότερων όσο και νεότερων κλάδων της επιστήμης.

Η προσωπικότητα του Αριστοτέλη.

Πολύτιμη πηγή πληροφοριών για το χαρακτήρα του Αριστοτέλη και γενικά τις σχέσεις του με τους ανθρώπους του περιβάλλοντός του, συγγενείς, φίλους, ελεύθερους και δούλους, αποτελεί το κείμενο της διαθήκης του, που διασώθηκε από το Διογένη. Σ' αυτό διαφαίνεται πως ήταν άνθρωπος που είχε αισθανθεί έντονα τη μοναξιά της ζωής και που ένιωθε ευγνωμοσύνη για όσους ανθρώπους συντέλεσαν αποτελεσματικά με τις φροντίδες τους, ώστε να απαλυνθεί εάν όχι εξαλειφθεί το αίσθημα του αυτό. Ο Αριστοτέλης ως άνθρωπος είχε πιστούς φίλους, αλλά και φοβερούς αντιπάλους, γιατί έβλεπαν με φθόνο την ανωτερότητά του και αισθάνονταν ότι η παρουσία του τους μηδένιζε. Γι' αυτό τον διέβαλλαν με κάθε είδους συκοφαντίες. Τον παρουσίαζαν ως φιλάργυρο, φιλήδοно, ραδιούργο, μηχανορράφο, ακόμα ως οργανωτή δολοφονίας του Αλεξάνδρου. Όμως, όλα αυτά αναιρούνται από πολύ αξιόπιστες πηγές, που αποδεικνύουν τόσο ότι ο Αριστοτέλης υπήρξε η ενσάρκωση του ορθού μέτρου σ' όλες τις εκδηλώσεις της ζωής του, όσο και την έμφυτη ευγένεια και τρυφερότητα της ψυχής του. Κάποιοι τον θεωρούσαν απλώς «ένσαρκη διάνοια», όμως η διαθήκη του δεν αφήνει αμφιβολία ότι υπήρξε ευγνώμων και στοργικός προς τους συνανθρώπους του άνθρωπος.

Το έργο του Αριστοτέλη

Το συγγραφικό έργο του Αριστοτέλη μπορεί να χωριστεί σε τρεις βασικές κατηγορίες. Η πρώτη περιλαμβάνει έργα εκλαϊκευμένου χαρακτήρα που τα είχε δημοσιεύσει ο ίδιος. Η δεύτερη, σημειώσεις και συλλογές υλικού που προορίζονταν για επιστημονικές πραγματείες και η τρίτη, τα ίδια τα επιστημονικά έργα. Με μόνη εξαίρεση την «Αθηναίων Πολιτεία», ολόκληρο τα σώμα των σωζόμενων έργων του- αν είναι αυθεντικό- ανήκει στην τρίτη κατηγορία. Η γνώση μας για τα υπόλοιπα συγγράμματα στηρίζεται σε αποσπάσματα τα οποία μνημονεύουν αρχαίοι συγγραφείς, και σε τρεις καταλόγους που έχουν περισωθεί από την αρχαιότητα. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα εκτενέστερα από τα σωζόμενα έργα του δεν αποτελούν ενιαία σύνολα, αλλά συλλογές κειμένων για συναφή θέματα, και ότι τα επιμέρους κείμενα είναι οι αρχικές ενότητες που συνδέθηκαν έπειτα μεταξύ τους, άλλοτε από τον ίδιο τον Αριστοτέλη και άλλοτε από τους εκδότες του.

Σωζόμενες πραγματείες.

1) **Λογικές** (Όργανον κατά τον Αριστοτέλη), που περιλαμβάνονται οι Κατηγορίες, το Περί ειρήνης, το Περί ψυχής, τα Αναλυτικά, τα Αναλυτικά Ύστερα, τα Τοπικά και οι Σοφιστικοί έλεγχοι.

2) **Φυσικές** που περιλαμβάνουν τα Φυσικά, το Περί ουρανού, το Περί Γενέσεως και Φθοράς και τα Μετεωρολογικά.

3) **Ψυχολογικά** που περιλαμβάνουν το Περί ψυχής (Μικρά Φυσικά), τα Περί αισθήσεως και αισθητών, Περί μνήμης και αναμνήσεως, Περί ύπνου, Περί εγρηγόρσεως, Περί της μαντικής της εν τοις ύπνοις, Περί μακροβιότητας και βραχυβιότητας, Περί ζωής και θανάτου και τέλος το Περί αναπνοής.

4) **Βιολογικά** τα οποία ακολουθούνται από κάποια νόθα έργα. Το μόνο που γνωρίζουμε από τον ίδιο το φιλόσοφο και από τις αναφορές του είναι το ευχάριστο έργο με τον τίτλο Περί θαυμασίων ακουσμάτων.

5) **Ηθικά** τα οποία περιλαμβάνουν τα Ηθικά Νικομάχεια και τα Ηθικά Ευδήμεια.

6) **Πολιτικά**, που είναι χωρίς καμιά αμφιβολία, έργο του Αριστοτέλη. Σ' αυτά εντάσσονται το βιβλίο των Οικονομικών, έπειτα μια συλλογή από ιστορικά γεγονότα που, με μορφή παραδειγμάτων επεξηγούν διάφορα οικονομικά σχήματα και τέλος το τρίτο βιβλίο με τίτλο Νόμοι ανδρός και γαμέτης.

7) **Ρητορική**: Στα έργα του Αριστοτέλη σημειώνεται μια πορεία που ξεκινά από τα μη εγκόσμια για να καταλήξει στη συνέχεια σ' ένα έντονο ενδιαφέρον για τα συγκεκριμένα γεγονότα της φύσης και της ιστορίας, καθώς και στην

πεποίθηση ότι η μορφή και το νόημα του κόσμου δεν βρίσκονται έξω από αυτόν αλλά μέσα στο ίδιο το περιεχόμενό του.

Το τέλος του Αριστοτέλη

Ο Αριστοτέλης απεβίωσε μεταξύ πρώτης και εικοστής δευτέρας Οκτωβρίου του έτους 322 π.Χ. στη Χαλκίδα από στομαχικό νόσημα, μέσα σε θλίψη και μελαγχολία. Το σώμα του μεταφέρθηκε στα Στάγειρα, όπου θάφτηκε με εξαιρετικές τιμές. Οι συμπολίτες του τον ανακήρυξαν "οικιστή" της πόλης και έχτισαν βωμό πάνω στον τάφο του. Στη μνήμη του καθιέρωσαν γιορτή, τα "Αριστοτέλεια", και ονόμασαν έναν από τους μήνες "Αριστοτέλειο". Η πλατεία όπου θάφτηκε ορίστηκε ως τόπος των συνεδρίων της βουλής.

Συμπέρασμα

Γενικά , η μελέτη των αριστοτελικών έργων δικαιώνει την άποψη ότι ο μεγάλος φιλόσοφος έθεσε τα θεμέλια και την αφετηρία για μια αναλυτική και μεθοδική μελέτη όλων των τομέων του ανθρώπινου επιστητού. Πολλές επιστήμες οφείλουν τη γένεση τους στον Αριστοτέλη ,όπως η **Βιολογία,η Λογική , η Λαογραφία, η Μεταφυσική, Η Ζωολογία, η Πολιτειολογία , η Ηθική** και πολλές άλλες.

Ζαν Ζακ Ρουσσώ

Ο Ρουσσώ γεννήθηκε και μεγάλωσε στην θρησκευτικά καλβινιστριών Γενεύη. Σε πολύ μικρή ηλικία εγκαταλείφθηκε από τους γονείς του και έτσι γνώρισε καλύτερα τα παιδικά του χρόνια. Στη συνέχεια της ζωής του πέρασε δύο χρόνια με έναν πάστορα, ως το 1724. Μετά ο θείος του τον τοποθέτησε ως μαθητευόμενο γραφέα σε ένα δικαστικό γραφείο, και το 1725 έγινε μαθητευόμενος ενός χαράκτη. Ο Ζαν Ζακ Ρουσσώ εγκαταλείπει την γενέτειρα του Γενεύη σε ηλικία 16 ετών, το 1728. Είναι ο εφημέριος του Κονφινιόν που τον στέλνει στην βαρόνη Μαντάμ ντε Βαράνς, πρόσφατα προσηλυτισμένη στον καθολικισμό. Αυτή με την σειρά της τον στέλνει στο Τορίνο της Ιταλίας, όπου ο Ζαν Ζακ Ρουσσώ ασπάζεται τον καθολικισμό.

Άποψη του Ζαν Ζακ.

Οι φορείς της εκτελεστικής εξουσίας δεν είναι αφέντες του λαού, μα υπάλληλοι του. Ο λαός πρέπει να μπορεί να τους διορίζει και να τους απολύει όποτε θέλει. Δεν υπάρχει θέμα να συμβληθούν με το λαό, πρέπει να τον υπακούσουν.

Ζαν Ζακ στα Ελληνικά

- Έργα του Δοκιμίου περί καταγωγής των γλωσσών. Όπου γίνεται λόγος περί μελωδίας και μουσικής μιμήσεως. Το κοινωνικό Αιμίλιος ή Περί αγωγής.
- Η κοινωνική ανισότητα.
- Πραγματεία περί της καταγωγής και των θεμελίων της ανισότητας ανάμεσα στους ανθρώπους.
- Λόγος περί επιστημών και τεχνών.
- Το σύμβολο ή Αρχές πολιτικού δικαίου.

Συμπέρασμα

Ο Ζαν Ζακ Ρουσσώ είναι γνωστός γιατί συγκρότησαν το ιδεολογικό υπόβαθρο του Διαφωτισμού στην Εγκυκλοπαίδεια.

Καρλ Μαρξ (KARL MARX)

Ο **Καρλ Χάινριχ Μαρξ** (*Karl Heinrich Marx*) (Τριέρη 1818-Λονδίνο 1883) ήταν Γερμανός φιλόσοφος, κοινωνιολόγος, δημοσιογράφος, ιστορικός, πολιτικός οικονομολόγος και θεωρείται ως θεμελιωτής του κομμουνισμού. Ασχολήθηκε με πολλά ζητήματα ως φιλόσοφος και δημοσιογράφος. Είναι κατ' εξοχήν γνωστός για την ανάλυση της ιστορίας σε όρους ταξικής πάλης, η οποία συνοψίζεται στη θεωρία ότι τα συμφέροντα των κεφαλαιοκρατών και των εργαζομένων είναι διαμετρικά αντίθετα μεταξύ τους

Τα πρώτα χρόνια της ζωής .

Η οικογένεια του Μαρξ ήταν μια προοδευτική εβραϊκή οικογένεια από το Τριέρ της Πρωσίας. Ο πατέρας του Χέρσελ καταγόταν από γενιά ραβίνων και ήταν δικηγόρος. Ο θείος του Σαμουήλ ήταν ραβίνος στο Τριέρ. Καθώς όμως στην Πρωσία του 19ου αιώνα οι ευκαιρίες για προκοπή για μια εβραϊκή οικογένεια ήταν μειωμένες, και επειδή ο πατέρας του Χέρσελ δεν ήταν ιδιαίτερα θρησκευόμενος, αποφάσισε να ενστερνιστεί τη λουθηρανική θρησκεία, που ήταν το θρήσκευμα της Πρωσίας, αλλάζοντας ο ίδιος το όνομά του σε Χάινριχ, πράγμα που είχε θετικές επιπτώσεις στην καριέρα του ως νομικού. Η οικογένεια Μαρξ ήταν πολύ φιλελεύθερη, και στην οικία τους φιλοξενήθηκαν πολλοί διανοούμενοι και καλλιτέχνες την εποχή της νεότητας του Μαρξ.

Η εκπαίδευσή του.

Στα γυμνασιακά του χρόνια συνέγραψε συνολικά δύο διατριβές δοσμένου θέματος, που αφορούσαν την ιστορία και τη θρησκεία. Η τελευταία εξετάστηκε ως συνεκτικό στοιχείο της κοινωνίας, και απέσπασε τιμητική διάκριση. Σε αυτήν ο Μαρξ ασχολήθηκε με το κοινωνικό έργο της εκκλησίας και μία ελεύθερου θέματος, που αφορούσε την επιλογή επαγγέλματος. Σ' αυτή τη διατριβή με τον καλύτερο τρόπο διαφαίνονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του νεαρού Καρλ Μαρξ και οι προοπτικές της μελλοντικής επιστημονικής και φιλοσοφικής του δραστηριότητας.

Οι πανεπιστημιακές σπουδές του Μαρξ άρχισαν στο Πανεπιστήμιο της Βόννης το 1835, όπου σπούδαζε νομικά. Ωστόσο, οι συναναστροφές του στο πανεπιστήμιο της πόλης τον απέσπασαν από τις σπουδές του και περνούσε το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου του τραγουδώντας στις μπιραρίες.

Η Σκέψη του Καρλ Μαρξ.

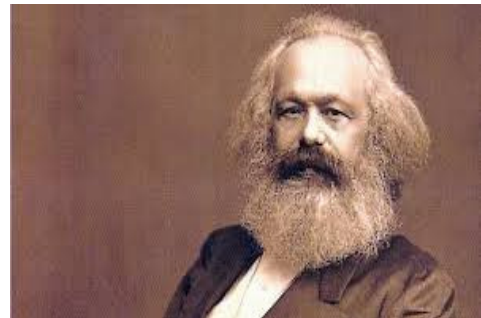
Ο Μάρξ διακήρυξε ότι η φιλοσοφία πρέπει να γίνει πραγματικότητα. Αυτό που χαρακτηρίζει τη σκέψη του Μαρξ είναι το ότι αντι να διατυπώνει αφηρημένες προτάσεις για ένα σύνολο προβλημάτων, όπως είναι ο άνθρωπος, η γνώση κτλ., εξετάζει το καθένα στη δυναμική σχέση του με τα άλλα και, κυρίως, προσπαθεί να το συσχετίσει με τις ιστορικές, πολιτικές και οικονομικές πραγματικότητες.

Η Μαρξιστική πολιτική του Καρλ Μαρξ.

Η μαρξιστική προσέγγιση στην ανάλυση των ανθρώπινων υποθέσεων, που εμφανίζεται κάτω από διάφορες παραλλαγές, μας δίνει ένα συνδυασμό προβλεπτικών και καθοδηγητικών αξιωμάτων που ανοίγουν το δρόμο σε αυτό που οι μαρξιστές θεωρούν αναπόφευκτη ιστορική πορεία προς την επικράτηση του παγκόσμιου κομμουνισμού. Τελικός αντικειμενικός σκοπός και αναπόφευκτη τελική μορφή του πολιτεύματος για την ανθρωπότητα είναι η εγκαθίδρυση μιας αδιατάρακτα ειρηνικής, αταξικής κοινωνίας χωρίς κράτος, όπου η δικαιοσύνη θα πραγματώνεται με την εφαρμογή της απλής αρχής *«από τον καθένα ανάλογα με τις δυνατότητες του, στον καθένα σύμφωνα με τις ανάγκες του»*

Συμπέρασμα

Είναι κατ' εξοχήν γνωστός για την ανάλυση της ιστορίας σε όρους ταξικής πάλης, η οποία συνοψίζεται στη θεωρία ότι τα συμφέροντα των κεφαλαιοκρατών και των εργαζομένων είναι διαμετρικά αντίθετα μεταξύ τους.

Σωκράτης

Βιογραφία

Ο Σωκράτης γεννήθηκε και δραστηριοποιήθηκε στην Αθήνα του 5^{ου} π.χ. αιώνα (470-399). Η προσωπικότητά του ενέπνευσε αγάπη, αφοσίωση αλλά και μίσος. Λέγεται ότι ο Σωκράτης έφερε 'τη φιλοσοφία από τον ουρανό στη γη'. Με άλλα λόγια ήταν ο πρώτος φιλόσοφος που έκανε (στροφή) από την φύση προς στον άνθρωπο με τη ανθρωποκεντρική φιλοσοφία του. Ο Σωκράτης δεν έγραψε ποτέ τίποτα έτσι ό,τι γνωρίζουμε για αυτόν προέρχεται κυρίως από ό,τι έχει γράψει ο Πλάτωνας, ο οποίος ήτανε και μαθητής του.

Ο Σωκράτης όπως και οι σοφιστές ενδιαφέρονταν για τον άνθρωπο και για τη ζωή του. Τα προβλήματα των φυσικών φιλοσόφων δεν τον ενδιέφεραν. Μια διαφορά χώριζε τον Σωκράτη από τους σοφιστές και αυτή είναι ότι δεν θεωρούσε τον εαυτό του μορφωμένο, ούτε σοφό άνθρωπο. Και επίσης, δεν δεχότανε πληρωμή για τη διδασκαλία του. Ο Σωκράτης θεωρούσε τον εαυτό του φιλόσοφο δηλαδή φίλο της σοφίας, αυτόν που αγαπάει τη σοφία και προσπαθεί να την κατακτήσει.

Το έργο του

Το μυστικό της επιτυχίας του Σωκράτη ήταν ότι δεν παρίστανε τον δάσκαλο αντίθετα έδειχνε στον συνομιλητή πως ήθελε να μάθει ο ίδιος από εκείνον. Δεν διδασκε αλλά συζητούσε , χαρακτηριστική είναι η φράση που έλεγε συνήθως << εν είδα ότι ουδέν είδα >> . Ο Σωκράτης ονόμαζε την μέθοδό του μαιευτική . Την ονόμασε έτσι εξαιτίας της μητέρας του η οποία ήταν μαία . Και αυτό γιατί έβρισκε κοινά σημεία ανάμεσα στη γέννηση ενός παιδιού και στη ' γέννηση , της αλήθειας . Πίστευε ότι η αλήθεια βρίσκεται μέσα μας και μέσα από τον διάλογο με ορθά επιχειρήματα ο καθένας μπορούσε να φτάσει στην αλήθεια . Ο Σωκράτης πίστευε και συχνά μιλούσε για μια θεϊκή φωνή που άκουγε και του έλεγε τι είναι σωστό και τι δίκαιο. Πίστευε ότι η ορθή γνώση οδηγεί στην ορθή πράξη. Ακόμη έλεγε ότι όταν κάνουμε το κακό συμβαίνει επειδή δεν γνωρίζουμε ποιο είναι το καλό γι'αυτό και υπογραμμίζει τη σημασία του να διερευνούμε τις γνώσεις μας συνεχώς.

Επιπλέον, ο Σωκράτης θεωρούσε ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι και έχουν ίσα δικαιώματα, χαρακτηριστικό είναι το ότι συζήτηση με δούλο για ένα γεωμετρικό πρόβλημα. Δεδομένης της υπάρχουσας κατάστασης εκείνης της εποχής Αθήνα ότι οι δούλοι δεν είναι άνθρωποι.

Το τέλος του

Όπως προαναφέραμε ο Σωκράτης εκτός από τους υποστηρικτές του είχε και αυτούς που θεωρούσαν ότι χειραγωγούσε σκόπιμα τα πλήθη. Η δράση του και οι θεωρίες του δημιούργησαν ένα αρνητικό κλίμα στο πρόσωπο του Σωκράτη και ήταν ο λόγος που τον οδήγησε στο θάνατο. Ο Σωκράτης είχε δικαστεί με

την κατηγορία του χειραγωγού του πλήθους και καταδικάστηκε σε εξορία όμως ο Σωκράτης θεωρούσε ότι η αποδοχή της ποινής του θα σήμαινε και αποδοχή των κατηγοριών του. Έτσι ο Σωκράτης μη θέλοντας να προδώσει τις αξίες, τις ιδέες και τη φιλοσοφία του αποφάσισε να πιεί το κώνειο, και να δώσει ένα τέλος στη ζωή του.

Συμπέρασμα

Ο Σωκράτης λοιπόν ήταν ο πρώτος που ασχολήθηκε με τον άνθρωπο και η επιχειρηματολογία του με την μαιευτική μέθοδο και με τις κατάλληλες ερωτήσεις μπορούσε να βγάλει την αλήθεια στην επιφάνεια.

Πλάτωνας

Βιογραφία

Ο Πλάτωνας γεννήθηκε το 428 π.χ. στην Αθήνα. Ήταν μαθητής του Σωκράτη και ήτανε είκοσι εννιά χρονών όταν καταδικάστηκε ο Σωκράτης και αναγκάστηκε να πει το κώνειο. Ο Πλάτωνας ενδιαφερόταν για τη σχέση ανάμεσα σε δυο έννοιες, το αιώνιο και το αναλλοίωτο και σε εκείνο που είναι εφήμερο παροδικό.

Με άλλα λόγια ο Πλάτωνας πίστευε ότι αυτά που βλέπουμε και αντιλαμβανόμαστε με τις αισθήσεις μας στον κόσμο είναι εφήμερα και μεταβλητά. Θεωρούσε ότι όλα όσα ανήκουν στον 'κόσμο των αισθήσεων' είναι φτιαγμένα από ύλη και η ύλη φθείρεται με το πέρασμα του χρόνου, όμως όλα τα παραπάνω διαμορφώνονται με βάση μια διαχρονική μορφή η οποία μένει αιώνια και αναλύση. Για παράδειγμα, φανταστούμε δέκα μελομακάρονα σε ένα ταψί. Παρατηρούμε ότι και τα δέκα είναι σχεδόν όμοια, μπορεί κάποιος να είναι μικρότερο πιο φουσκωτό ή πιο μακρόστενο, παρόλα αυτά όμως συμπεραίνουμε ότι όλα αυτά έχουν ένα κοινό παρονομαστή. Αν και κανένα από αυτά δεν είναι τέλειο 'ξέρουμε' ότι έχουν κοινή προέλευση ότι δηλαδή είναι ζητούμενα και πλασμένα με την ίδια φόρμα. Η φόρμα από την οποία έχουν προέλθει τα μελομακάρονα εννοείται ότι θα είναι απολύτως τέλεια και πολύ ωραιότερη από τα ατελή και φθαρτά της αντίγραφα.

Συνοψίζοντας, ο Πλάτωνας πίστευε ότι πίσω από τον 'κόσμο των αισθήσεων' υπήρχε και ένας άλλος κόσμος τον οποίο ονόμαζε 'κόσμο των ιδεών'. Θεωρούσε ότι στον δεύτερο υπάρχουν και βρίσκονται τα πρότυπα όλων των πραγμάτων που αντιλαμβανόμαστε με τις αισθήσεις μας στη φύση.

Το έργο του

Επομένως, ο Πλάτωνας χώρισε την πραγματικότητα σε δυο μέρη. Από τη μία τον κόσμο των αισθήσεων για τον οποίο αποκτούμε γνώσεις ατελείς χρησιμοποιώντας τις αισθήσεις μας. Σ' αυτόν τον κόσμο δεν υπάρχει σταθερότητα. Εδώ ισχύει η φράση του Ηράκλειτου 'τα πάντα ρέει'. Ενώ από την άλλη, έχουμε τον κόσμο των ιδεών, όπου οι γνώσεις που αποκτούμε βασίζονται στη λογική μας. Δεν μπορούμε να αντιληφθούμε με τις αισθήσεις μας τον κόσμο αυτό παρά μόνο με την λογική μας. Οι ιδέες όμως είναι αιώνιες και αμετάκλητες.

Ο Πλάτωνας 'χώρισε' στα δυο και τον άνθρωπο. Έλεγε ότι έχουμε ένα κορμί που φεύγει, χάνεται και είναι συνδεδεμένο με τον κόσμο των αισθήσεων όπως και οι αισθήσεις μας είναι συνδεδεμένες με το κορμί μας. Όμως έχουμε και αθάνατη ψυχή, στην οποία είναι εγκαταστημένη η λογική μας. Ο Πλάτωνας πίστευε ότι η ψυχή υπάρχει πριν έρθει και εγκατασταθεί μέσα στο σώμα μας. Θεωρούσε ότι οι ψυχές 'ζουν' στον κόσμο των ιδεών και τη στιγμή που

γεννιέται στον κόσμο και 'ξυπνάει' μέσα στο σώμα του ανθρώπου ξεχνάει τις τέλειες ιδέες.

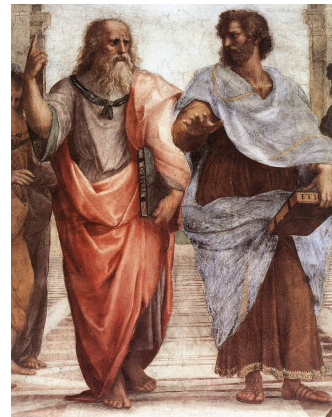
Προκειμένου να κάνει κατανοητούς τους συλλογισμούς του, ο Πλάτωνας διηγείται μια παραβολή, τον μύθο σπηλαιού. Πιο συγκεκριμένα λέει 'φανταστείτε ανθρώπους που ζουν σε μία υπόγεια σπηλιά, έχουν την πλάτη τους γυρισμένη προς το άνοιγμα και είναι δεμένοι στα χέρια και στα πόδια, έτσι ώστε να μπορούν να δουν μόνο το εσωτερικό τοίχωμα της σπηλιάς. Από πίσω τους πηγαиноέρχονται άνθρωποι που κουβαλάν διάφορα αντικείμενα. Τα αντικείμενα αυτά 'ρίχνουν' στον τοίχο της σπηλιάς διάφορες σκιές. Οι σκιές αυτές είναι το μόνο που μπορούν να δουν οι φυλακισμένοι. Βρίσκονται σε αυτή τη θέση από τη γέννηση τους οπότε θεωρούν ότι αυτοί οι ίσκιοι είναι το μόνο αληθινό πράγμα.

Φανταστείτε τώρα ότι κάποιος από τους φυλακισμένους καταφέρνει να σπάσει τα δεσμά του και να αποδράσει από την φυλακή του. Αρχικά, αναρωτιέται από πού έρχονται οι σκιές έπειτα γυρίζει το κεφάλι του προς το φως. Στην αρχή το δυνατό φως τον τυφλώνει. Ακόμα και τα πράγματα με τη καθαρή και σαφή τους όψη τους τυφλώνει, αφού ως τώρα ασαφής έβλεπε ασαφής και τρεμάμενες σκιές. Θα συνέχιζε να προχωράει μέχρι να βγει έξω από την σπηλιά θα έτριβε δυο-τρεις φορές τα μάτια του και έπειτα θα έβλεπε την ομορφιά των πόντων. Θα έβλεπε χρώματα, ζώα και λουλούδια των οποίων τις σκιές έβλεπε στη σπηλιά.

Αυτός ο δραπέτης θα μπορούσε να χαρεί την ελευθερία του και να φύγει μακριά από την σπηλιά. Σκεφτείτε όμως τους ανθρώπους που είναι ακόμα μέσα στη σπηλιά. Έτσι γυρίζει πίσω και προσπαθεί να εξηγήσει στους άλλους ότι οι σκιές που βλέπουν είναι απλά τα είδωλα των αληθινών πραγμάτων. Αλλά κανείς δεν τον πιστεύει, τον λένε ότι αυτές οι σκιές αφού τις βλέπουν με τα μάτια τους και τους σκοτώνουν. Ο Πλάτωνας με αυτόν τον μύθο θέλει να δείξει την 'δουλειά' του φιλοσόφου, ο οποίος προσπαθεί να δείξει την αλήθεια στους ανθρώπους για τον κόσμο των ιδεών, εκείνοι όμως δεν τον πιστεύουν και τον σκοτώνουν όπως έκανα και με τον Σωκράτη.

Συμπέρασμα

Ο Πλάτωνας λοιπόν έκανε μια διχοτόμηση ανάμεσα στο κόσμο των ιδεών και τον κόσμο των αισθήσεων καθώς και στο ανθρώπινο κορμί και την αθάνατη ψυχή.

Εισαγωγή

Πολιτική

Με τον γενικό όρο **πολιτική** εννοείται το σύνολο των μέτρων που λαμβάνονται και των μεθόδων και διαδικασιών που ακολουθούνται, μέσω των οποίων, ομάδες ανθρώπων οργανώνονται και λειτουργούν, προκειμένου να πετύχουν κατά τον καλύτερο τρόπο και με το μικρότερο δυνατό κόστος τους σκοπούς που επιδιώκουν σε διάφορους τομείς δραστηριοτήτων. Ο όρος εφαρμόζεται τόσο σε κυβερνήσεις κρατών για τον τρόπο διακυβέρνησης και χειρισμού των διαφόρων υποθέσεων, όπως επίσης και σε οργανισμούς, εταιρείες και άλλες οργανώσεις, λαμβάνοντας ανάλογα ιδιαίτερο χαρακτηρισμό π.χ. ναυτιλιακή πολιτική, αγροτική πολιτική κ.λπ. Η πολιτική είναι συνυφασμένη με την εξουσία και τη δύναμη που πηγάζει από αυτή.

Η άσκηση της πολιτικής αποτελεί τέχνη και επιστήμη και αφορά σε ιδέες και στον τρόπο εφαρμογής τους, τόσο σε ζωτικά ζητήματα της ανθρώπινης ύπαρξης και υπόστασης (ελευθερία, ασφάλεια, δικαιοσύνη, πολιτισμός, κτλ), καθώς επίσης και σε όλα τα υπόλοιπα θέματα που αφορούν στο κοινωνικό σύνολο, στον πολίτη, στον εργαζόμενο, κτλ. Όταν η πολιτική μετατρέπεται στην τέχνη για να διατηρηθεί ή να κατακτήσει ένα κόμμα την εξουσία ως αυτοσκοπός, τότε υπεισέρχεται η διαφθορά, η κατάχρηση εξουσίας, το "χρήμα" και οι περισσότεροι πολίτες απογοητεύονται και παύουν να ενδιαφέρονται για αυτά που τους αφορούν, με κίνδυνο τα αποτελέσματα να είναι ολέθρια σε όλους τους τομείς.

Μερικά σημαντικά πολιτικά πρόσωπα όλων των εποχών είναι τα εξής:

- Αδόλφος Χίτλερ
- Βλαντιμίρ Πούτιν
- Τζον Φ. Κένεντι
- Μουαμάρ Αλ Καντάφι
- Τζορτζ Ουάσινγκτον
- Αβραάμ Λίνκολν
- Ιωάννης Καποδίστριας
- Ελευθέριος Βενιζέλος
- Χαρίλαος Τρικούπης
- Αλέξανδρος Υψηλάντης

Πολιτικοί που άλλαξαν τον πολιτισμό μας

Ιωάννης Καποδίστριας

Έλληνας πολιτικός και διπλωμάτης. Διετέλεσε Υπουργός Εξωτερικών της Ρωσίας και πρώτος Κυβερνήτης του ανεξάρτητου Ελληνικού Κράτους, το οποίο ίδρυσε συνεισφέροντας κι ο ίδιος με την περιουσία του. Γεννήθηκε στην Κέρκυρα στις 11 Φεβρουαρίου 1776. Ήταν το έκτο παιδί της οικογενείας και με γονείς αριστοκρατικής καταγωγής. Ένας από τους πρόγονούς του ,μάλιστα ,είχε λάβει τον τίτλο του Κόμη από τον Δούκα της Σαβοΐας ο οποίος αργότερα εισήχθη στη «Χρυσή Βίβλο» των ευγενών της Κέρκυρας. Φοίτησε στο μοναστήρι της Αγίας Ιουστίνης, όπου έμαθε Λατινικά, Ιταλικά και Γαλλικά και στη συνέχεια σπούδασε ιατρική, φιλοσοφία και νομικά στο Πανεπιστήμιο Πάντοβα της Ιταλίας. Το 1797 εγκαταστάθηκε στη γενέτειρά του Κέρκυρα και άσκησε το επάγγελμα του ιατρού - χειρουργού. Δύο χρόνια αργότερα, όταν η Ρωσία και η Τουρκία κατέλαβαν για λίγο τα Επτάνησα, του ανατέθηκε η διοίκηση του στρατιωτικού νοσοκομείου.

Κυβερνήτης της Ελλάδας

Την ιδέα να κληθεί ο Καποδίστριας ως κυβερνήτης της Ελλάδος την είχε διατυπώσει πρώτος ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος σε επιστολή του προς τον

Δημήτριο Υψηλάντη. Τελικά, στις 30 Μαρτίου 1827, στην Γ' εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας, εκλέχθηκε ο Καποδίστριας κυβερνήτης της Ελλάδας με θητεία επτά ετών. Σύμφωνα με τις αποφάσεις της συνέλευσης, ο κυβερνήτης θα δεσμευόταν να κυβερνήσει την Ελλάδα από το σύνταγμα της Επιδαύρου. Πριν όμως δεχθεί την πρόταση που του έγινε, επισκέφθηκε την Πετρούπολη προκειμένου να αποδεσμευθεί επισήμως από την υπηρεσία του Τσάρου. Στις 18 Ιανουαρίου 1828 λοιπόν έφτασε στο Ναύπλιο όπου και λίγο αργότερα αποφασίστηκε να ξαναγίνει πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους.

Ο Καποδίστριας και η Επανάσταση

Είναι γνωστό ότι ο Καποδίστριας δύο φορές δεν δέχτηκε να αναλάβει την αρχηγία της Φιλικής Εταιρίας. Αν αναλάμβανε λοιπόν αρχηγός του απελευθερωτικού κινήματος, θα έπρεπε οπωσδήποτε να παραιτηθεί από τη θέση του υπουργού και τότε η εξέλιξη των γεγονότων για την Ελλάδα θα ήταν σαφώς δυσχερέστερη. Έτσι ο Καποδίστριας πολύ σωστά επέλεξε να παραμείνει στη θέση του και από εκεί είχε ασύγκριτα περισσότερες δυνατότητες να βοηθήσει θετικά τον αγώνα των Ελλήνων όταν αυτός θα ξεσπούσε. Μπορεί ακόμα ο Καποδίστριας να θεωρούσε πρόωπη μια τέτοια εξέγερση, δεν υπάρχει όμως η παραμικρή αμφιβολία ότι αντικειμενικά συνετέλεσε στην προετοιμασία της. Ίσως η ουσιαστικότερη προσφορά του προς το ελληνικό έθνος ήταν οι εύστοχες προσπάθειές του για την τήρηση της «αυστηράς ουδετερότητας» από τις Μεγάλες Δυνάμεις κατά την έναρξη της ελληνικής επανάστασης. Βασική επιδίωξή του, από τις πρώτες ημέρες του εθνικού ξεσηκωμού, ήταν ο διαχωρισμός της ελληνικής επανάστασης από τα υπόλοιπα επαναστατικά κινήματα της Ευρώπης. Απέναντι στην ελληνική επανάσταση, η στάση της Αγγλίας και της Αυστρίας ήταν εχθρική, ενώ της Ρωσίας αρνητική. Αργότερα θα υποβάλλει και επίσημα την οικειοθελή παραίτησή του, πριν αρχίσει η τραγικότερη πορεία της ζωής του σαν πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας. Ο Καποδίστριας έφυγε από την Αγία Πετρούπολη στις 19 Αυγούστου του 1822. Λίγο πριν φύγει όμως έστειλε ένα σπουδαιότατο υπόμνημα προς τους Έλληνες, ελεύθερο από κάθε λογής προσχήματα και διπλωματικές δεοντολογίες. Στο εθνικό του μανιφέστο τονίζει πως η ελευθερία των Ελλήνων εξαρτιέται από τους ίδιους τους Έλληνες και κάθε ελπίδα εξωτερικής βοήθειας είναι απατηλή. Αναλύει τα μέτρα που πρέπει να λάβουν για να επιτύχει η επανάσταση, δίνει έμφαση στην τακτική συμπεριφοράς προς τους Τούρκους και τους Αλβανούς, ενώ προτρέπει όλο το λαό της Ελλάδας να υποβληθεί οικειοθελώς σε οικονομικές θυσίες (κυρίως τους προκρίτους) δανειζοντας χρήματα εις το έθνος γιατί μόνο έτσι θα καταφέρουν να κερδίσουν την ελευθερία τους. Ο Καποδίστριας στη συνέχεια της ζωής του έζησε στην Ελβετία, όπου ενεργοποίησε το κίνημα του φιλελληνισμού στους πολλούς και ισχυρούς φίλους του. Δουλεύοντας εντατικά προσπαθούσε να ξεσηκώσει τη συμπάθεια της Ευρώπης για τους αγωνιζόμενους Έλληνες.

Εσωτερική Πολιτική

Στο εσωτερικό της χώρας ο Καποδίστριας είχε να αντιμετωπίσει την πειρατεία, τους ανύπαρκτους θεσμούς, τη διάλυση του στρατού, καθώς και την κακή οικονομική κατάσταση της χώρας. Μια από τις βασικές προϋποθέσεις που έθεσε για να αναλάβει την ηγεσία του νεοσύστατου ελληνικού κράτους ήταν η αναστολή του συντάγματος και η διάλυση της βουλής, όροι που τελικώς έγιναν αποδεκτοί. Στη θέση της βουλής δημιούργησε το «Πανελλήνιον», ένα γνωμοδοτικό όργανο αποτελούμενο από 27 μέλη με καθαρά διακοσμητικό χαρακτήρα, ενώ τη διακυβέρνηση ανέλαβε η κεντρική γραμματεία, διοικούμενη από τον ίδιο. Επίσης, χώρισε τη χώρα σε διοικητικές περιφέρειες. Αρχικά είχε δεσμευθεί για τη διενέργεια εκλογών, στη συνέχεια όμως προχώρησε στην αναβολή αυτών λόγω της χαώδους κατάστασης που επικρατούσε στο εσωτερικό. Αν και κυβερνήτης, ο Καποδίστριας εξελέγη σε 36 περιφέρειες, γεγονός που προκάλεσε την οργή των συνεργατών του, ένας εκ των οποίων, ο Σπυρίδων Τρικούπης, παραιτήθηκε για τον λόγο αυτό. Ιδιαίτερη μέριμνα επέδειξε και για τη δημιουργία δικαστηρίων. Μία από τις πρώτες του κινήσεις ήταν η καταστολή της πειρατείας. Παράλληλα, προχώρησε στην αναδιοργάνωση των ενόπλων δυνάμεων, μετατρέποντας βαθμιαία τα άτακτα στρατεύματα σε τακτικό στρατό. Με αυτόν τον τρόπο προσπάθησε να προστατέψει τα σύνορα και να μειώσει την επιρροή των τοπαρχών. Στην προσπάθεια αναδιοργάνωσης του στρατού περιλαμβάνεται και η ίδρυση της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων. Ίδρυσε Εθνικό Νομισματοκοπείο και καθιέρωσε τον φοίνικα ως εθνικό νόμισμα. Όσον αφορά στην εκπαίδευση κατασκεύασε νέα σχολεία, εισήγαγε τη μέθοδο του αλληλοδιδασκτικού σχολείου, ίδρυσε εκκλησιαστική σχολή, καθώς και Ορφανοτροφείο. Δεν ίδρυσε όμως πανεπιστήμιο, καθώς θεωρούσε ότι έπρεπε να υπάρξουν πρώτα απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης. Στο πρόβλημα της διανομής της εθνικής γης ο Καποδίστριας δεν κατάφερε να βρει λύση κι έτσι εκατομμύρια στρέμματα παρέμειναν στους μεγαλοϊδιοκτήτες. Μεριμνήσε επίσης για την ανοικοδόμηση του Μεσολογγίου και των Πατρών. Σημαντική ήταν και η συμβολή του στο εμπόριο με την παραχώρηση δανείων στους νησιώτες για την αγορά πλοίων και την κατασκευή ναυπηγείων. Τον Οκτώβριο του 1829 ίδρυσε το πρώτο αρχαιολογικό μουσείο στην Αίγινα. Όσον αφορά στην ελληνική οικονομία, ο Καποδίστριας επέδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη γεωργία, βασική πηγή πλούτου της Ελλάδας. Ίδρυσε τη Γεωργική Σχολή της Τίρυνθας και έγινε η πρώτη απόπειρα για την καλλιέργεια πατάτας. Στον Καποδίστρια αποδίδεται ένας τρόπος για την εισαγωγή της καλλιέργειας της πατάτας κάτι που παραμένει περίφημο ανέκδοτο σήμερα: Παραγγέλλοντας ένα φορτίο πατάτες, πρώτα διέταξε ότι πρέπει να προσφερθούν σε όποιον θα ενδιαφερόταν. Όμως οι πατάτες αντιμετωπίστηκαν με αδιαφορία από τον πληθυσμό και ολόκληρο το σχέδιο φάνηκε να αποτυχαίνει. Όμως ο Καποδίστριας, έχοντας γνώση των ελληνικών συνηθειών, διέταξε ολόκληρη η αποστολή των πατατών να ξεφορτώνεται σε δημόσια επίδειξη στις αποβάθρες του Ναυπλίου, αλλά να φυλάσσονται από φαινομενικά αυστηρές φρουρές. Σύντομα, κυκλοφόρησαν

φήμες για τις πατάτες, ότι, αφού τόσο καλά φρουρούνταν, έπρεπε να είναι μεγάλης σπουδαιότητας. Και αφού ήταν έτσι, κάποιιοι δοκίμαζαν να τις κλέψουν. Οι φρουρές είχαν διαταχθεί εκ των προτέρων να κάνουν με τρόπο τα στραβά μάτια και να επιτρέπουν ουσιαστικά την κλοπή. Έτσι, σύντομα όλες οι πατάτες του φορτίου είχαν κλαπεί και το σχέδιο του Καποδίστρια να τις εισαγάγει στην Ελλάδα είχε πετύχει. Ακόμη, προσπαθώντας να ενισχύσει την ελληνική οικονομία ίδρυσε την «Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα», η οποία όμως απέτυχε, καθώς το δημόσιο εκμεταλλευόταν χωρίς όρους τα χρήματα των καταθέσεων.

Εξωτερική Πολιτική

Ερχόμενος στην Ελλάδα, ο Καποδίστριας δεν ήταν καθόλου ευχαριστημένος με το πρωτόκολλο της 18ης Νοεμβρίου 1828 που έθεταν το Μοριά και τις Κυκλάδες υπό την προσωρινή εγγύηση των συμμάχων. Με τον φόβο ότι οι Άγγλοι θα περιόριζαν την Ελλάδα σε αυτά τα σύνορα, οργάνωσε τακτικό στρατό συνεχίζοντας τον πόλεμο με την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Όσον αφορά στην επιλογή του ηγεμόνα, ο Καποδίστριας πρότεινε τον Λεοπόλδο του Saxe-Coburg, ο οποίος όμως παραιτήθηκε από τη διεκδίκηση του θρόνου λόγω διαφωνιών για τα σύνορα. Παράλληλα οι ελληνικές επιχειρήσεις στη Στερεά Ελλάδα συνεχίζονταν, καθώς και η προέλαση των Ρώσων προς την Κωνσταντινούπολη. Ανήσυχη από τις επιτυχίες της Ελλάδας και της Ρωσίας η Μεγάλη Βρετανία διαπραγματεύτηκε με την Ελλάδα και υπέγραψε το πρωτόκολλο του Λονδίνου, με το οποίο αναγνωριζόταν η ανεξαρτησία της Ελλάδας, η οποία θα επεκτεινόταν νότια της συνοριακής γραμμής που όριζαν οι ποταμοί Αχελώος και Σπερχειός. Κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησής του, ο Καποδίστριας λόγω της ανίσχυρης οικονομικής κατάστασης του κράτους επιχείρησε να συνάψει δάνειο με τράπεζες του εξωτερικού, προσπάθεια που δεν ευνοήθηκε λόγω των αντιδράσεων της Μεγάλης Βρετανίας. Παρόλα αυτά η Ρωσία και η Γαλλία ανέλαβαν να ενισχύσουν οικονομικά την Ελλάδα, ενώ ιδιαίτερη φροντίδα επέδειξε ο Τσάρος αποστέλλοντας 3.750.000 γαλλικά φράγκα.

Αντιπολίτευση και Δολοφονία

Ο Καποδίστριας είχε να αντιμετωπίσει δύο σημαντικά εμπόδια στην πολιτική του για την οικοδόμηση του ελλαδικού κράτους: πρώτον την εχθρότητα Γαλλίας και Αγγλίας και δεύτερον, τα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα των κοτζαμπάσηδων, Φαναριωτών και πλοιοκτητών, οι οποίοι και επεδίωκαν διατήρηση των προνομίων και συμμετοχή στη νομή της εξουσίας. Εν τέλει ο συνδυασμός των παραπάνω παραγόντων προετοίμασε το έδαφος και οδήγησε στην πολιτική και φυσική εξόντωση του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδας στις 9 Οκτωβρίου 1831. Προκειμένου να διαχειρισθεί αποτελεσματικά την τραγική οικονομική και κοινωνική κατάσταση του νέου κράτους, ο Καποδίστριας προέκρινε ένα συγκεντρωτικό μοντέλο εξουσίας, ώστε να διατηρήσει άμεσα τον πολιτικό έλεγχο. Παραμερίζοντας τις τοπικές

αρχές και διορίζοντας τα δύο αδέρφια του, Αυγουστίνο και Βιάρο Καποδίστρια, σε υπεύθυνες θέσεις οδηγήθηκε σε σύγκρουση με αρκετούς πολίτες. Έτσι, κέντρο του αντικαποδιστριακού αγώνα έγινε η Ύδρα. Βασικός λόγος για την αντίδραση των Υδραίων πλοιοκτητών ήταν η απαίτηση τους για την καταβολή αποζημιώσεων για τις μεγάλες ζημιές και απώλειες των πλοίων τους κατά τη διάρκεια της Επανάστασης. Αναγνωρίζοντας αμέσως το δίκαιο αίτημα, ο Καποδίστριας υποσχέθηκε ότι μόλις θα βελτιωνόταν τα οικονομικά της χώρας, η Ύδρα θα έπαιρνε αυτά που απαιτήσε. Οι Υδραίοι, όμως, απαιτούσαν την καταβολή αυτών των αποζημιώσεων άμεσα, πράγμα που ήταν αδύνατον λόγω της οικτρής οικονομικής κατάστασης του κράτους. Στην Ύδρα, επιπλέον, κατέφυγαν ο ηγέτης του "αγγλικού κόμματος" Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος και πολλοί άλλοι κατά της πολιτικής του. Η Γαλλία και η Αγγλία, θεωρώντας τον Καποδίστρια ως φίλα προσκείμενο στη Ρωσία, ενθάρρυναν τους αντιπολιτευόμενους. Έτσι, στις 5:35 το πρωί της 27ης Σεπτεμβρίου 1831 ο Ιωάννης Καποδίστριας δέχθηκε δολοφονική επίθεση από τον Κωνσταντίνο και τον Γεώργιο Μαυρομιχάλη έξω από την εκκλησία του Αγίου Σπυριδώνα, όπου μετέβαινε για να εκκλησιασθεί και έπεσε νεκρός. Ο μόνος που τον συνόδευε ήταν ο μονόχειρας σωματοφύλακός του, ονόματι Κοκκώνης.

Κριτική και Τιμές

Σήμερα πολλοί δρόμοι και πλατείες φέρουν το όνομά του. Ο Κρατικός Αερολιμένας Κερκύρας ονομάζεται «Ιωάννης Καποδίστριας», ενώ από το 1911, κατόπιν επιθυμίας του ευεργέτη Ιωάννη Δόμπολη, το εθνικό πανεπιστήμιο Αθηνών μετονομάστηκε σε «Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών» και στα προπύλαια μάλιστα υπάρχει ανδριάντας του. Επίσης, η μορφή του Καποδίστρια απεικονίζεται στο κέρμα των 20 λεπών της ελληνικής έκδοσης, όπως και παλαιότερα στο χαρτονόμισμα των

500 δραχμών . «Ι. Καποδίστριας» ονομάζεται και το πρόγραμμα σχετικά με τις μεταρρυθμίσεις στην τοπική αυτοδιοίκηση που ξεκίνησε με πρωτοβουλία της κυβέρνησης Σημίτη. Στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο στην Αθήνα φιλοξενούνται επίσης προσωπικά αντικείμενα του κυβερνήτη, καθώς και το γραφείο του.

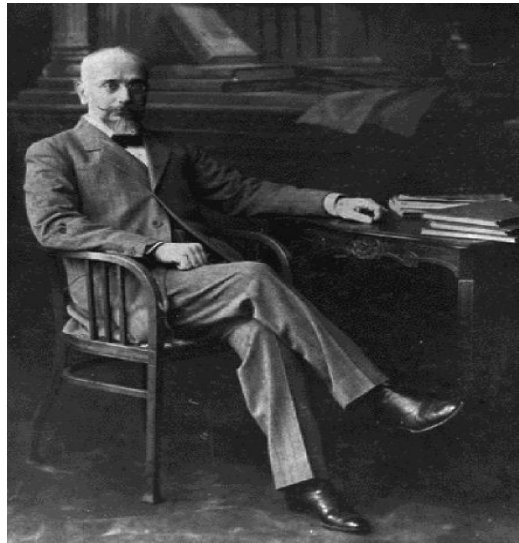
Σχολιασμοί και συμπεράσματα

Από την Ελλάδα λείπει πανθομολογούμενα μία ηγετική φυσιογνωμία, η οποία θα οργανώσει τις πραγματικές πολιτικές, οικονομικές και πολιτιστικές δυνάμεις του τόπου σε μια πραγματικά νέα πορεία ανάκαμψης του Ελληνισμού εντός και εκτός συνόρων. Ανιδιοτέλεια, κύρος, ικανότητα ελιγμών και πυγμή είναι χαρακτηριστικά, τα οποία οφείλει να διαθέτει ο ηγέτης ενός κράτος. Όλα αυτά τα συναντούσε κανείς στην προσωπικότητα του Ιωάννη Καποδίστρια. Από τα φοιτητικά του χρόνια τον ενδιέφερε «η ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου», μιας και εκτός από φιλοσοφία και νομική σπούδασε και ιατρική. Οι πολιτικές του δυνατότητες φάνηκαν τόσο εντός όσο και εκτός συνόρων. Ο Ιωάννης Καποδίστριας στόχευε στην αναγέννηση του έθνους, διαμέσου της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Πόνταρε πολλά στο ιστορικό βάθος της υποδουλωμένης τότε Ελλάδας και έβαλε μπρος την πολιτιστική διπλωματία. Έδινε τεράστιο βάρος στην προστασία των αρχαιοτήτων και στην εκπαίδευση των παιδιών, τομείς που δυστυχώς σήμερα ασθενούν. Εργάστηκε για τον αγώνα της ελληνικής ανεξαρτησίας, διαβεβαιώνοντας τα συντηρητικά πολιτικά συμφέροντα της εποχής ότι αίτημά του δεν ήταν οι συνταγματικές ελευθερίες, αλλά η αποτίναξη του οθωμανικού ζυγού. Βασικός κανόνας του αγώνα του υπέρ της ελευθερίας των Ελλήνων ήταν η άκρα μυστικότητα, κάτι που λείπει σήμερα. Προχώρησε στην δραστήρια αναδιοργάνωση της Πολιτείας. Οργάνωσε μυστικά στρατό, ο οποίος έδιωξε και τους τελευταίους Οθωμανούς από την Στερεά Ελλάδα. Πάταξε την πειρατεία και την ληστεία και ανέπτυξε την ναυτιλία, την δύναμη του Ελληνισμού. Η στάση ζωής του απέδειξε ότι πραγματικός ηγέτης δεν είναι μόνο ο καλός διπλωμάτης. Χωρίς συμπόνια για το σύνολο, πίστη, πρακτικό πατριωτισμό και παραδειγματική ζωή ο πολιτικός ηγέτης καταλήγει -ακόμα κι αν έχει καλές προθέσεις- «όργανο» συμφερόντων που «γλυκοκοιτάζουν» την πατρίδα μας.

Ελευθέριος Βενιζέλος

Προσωπική ζωή & Πληροφορίες

Ο Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος (Μουρνιές Χανίων, 23 Αυγούστου 1864 – Παρίσι, 18 Μαρτίου 1936) ήταν Έλληνας πολιτικός. Ήταν παντρεμένος με την Μαρία Ελευθερίου Κατελούζου και είχε αποκτήσει δύο παιδιά. Σπούδασε νομικά κι εγκαταστάθηκε ως δικηγόρος στα Χανιά όπου και αναμείχθηκε στην πολιτική και έγινε βουλευτής. Αναδείχθηκε από την πρώτη ώρα σε ηγετική πολιτική φυσιογνωμία με τη ρητορική του δεινότητα, την πολιτική διορατικότητα κι ευτολμία.

Πολιτική σταδιοδρομία

Κρητική επανάσταση

Ως πολιτικός διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στο Κρητικό ζήτημα. Στην Κρητική επανάσταση του 1896 τήρησε επιφυλακτική στάση, γιατί την έκρινε άκαιρη, αλλά τον Ιανουάριο πήρε μέρος στην Επανάσταση των Κρητών. Με την άφιξη του πρίγκιπα Γεωργίου ως Υπάτου Αρμοστή Κρήτης ο Βενιζέλος έγινε Σύμβουλος της Ανώτερης Διεύθυνσης Δικαιοσύνης ωστόσο όμως απολύθηκε λόγω διαφωνιών στο χειρισμό του θέματος της ένωσης κι ανάλαβε την ηγεσία της αντιπολίτευσης.

Άφιξη στην Ελλάδα

Κατά τις εκλογές της 8ης Αυγούστου 1910 η παράταξη του Βενιζέλου πέτυχε σημαντική νίκη έναντι των συνασπισμένων παλαιών κομμάτων αποκτώντας ευρεία πλειοψηφία στη Βουλή. Ο ίδιος εξελέγη βουλευτής. ο Βενιζέλος ίδρυσε το Κόμμα των Φιλελευθέρων και λίγο αργότερα σχημάτισε κυβέρνηση. Επίσης, ανέλαβε τα υπουργεία Στρατιωτικών και Ναυτικών. Τέλος τα ο νέο σύνταγμα δημοσιεύθηκε την 1η Ιουνίου 1911 και περιελάμβανε σημαντικές μεταρρυθμίσεις που απέβλεπαν στην επιβολή της αρχής της νομιμότητας, στην καθιέρωση της ασφάλειας δικαίου και της ασφάλειας των συναλλαγών. Μαζί με το νέο σύνταγμα ψηφίστηκε και μία σειρά οργανικών νόμων εγκαινιάζοντας έτσι μια σειρά από μεταρρυθμιστικά μέτρα. Συνοπτικά καθιέρωσε μέτρα προστασίας των εργαζομένων, όπως την μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων καθώς και την βελτίωση των συνθηκών εργασίας στα εργοστάσια, τεμάχισε τεράστιες εκτάσεις, βελτίωσε την απονομή δικαιοσύνης, και αναμόρφωσε το φορολογικό σύστημα. Οι Κυβερνήσεις Βενιζέλου ουσιαστικά έφεραν πρωτοπόρες αλλαγές και κατοχύρωσαν μια σειρά δικαιώματα του λαού σε διάφορους τομείς όπως στην εργασία, στην κοινωνική πολιτική, στην υγεία, στην πρόνοια, στην εκπαίδευση και στη γεωργία.

Εργατική Πολιτική

Ο Βενιζέλος κατοχύρωσε την αποζημίωση για τα εργατικά ατυχήματα, ρύθμισε τον χρόνο εργασίας στα καταστήματα κάτι ιδιαίτερα σημαντικό για την εποχή εκείνη. Επιπλέον ο Βενιζέλος δημιούργησε το Υπουργείο Γεωργίας Εμπορίου και Βιομηχανίας που σε συνδυασμό με το Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας έβαλαν τις βάσεις για μια σωστή θεσμική παρέμβαση του κράτους στην οικονομία. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος δημιούργησε Εμπορικά Βιομηχανικά Επιμελητήρια και Γεωργικούς Συνεταιρισμούς. Δημιούργησε την Επιθεώρηση Εργασίας και προβλέφθηκαν ποινικές κυρώσεις για την προστασία των δικαιωμάτων των εργατών. Απαγόρευσε τα μικτά συνδικάτα Εργατών-Εργοδοτών και κατοχυρώθηκαν οι Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας. Το δωρο της εργασίας εισήχθη σε πολλές ελληνικές βιομηχανίες, αυστηροποιήθηκαν οι όροι της παιδικής εργασίας και εισήχθη στην νομοθεσία η καταγγελία της σύμβασης εργασίας. Ακόμα καθιερώθηκε η Πανελλαδική Κυριακάτικη Αργία. Με την ανάπτυξη των Εργατικών Συνεταιρισμών ιδρύεται παράλληλα και ειδικό τμήμα στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Τα ταμεία συντάξεων και αλληλοβοήθειας υποβοηθούνται και ενισχύονται από το κράτος, ώστε να αναπτυχθούν και να πολλαπλασιαστούν.

Αγροτική Πολιτική

Η Αγροτική Πολιτική του Ελευθερίου Βενιζέλου μέσω των μεταρρυθμίσεων της περιόδου 1910 – 1920 ήταν πραγματικά κάτι ριζοσπαστικό για την εποχή εκείνη. Η αναδιανομή των τσιφλικιών ήταν από τις πρώτες ενέργειες που

έγιναν προς αυτή την κατεύθυνση με αποτέλεσμα να βρίσκεται στα χεριά λίγων ενώ η πλειοψηφία των αγροτών ήταν ουσιαστικά δουλοπάροικοι. Έτσι ο Βενιζέλος θέσπισε το δικαίωμα της αναγκαστικής απαλλοτριώσης των τσιφλικιών από το κράτος. Η μεταρρύθμιση επικυρώθηκε από τη Βουλή με την ψήφιση των ακόλουθων νομοθετημάτων:

- Την αναγκαστική απαλλοτριώση αγροτικών ακινήτων
- Την παραχώρηση κτημάτων του κράτους σε καλλιεργητές για το σχηματισμό μικρών ιδιοκτησιών. Ο Βενιζέλος ίδρυσε το Υπουργείο Γεωργίας, συνέστησε αγροτικά επιμελητήρια και συνεταιρισμούς, οργάνωσε την γεωργική εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες και τις γεωργικές υπηρεσίες του κράτους και ίδρυσε την Αγροτική Τράπεζα.

Τομές στη Δημόσια Υγεία

Στον Τομέα της Υγείας έγινε ένα σημαντικότατο βήμα με την ίδρυση Υπουργείου Περιθάλψεως που αργότερα έγινε υπουργείο Υγείας. Καθορίστηκαν οι όροι άσκησης της ιατρικής αλλά και του νοσηλευτικού επαγγέλματος (1914). Την περίοδο εκείνη η Ελλάδα υπέφερε από μεγάλο ποσοστό θνησιμότητας λόγω διαφόρων ασθενειών. Ο Βενιζέλος μερίμνησε επί του θέματος και με Υπουργό Υγείας το ιατρό Αλέξανδρο Παππά Σύμφωνα με τις προτάσεις της Επιτροπής ιδρύθηκαν:

- Αυτοτελές Υπουργείο Υγιεινής
- Υγειονομικό Κέντρο Αθηνών
- Υγειονομικά Κέντρα σε κάθε περιφέρεια της χώρας
- Υγειονομική Σχολή Αθηνών

Αυτές οι πρωτοβουλίες συνέβαλαν σημαντικά ώστε η Ελλάδα να αντιμετωπίσει εν μέρη το πρόβλημα. Επιπλέον συστάθηκαν ιατρικά κέντρα που παρείχαν ιατρική περίθαλψη και εξέταζαν μαθητές, ενώ το 1929 εγκαινιάστηκε ο θεσμός του «Σχολιάτρου» και της «Σχολικής Νοσοκόμας». Ο Βενιζέλος ίδρυσε ξεχωριστό Υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας ανεξάρτητο από το Υπουργείο Υγιεινής ώστε να υπάρχει σχολαστική μέριμνα για την Υγεία των Πολιτών και ιδιαίτερα των οικονομικά ασθενέστερων. Όμως ένα από τα κορυφαία επιτεύγματα της κυβερνητικής πολιτικής σε αυτόν των τομέα υπήρξε η προσπάθεια δημιουργίας του θεσμού των Κοινωνικών Ασφαλίσεων που ωστόσο ακυρώθηκε και δεν πρόλαβε να εφαρμοστεί.

Φορολογική Μεταρρύθμιση

Ακόμα μια σημαντικότερη πτυχή της Κοινωνικής Πολιτικής του Ελευθέριου Βενιζέλου ήταν η τροποποίηση της φορολογίας υπέρ των Λαϊκών Τάξεων. Οι κυβερνήσεις του Βενιζέλου κατήργησαν όλους του μέχρι τότε ισχύοντες νόμους για τους άμεσους φόρους και εισήγαγαν τολμηρές φορολογικές μεταρρυθμίσεις. Σημαντικότερη ήταν η ψήφιση το 1917 του πολεμικού φόρου επί των έκτακτων κερδών.

Εκπαιδευτική Πολιτική

Στον τομέα της Δημόσιας Παιδείας η Κυβέρνηση Βενιζέλου έκανε λαμπρά βήματα αρχικά με την κατασκευή σχολείων ανά την Ελλάδα. Ακόμα ιδρύθηκαν τα κατώτερα επαγγελματικά σχολεία, γεωργικά, βιοτεχνικά, ναυτικά, εμπορικά, οικοκυρικά. Ταυτόχρονα ιδρύθηκαν σχολεία για άτομα με ειδικές ανάγκες και νυχτερινές σχολές. Τα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης έγιναν επίσης εξετάζια γυμνάσια ενώ οργανώθηκαν και πρακτικά λύκεια, ιδρύθηκαν πειραματικά σχολεία στα Πανεπιστήμια, στα οποία οι φοιτητές των καθηγητικών σχολών ασκούσαν στη διδακτική. Ακόμα καθιερώθηκε η Δημόσια-Δωρεάν Υποχρεωτική Πρωτοβάθμια εκπαίδευση με παράλληλη προσπάθεια για καλύτερη ποιότητα παιδείας.

Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος

Ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος ξέσπασε το καλοκαίρι του 1914. Μέχρι το 1915 η Ελλάδα παρέμεινε εκτός της σύρραξης. Ο Βενιζέλος, που ήθελε να μπει η χώρα στον πόλεμο με την Αντάντ, πιστεύοντας στην τελική νίκη της, διαφώνησε με το βασιλιά, υπέβαλε την παραίτησή του. Η Βουλή διαλύθηκε κατόπιν βασιλικού διατάγματος κι έγιναν εκλογές στις 31 Μαΐου 1915, με το Βενιζέλο να τις παρακολουθεί, που έδωσαν την πλειοψηφία στο Κόμμα των Φιλελευθέρων. Ο βασιλιάς έδωσε εντολή στο Βενιζέλο να σχηματίσει κυβέρνηση ψάχνοντας αφορμές να σύρει τη χώρα σε νέες εκλογές. Τελικώς, όταν συγκλήθηκε η νέα βουλή, ο πρωθυπουργός Βενιζέλος, τόνισε σε κοινοβουλευτική ομιλία του ότι η Ελλάδα θα έμενε ουδέτερη εκτός αν έκτακτες περιστάσεις την υποχρέωναν ν' αλλάξει γραμμή πλευσης. Το Σεπτέμβριο 1915 η Ελλάδα κήρυξε επίσης επιστράτευση αλλά προέκυψε διχογνωμία μεταξύ Κωνσταντίνου - Βενιζέλου όσον αφορούσε στις υποχρεώσεις της χώρας μας απέναντι στη Σερβία εκ της συνθήκης που είχαν υπογράψει οι δύο χώρες το 1913, με την οποία η Ελλάδα είχε υποσχεθεί να προστρέξει σε βοήθεια της Σερβίας σε περίπτωση που δεχόταν επίθεση. Ο Βενιζέλος, ευρισκόμενος σε αδιέξοδο και μη δυνάμενος να δράσει όπως ήθελε, παραιτήθηκε. Η κυβέρνηση του υπέργηρου Σκουλούδη, χωρίς αποτέλεσμα επίσης, διέλυσε τη Βουλή και διεξήγαγε εκλογές στις 6 Δεκεμβρίου 1915, στις οποίες δεν πήρε μέρος το Κόμμα των Φιλελευθέρων, θεωρώντας τες άκυρες, στην πραγματικότητα θέλοντα να στηλιτεύσει την πέρα κάθε ορίου βασιλική ανάμειξη στις πολιτικές υποθέσεις και επειδή φοβόταν ότι αν ηττηθεί θα

υπήρχε λαϊκή νομιμοποίηση της βασιλικής άποψης περί ουδετερότητας, κάτι που δεν ήθελε να συμβεί, καθότι θα περιοριζόταν η αντιπολιτευτική δράση της βενιζελικής παράταξης και τα ερείσματά της στο λαό και για τις εθνικές υποθέσεις μια τέτοια εξέλιξη. Από πληροφορίες δε, γνώριζαν ότι οι κωνσταντινική μερίδα θα έκανε εκμετάλλευση της επιστράτευσης στην οποία ευρίσκετο τότε ο ελληνικός στρατός για να φέρει το αποτέλεσμα που ήθελε και να νικήσει. Εν τω μεταξύ, οι σύμμαχοι της Αντάντ, αποβίβασαν στρατό στη Θεσσαλονίκη, υπό τη γενική διοίκηση του αυταρχικού και υπερόπτη Γάλλου στρατηγού Σαράιγ, ανοίγοντας το Βαλκανικό Μέτωπο.

Εξωτερική πολιτική 1928-32

Κύριος στόχος του Βενιζέλου την περίοδο αυτή υπήρξε να αποφύγει την εξάρτηση της Ελλάδας από μία μόνο μεγάλη δύναμη. Προσπάθησε λοιπόν, να δημιουργήσει φιλικές σχέσεις τόσο με τις γειτονικές χώρες όσο και με αυτές που κυριαρχούσαν στη Μεσόγειο. Έτσι, η πρώτη διπλωματική κίνηση του Βενιζέλου ήταν η υπογραφή συμφώνου φιλίας, συνδιαλλαγής και δικαστικού διακανονισμού με την Ιταλία στις 23 Σεπτεμβρίου 1928.

Βαλκάνια

Εν συνεχεία, ο Βενιζέλος στράφηκε στη Γιουγκοσλαβία, η οποία από καιρό είχε διεκδικήσει για μία «ελεύθερη ζώνη» στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Ο Βενιζέλος αποδέχτηκε ορισμένες από τις γιουγκοσλαβικές απαιτήσεις και αφού απομακρύνθηκε αυτό το εμπόδιο, στις 17 Μαρτίου 1929 υπογράφηκε το ελληνογιουγκοσλαβικό πρωτόκολλο στη Γενεύη. Με τη Βουλγαρία η κατάσταση ήταν πιο περίπλοκη: οι Βούλγαροι απέρριψαν την προσφορά του Βενιζέλου για δημιουργία «ελεύθερου λιμανιού» στη Θεσσαλονίκη ή την Αλεξανδρούπολη, καθώς διατηρούσαν αλυτρωτικές βλέψεις για τις περιοχές αυτές. Έτσι, ο Βενιζέλος περιορίστηκε στην επανάληψη πλήρων διπλωματικών σχέσεων με τη γείτονα χώρα.

Σχολιασμοί και Συμπεράσματα

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος επιτέλεσε μεγάλο και σημαντικό έργο. Έφερε πρωτοπόρες αλλαγές στον εργασιακό, στον αγροτικό, στον εργασιακό, στον οικονομικό και στον Δημόσιο τομέα. Επίσης, σπουδαίο ήταν το έργο του και στα εθνικά θέματα. Ήταν δραστήριος και σπουδαίος οραματιστής. Αντισταμιγόταν την εξέλιξη των διεθνών γεγονότων και στάθμιζε την θέση που θα έπαιρνε η Ελλάδα με βάση το εθνικό συμφέρον. Έδωσε σάρκα και οστά στο όνειρο των Ελλήνων για μια Ελλάδα που θα έχει μέσα της όλα τα ελληνικά εδάφη. Όλες οι αλλαγές στους διάφορους τομείς είχαν ως κέντρο το συμφέρον του απλού λαού. Οι ριζοσπαστικές αλλαγές έβαλαν σε τροχιά ανάπτυξης της χώρας. Δυστυχώς οι πολιτικοί του αντίπαλοι έβαλαν τέλος στα οράματα του.

Αλέξανδρος Υψηλάντης

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1792 και ήταν γιος του Κωνσταντίνου Υψηλάντη, Ηγεμόνα της Μολδοβλαχίας και γόνου εύπορης και ισχυρής Φαναριώτικης οικογένειας. Το 1810 κατατάχτηκε με το βαθμό του ανθυπάρχου (ανθυπολοχαγός του Ιππικού) στο σώμα των εφίππων σωματοφυλάκων του Τσάρου Αλέξανδρου Α' της Ρωσίας. Διακρίθηκε στους πολέμους κατά του Ναπολέοντα, όπου στη μάχη της Δρέσδης, (27 Αυγούστου 1813) έχασε το δεξί του χέρι. Το 1814-1815 συμμετείχε και αυτός ως μέλος της αυτοκρατορικής ακολουθίας στο Συνέδριο της Βιέννης με το βαθμό του υποστράτηγου. Ήταν αγαθός και ευγενής, μελαγχολικός και ονειροπόλος, ευσυγκίνητος και ενθουσιώδης. Κληρονόμος των μεγάλων παραδόσεων και προσπαθειών της οικογένειας των Υψηλάντηδων, είχε θέσει ως μεγάλο σκοπό και όνειρο της ζωής του την απελευθέρωση του ελληνικού έθνους. Εξ αυτού και ο φλογερός ενθουσιασμός του και η μεγάλη φαντασία του εύκολα μπορούσαν να τον παρασύρουν σε πολύ παράτολμα εγχειρήματα. Μάλιστα, στο Συνέδριο της Βιέννης, εξέφρασε την άποψη ότι το ζήτημα των Ελλήνων είναι υπόθεση του χριστιανισμού και του ανθρωπισμού που θα πρέπει να αναχθεί σε υπόθεση όλων των Βασιλικών Αυλών της Ευρώπης.

Χαρακτήρας

Η φυσιογνωμία του είχε τον τύπο της ανατολίτικης ανδρικής ομορφιάς με έντονα χαρακτηριστικά μάτια. Ήταν αγαθός και ευγενής, μελαγχολικός και ονειροπόλος, ευσυγκίνητος και ενθουσιώδης. Κληρονόμος των μεγάλων παραδόσεων και προσπαθειών της οικογένειας των Υψηλάντηδων, είχε θέσει ως μεγάλο σκοπό και όνειρο της ζωής του την απελευθέρωση του ελληνικού έθνους. Εξ αυτού και ο φλογερός ενθουσιασμός του και η μεγάλη φαντασία του εύκολα μπορούσαν να τον παρασύρουν σε πολύ παράτολμα εγχειρήματα. Μάλιστα, στο Συνέδριο της Βιέννης, εξέφρασε την άποψη ότι το ζήτημα των

Ελλήνων είναι υπόθεση του χριστιανισμού και του ανθρωπισμού που θα πρέπει να αναχθεί σε υπόθεση όλων των Βασιλικών Αυλών της Ευρώπης.

Αρχηγός Φιλικής Εταιρείας

Φιλικοί είχαν σαφείς πληροφορίες για τα πατριωτικά του αισθήματα, τα οποία σε στενούς κύκλους Ελλήνων και Φιλελλήνων φέρεται να είχε δηλώσει πως οι συμπατριώτες του θα έπρεπε να υπολογίζουν στη συνδρομή του, αν τυχόν παρουσιαζόταν κάποια ευκαιρία μόνο εκ του ονόματός του και της θέσης που κατείχε χωρίς καμία άλλη εγγύηση. Έτσι με τη μεσολάβηση του Φιλικού Κωνσταντίνου Καντιώτη που ήταν υπάλληλος παρά τον Καποδίστρια, μετά την άρνηση του τελευταίου ν' αναλάβει αρχηγός της Φιλικής Εταιρείας, προσέτρεξε ο Εμμανουήλ Ξάνθος στον ξάδελφο των Υψηλάντηδων, Ιωάννη Μάνο, προκειμένου να τον φέρει σε επαφή με τον Πρίγκιπα Αλέξανδρο Υψηλάντη. Η συνάντηση αυτή φαίνεται να ήταν μια από τις ευτυχέστερες στιγμές της ζωής του Ε. Ξάνθου που έμειναν χαραγμένες στη μνήμη του, σε αντίθεση με την απαγοήτευση που του δημιούργησε ο Καποδίστριας, που αποδίδει με κάθε λεπτομέρεια και νοσταλγία στ' απομνημονεύματά του. Η στιγμή της συμφωνίας εκείνης είναι η ίσως η μεγαλύτερη ιστορική στιγμή στην νεότερη ιστορία του ελληνικού έθνους που αποφάσιζε πλέον την τύχη του. Ο Υψηλάντης ενθουσιώδης μεν πατριώτης, αν και ακατατόπιστος στα τότε ελληνικά και διεθνή ζητήματα, δεν άργησε να κυριευθεί από το δραματικό τόνο της φωνής του Ξάνθου, καθώς και από το δικό του ενθουσιασμό και τη βαθιά πίστη του στα όνειρα του ελληνικού έθνους. Έτσι, η αποστολή του ενός είχε εκπληρωθεί, ενώ οι φιλοδοξίες του άλλου, να γίνει ο ελευθερωτής του έθνους του, άρχισαν να πραγματοποιούνται.

Μέτρα

Με την ανάληψη της αρχηγίας της Φιλικής Εταιρείας αποβλέποντας στη χρησιμότητα του υφιστάμενου θεσμού των εφορειών της Εταιρείας, όχι μόνο τον διατήρησε αλλά και τον ενίσχυσε με δικές του οδηγίες που απέβλεπαν περισσότερο στην επιλογή και επιτήρηση των μελών, στη βοήθεια των αδυνάτων και στον τρόπο εισδοχής των προσήλυτων. Ταυτόχρονα έστειλε εγκυκλίους στις εφορείες και έντυπα γραμμάτια για τις εκούσιες συνεισφορές των ομογενών. Τα γραμμάτια εκείνα επέιχαν θέση σύγχρονων εθνικών ομολόγων που ήταν υπογεγραμμένα από τον ίδιο τον Υψηλάντη ή από τους αντιπροσώπους του. Παράλληλα, απαγόρευσε τη χρήση των δημοσίων χρημάτων χωρίς τη διαταγή του, ενώ άνοιξε αλληλογραφία με τα επιφανέστερα (πνευματικά) μέλη, καθώς και με τα πλέον δραστήρια στα οποία ανακοίνωνε την εκλογή του ως Γενικού Επιτρόπου, θυμίζοντάς τους τα καθήκοντά τους και καθοδηγώντας τα για τη δημιουργία νέων εφορειών και συγκέντρωση εισφορών. Περί τα τέλη του 1820, ο αδελφός του Αλέξανδρου Υψηλάντη, ο Νικόλαος Υψηλάντης συντάσσει και υποβάλλει προς έγκριση στρατιωτικό οργανισμό για τον υπό οργάνωση εθελοντικό στρατό. Σύμφωνα

μ' αυτόν, ο στρατός της ελληνικής επανάστασης θα αποτελούνταν κυρίως από χιλιαρχίες και τα στελέχη του θα είχαν τους εξής βαθμούς: πεντηκόνταρχου, εκατόνταρχου, ταγματάρχη, χιλίαρχου και πολέμαρχου. Η ελληνική σημαία θα έφερε τρία χρώματα: άσπρο μαύρο και κόκκινο. Η σημαία της ξηράς θα έφερε στη μία πλευρά το μυθικό φοίνικα μέσα σε φλόγες και τον "ακτινοβόλο παντόπτη οφθαλμό" με την επιγραφή «εκ της τέφρας αναγεννώμαι», στη δε άλλη, τον αρχαίο ελληνικό σταυρό (ισόκερο), μέσα σε δάφνινο στεφάνι και κάτω την επιγραφή «Εν τούτω τω σημείω νίκα».

Έναρξη επιχειρήσεων

Κατά την οργάνωση του σχεδίου η Επανάσταση θα ξεκινούσε από την Πελοπόννησο. Στην απόφαση αυτή συνέβαλαν όχι τόσο οι αβάσιμες υποσχέσεις κάποιων θερμόαιμων και υπεραισιόδοξων φιλικών, όσο η πεποίθηση του ίδιου του Υψηλάντη ότι οι τότε περιστάσεις ήταν οι πλέον ευνοϊκές. Η Οθωμανική Αυτοκρατορία αντιμετώπιζε τότε μια σειρά αντιδραστικών κινήσεων διαφόρων Πασάδων, ιδίως των περιοχών Τούνεσι και Μπαρμπαριάς. Σημαντικότερος όμως αντιπερισπασμός για τους Έλληνες τότε ήταν η ανταρσία του Αλή Πασά, που έκανε κι αυτούς ακόμα τους Σουλιώτες να επιστρέψουν και να συμμαχήσουν με τον πρώην διώκτη τους, κατά της Αυτοκρατορίας. Έπειτα υπήρχε η βεβαιότητα ότι στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες θα ξέσπαγαν ταραχές πολύ σύντομα χάρη των ήδη γενομένων μυστικών ενεργειών του Ξάνθου και άλλων φιλικών από τους μνημένους οπλαρχηγούς των περιοχών αυτών, όπως του Γιωργάκη Νικολάου, από τον Όλυμπο, του Σάββα Καμινάρη, από την Πάτμο, του Γιάννη Φαρμάκη από το Μπλάτσι. Έτσι πεισμένος από τις καταστάσεις ο Υψηλάντης εκδίδει προκήρυξη ανεξαρτησίας, περνάει τον ποταμό Προύθο στις 22 Φεβρουαρίου 1821 και υψώνει τελικά τη σημαία της Επανάστασης στις παραδουνάβιες ηγεμονίες και συγκεκριμένα στο Ιάσιο της Μολδοβλαχίας, δύο μέρες αργότερα, στις 24 Φεβρουαρίου εκδίδοντας επαναστατική προκήρυξη με τον τίτλο Μάχου υπέρ πίστεως και πατρίδος. Η επιλογή της Μολδαβίας και της Βλαχίας θα πρέπει μάλλον να αναζητηθεί στο γεγονός ότι στις περιοχές αυτές απαγορευόταν η παραμονή του Τουρκικού στρατού, ενώ από το 1709 οι τοπικοί άρχοντες ήταν Έλληνες Φαναριώτες. Στις 26 Φεβρουαρίου 1821 στο ναό των Τριών Ιεραρχών τελείται δοξολογία, κατά την οποία ο Μητροπολίτης Βενιαμίν ευλογεί πρόχειρη σημαία με έμβλημα το Σταυρό και, κατά το βυζαντινό τυπικό, παραδίδει το ξίφος στον Αλέξανδρο Υψηλάντη. Κατόπιν διενεργείται έρανος για τη συλλογή ενός εκατομμυρίου γροσιών και παράλληλα εθελοντές από ολόκληρη την Ευρώπη καταφθάνουν στη Μολδαβία για να καταταχθούν στο στρατιωτικό σώμα που δημιουργήσε, οργανώνοντας μάλιστα το πρώτο τμήμα του Πυροβολικού με δύο πυροβόλα υπό τις διαταγές του Γάλλου συνταγματάρχη Ολιβιέ Βουτιέ. Ο στρατός του Υψηλάντη καταστράφηκε στη μάχη του Δραγατσανίου στις 7 Ιουνίου 1821 και υποχώρησε προς τα αυστριακά σύνορα. Οι λόγοι της αποτυχίας του θα πρέπει να αναζητηθούν κυρίως στην έλλειψη αξιόμαχων δυνάμεων, στην άρνηση

του ηγέτη των Βλάχων Θεόδωρου Βλαδιμιρέσκου να τον συνδράμει οικονομικά και στρατιωτικά και στον αφορισμό του Υψηλάντη από τον Πατριάρχη Γρηγόριο Ε', κατόπιν πιέσεων της Υψηλής Πύλης για σφαγές των Χριστιανών σε αντίποινα. Ο Υψηλάντης παραδόθηκε στους Αυστριακούς, φυλακίστηκε και απελευθερώθηκε στις 24 Νοεμβρίου 1827. Η κλονισμένη υγεία του δεν του επέτρεψε έκτοτε να βοηθήσει το επαναστατημένο έθνος. Δύο μήνες μετά την αποφυλάκισή του στις 19 Ιανουαρίου 1828 πέθανε στη Βιέννη. Μετά την απελευθέρωσή του, αποσύρθηκε στη Βιέννη, όπου και πέθανε σε συνθήκες ακραίας φτώχειας και μιζέριας στις 31 Ιανουαρίου, 1828. Η τελευταία του επιθυμία ήταν η καρδιά του να απομακρυνθεί από το σώμα του και να σταλεί στην Ελλάδα. Η επιθυμία πραγματοποιήθηκε από το Γεώργιο Λασσάνη και τώρα βρίσκεται στο Αμαλίο στην Αθήνα.

Αδόλφος Χίτλερ

Βίος

Ο Αδόλφος Χίτλερ γεννημένος στις 20 Απριλίου το 1889, ήταν Γερμανός πολιτικός, ηγέτης του Εργατικού Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος (NSDAP) και δικτάτορας της Ναζιστικής Γερμανίας. Από το 1933 έως το 1945 διετέλεσε Καγκελάριος της Γερμανίας και από το 1934 έως το 1945 αρχηγός του γερμανικού κράτους, του Τρίτου Ράιχ. Ο Χίτλερ φρόντισε να μείνουν μέχρι σήμερα πολλά αναπάντητα ερωτήματα σχετικά με την καταγωγή και τη ζωή του πριν την ανάμειξή του στην πολιτική. Το 1930 είπε για τους πολιτικούς του αντιπάλους: «Ποτέ δεν κάνει να μάθουν για τις ρίζες μου και για την οικογένειά μου.» (Κρόκοβ) Για αυτόν τον λόγο, το καλοκαίρι του 1938, αμέσως μετά την προσάρτηση της Αυστρίας, εκκένωσε και κατέστρεψε τα χωριά των γονέων και των παππούδων του (Ντόλερσχαϊμ και Στρόνες) στη βορειοδυτική Αυστρία και τα μετέβαλε σε πεδία ασκήσεων του στρατού. Οι Κέρσου, Κρόκοβ και άλλοι βιογράφοι του πιστεύουν ότι ο λόγος γι' αυτά τα μέτρα θα πρέπει να αναζητηθεί στην ασαφή και μη απαλλαγμένη από αιμομιξία καταγωγή του. Οι ισχυρισμοί του ίδιου του Χίτλερ στο βιβλίο του Ο Αγών μου, εξυπηρετούν πάνω από όλα το προσωπικό στυλ που θέλει να παρουσιάσει και γι' αυτό δεν είναι και πολύ αξιόπιστοι. Στο «Mein Kampf» ο Χίτλερ περιγράφει τον πατέρα του ως αυστηρό, αυταρχικό και, καμιά φορά, ακόμα και οξύθυμο και βίαιο. Είναι, όμως, αμφισβητήσιμο αν η ανατροφή του Χίτλερ υπήρξε πιο αυστηρή από την καθιερωμένη εκείνο τον καιρό. Ο Χίτλερ ποτέ δεν έδωσε ιδιαίτερη σημασία στον πατέρα του. Το 1876 (όταν ο Αλοΐσιος ήταν πλέον 40 ετών και η μητέρα του είχε πεθάνει πριν από 30 χρόνια) και λόγω μιας αναμενόμενης κληρονομιάς από τον υποτιθέμενο θείο του, Γιόχαν Νέπομουκ Χίντλερ, άλλαξε το οικογενειακό επώνυμο από Σίκλγκρουμπερ (Schicklgruber) σε Χίτλερ. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως το πρωτότυπο επώνυμο ήταν Χίντλερ· το Χίτλερ προέκυψε από ορθογραφικό λάθος του αρμόδιου υπαλλήλου κατά την καταγραφή του νέου επωνύμου. Όπως φαίνεται, ο Αδόλφος Χίτλερ δεν ήξερε με απόλυτη βεβαιότητα ποιος ήταν ο παππούς του. Το γεγονός αυτό πρέπει να ήταν πολιτικά εκρηκτικό για τον προπαγανδιστή μιας ρατσιστικής ιδεολογίας, ο οποίος από την αρχή της δεκαετίας του 1920 γινόταν όλο και περισσότερο γνωστός. Οι πολιτικοί του αντιπάλου, ήδη από τότε, προσπαθούσαν συνεχώς να αποδείξουν ότι ο ηγέτης του αντισημιτικού και εξτρεμιστικά εθνικιστικού Εθνικοσοσιαλιστικού Γερμανικού Εργατικού Κόμματος (NSDAP) είχε ο ίδιος Εβραίους ή Τσέχους προγόνους. Για τις φήμες αυτές δεν βρέθηκαν αποδείξεις. Για τον Χίτλερ, όμως, αυτές οι φήμες, καθώς και οι κατά ένα μέρος αιμομικτικές σχέσεις στην οικογένειά του, ήταν αρκετός λόγος για να συσκοτίζει, όσο μπορούσε, την καταγωγή του.

Τα παιδικά χρόνια

Λόγω της εργασίας του Αλοΐσιου, η οικογένεια Χίτλερ μετακόμιζε συνεχώς, από το Μπράουναου στο Πάσαου, στο Λάμπαχ (Lambach) και τελικά στο Λέοντιγκ (Leonding) του Λιντς. Οι επιδόσεις του Αδόλφου στα διάφορα δημοτικά σχολεία ήταν καλές. Στο γυμνάσιο, όμως, του Λιντς απέτυχε τελείως. Ήδη, από την πρώτη σχολική χρονιά (1900-1901) ο Αδόλφος έμεινε στην ίδια τάξη, λόγω «έλλειψης φιλοπονίας», όπως σημείωσαν οι καθηγητές του. Στην τρίτη σχολική χρονιά οι βαθμοί του ήταν τόσο κακοί που φαινόταν πως θα απορριφθεί ξανά. Επειδή, όμως, είχε πεθάνει ο πατέρας του, κατόπιν παράκλησης της μητέρας του, το σχολείο δέχτηκε να τον προβιάσει, αλλά με τον όρο ότι θα άλλαζε σχολείο. Ο Χίτλερ γράφτηκε στο σχολείο του Στάγιερ (Steyr), που ήταν λιγότερο απαιτητικό, αλλά ούτε εκεί οι επιδόσεις του βελτιώθηκαν. Τελικά, το φθινόπωρο του 1905, εγκατέλειψε το σχολείο σε ηλικία 16 ετών χωρίς να πάρει απολυτήριο. Αργότερα (στο «Mein Kampf») ο Χίτλερ παρουσιάζει τις αποτυχίες αυτές ως ένα είδος «μαθησιακής απεργίας» εναντίον του πατέρα του, ο οποίος επέμενε να τον κάνει δημόσιο υπάλληλο, ενώ ο ίδιος ήθελε να γίνει ζωγράφος. Σ' αυτό υπάρχει μια δόση αλήθειας, γιατί ο Χίτλερ σε ολόκληρη τη ζωή του θεωρούσε τον εαυτό του ως παραγνωρισμένο καλλιτέχνη. Όσον αφορά όμως τη «μαθησιακή απεργία εναντίον του πατέρα του», ο οποίος ήθελε να τον κάνει οπωσδήποτε υπάλληλο, αυτό δεν αληθεύει: Ο πατέρας του πέθανε στις 3 Ιανουαρίου του 1903, σε ηλικία 65 ετών. Ο Αδόλφος ήταν τότε 13 ετών. Παρόλο που κανείς δεν τον «πίεζε» πλέον να ακολουθήσει σταδιοδρομία υπαλλήλου, οι επιδόσεις του δε βελτιώνονταν. Οι γνώσεις του από εκεί και πέρα, στην ουσία, δεν ήταν παρά οι γνώσεις ενός ημιμαθούς, ο οποίος μελετούσε τυχαίες πηγές δίχως ιδιαίτερη επιλογή.

Στη Βιέννη και το Μόναχο

Από το 1905 και μετά ο Χίτλερ είναι πλέον σε θέση να ζήσει μια ανεξάρτητη μοεμική ζωή. Εκτός από την οικονομική βοήθεια που έχει από τη μητέρα του, παίρνει και κάποιο επίδομα, επειδή έχασε τον πατέρα του σε μικρή ηλικία. Σκοπεύει να σπουδάσει στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Βιέννης. Η

Ακαδημία απορρίπτει δύο φορές την αίτησή του (1907 και 1908), λόγω έλλειψης ταλέντου. Από τότε, ο Χίτλερ δεν ξαναπροσπαθεί να βρει δουλειά ή έστω να μάθει μια τέχνη. Μένει αρχικά στη Βιέννη, αλλά ξαναγυρίζει στο Λιντς, μετά το θάνατο της μητέρας του από καρκίνο του στήθους, στις 21 Δεκεμβρίου 1907. Ενώ στο *Mein Kampf* παρουσιάζει τα χρόνια εκείνα σαν γεμάτα από οικονομικές δυσκολίες και στερήσεις, στην πραγματικότητα, τουλάχιστον τα πρώτα χρόνια, δε ζούσε και άσχημα: Το επίδομα που έπαιρνε, μαζί με τα χρήματα που κέρδιζε από τις πωλήσεις των καλλιτεχνικών δημιουργιών του, ξεπερνούσε τον αρχικό μισθό ενός δασκάλου. Ωστόσο, ποτέ δε θα λησμονήσει την απόρριψή του από την Ακαδημία της Βιέννης: Όταν ανήλθε στην εξουσία, εκδικήθηκε τους καθηγητές της, που τον είχαν απορρίψει, διώκοντάς τους. Το 1909, σε ηλικία 20 ετών, εγκαθίσταται τελικά στη Βιέννη. Εκεί γνωρίζει τις ψευδοεπιστημονικές και νεοθρησκευτικές θεωρίες του ρατσιστή και αντισημίτη ιδεολόγου Γιεργκ Λαντζ φον Λίμπενφελς (Jörg Lanz von Liebenfels). Επίσης αφομοιώνει τον αντισημιτισμό διάφορων πολιτικών, όπως του Γκέοργκ Ρίτερ φον Σένερερ (Georg Ritter von Schönerer) που ήταν «Führer» (ηγέτης) του Παγερμανικού Κινήματος, καθώς και του δημάρχου της Βιέννης, δρα Καρλ Λύγκερ (Karl Lüger). Η ιδέα του Χίτλερ για μια ανώτερη, αρία φυλή, την αποκαλούμενη «φυλή κυρίων» ('Herrenrasse'), πρέπει να σχηματίστηκε εκείνη την περίοδο. Ο ίδιος δεν αναφέρθηκε ποτέ στα πολιτικά του πρότυπα και είδωλα. Όπως αναφέρει, όμως, ο Άουγκουστ Κούμπιτσεκ (August Kubizek), ένας φίλος του Χίτλερ εκείνου του καιρού, σε αυτά τα χρόνια υπάρχει και κάτι άλλο που ενθουσιάζει τον Χίτλερ ακόμη περισσότερο απ' όσο η πολιτική: Η όπερα. Ιδιαίτερα, οι όπερες του Ρίχαρντ Βάγκνερ. Όταν η Επιτροπή της Ακαδημίας τον απορρίπτει για δεύτερη φορά, τα οικονομικά περιθώρια του Χίτλερ αρχίζουν να στενεύουν. Το 1909 καταλήγει τελικά σε ένα ίδρυμα αστέγων στην οδό Μέλντεμαν (Meldemannstraße). Κερδίζει λίγα χρήματα πουλώντας τις ζωγραφιές του με τα αξιοθέατα της Βιέννης. Στο *Mein Kampf* γράφει ότι εκείνο τον καιρό εξελίσσεται ο αντισημιτισμός του, πράγμα που είναι αμφίβολο. Στο ίδρυμα που ζούσε διατηρούσε σχέσεις με έναν Εβραίο, τον Γιόζεφ Νόιμαν (Josef Neumann), ο οποίος τον βοηθούσε στην πώληση των έργων του. Αφού τον Μάιο του 1913 εκταμίευσε την κληρονομιά του πατέρα του, εγκαταστάθηκε στο Μόναχο. Στο *Mein Kampf* γράφει ότι νοσταλγούσε μια «γερμανική πόλη». Εδώ, στο Μόναχο, μελετά τα έργα του ρατσιστή συγγραφέα Χιούστον Στιούαρτ Τσάμπερλεν (Houston Stewart Chamberlain). Επίσης, με τη μετακόμισή του ο Χίτλερ αποφεύγει τη στρατιωτική θητεία στην Αυστρία. Πρόκειται για την πρώτη του ξεκάθαρη πολιτική απόφαση: υπέρ του γερμανικού έθνους και κατά του αυστρουγγρικού πολυεθνικού κράτους. Το ότι δεν είναι ενάντια στη στρατιωτική θητεία για λόγους αρχής αποδεικνύεται και αργότερα, το 1914: Με την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου κατατάσσεται αμέσως ως εθελοντής στον γερμανικό στρατό.

Α' Παγκόσμιος Πόλεμος

Κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου ο Χίτλερ είναι υποδεκανέας του 16ου Βαυαρικού Συντάγματος Εφέδρων Πεζικού Λιστ, στο δυτικό μέτωπο. Στις 16 Αυγούστου 1914 κατατάσσεται ως εθελοντής στον πρωσικό στρατό. Τον Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου παίρνει το παράσημο του Σιδηρού Σταυρού Δεύτερης Τάξης. Το 1916 ο Χίτλερ τραυματίζεται στο πόδι σε μια μάχη στη βόρεια Γαλλία. Στις αρχές Μαρτίου του 1917, έχοντας αναρρώσει, επιστρέφει στο μέτωπο, όπου το 1918 παρασημοφορείται με τον Σιδηρούν Σταυρό Πρώτης Τάξης. Ο Χίτλερ εθεωρείτο σωστός στρατιώτης, επειδή όμως η στάση του δεν ήταν κριτική απέναντι στους αξιωματικούς, ήταν μάλλον αντιπαθής στους συναδέλφους του. Ένας από αυτούς, ο Κόνραντ Χάιντεν (Konrad Heiden, πρώτος βιογράφος του Χίτλερ) θα γράψει αργότερα: «Όλοι τον βρίζαμε. Το βρήκαμε ανυπόφορο να έχουμε ένα άσπρο πρόβατο ανάμεσά μας.» Λίγο πριν τη λήξη του πολέμου, στις 15 Οκτωβρίου 1918, μετά από μια επίθεση με αέρια (συγκεκριμένα με αέριο μουστάρδας) στη Φλάνδρα, ο Χίτλερ εισάγεται στο στρατιωτικό νοσοκομείο της πόλης Πάζεβαλκ της Πομερανίας. Την παροδική τύφλωσή του την απέδιδε ο ίδιος σε βλάβη των ματιών του εξαιτίας της επίδρασης των αερίων. Κάτι τέτοιο είναι δυνατό, καθώς θύματα του αερίου της μουστάρδας συχνά έχαναν την όρασή τους. Νεότερες μελέτες, οι οποίες βασίζονται στο αρχείο του στρατιωτικού νοσοκομείου, αποδεικνύουν ότι η αιτία για την ανωμαλία αυτή ήταν μια καθυστερημένη υστερική αντίδραση του Χίτλερ για τη διαφανόμενη, πλέον, ήττα της Γερμανίας. Επιπλέον, κατά τη διάγνωση του ψυχίατρου του στρατιωτικού νοσοκομείου, ο Χίτλερ χαρακτηριζόταν ψυχοπαθής και τελείως ακατάλληλος για να αναλάβει ηγετικά καθήκοντα. Επίσης και ο Χάιντεν αναφέρει ότι ο διοικητής του λόχου είπε κάποτε για τον Χίτλερ: «Αυτόν τον υστερικό ποτέ δε θα τον κάνω υπαξιωματικό!» Όντως, παρόλο που τραυματίστηκε πολλές φορές και πήρε δύο παράσημα, ο Χίτλερ δεν πήρε ποτέ προαγωγή από τον βαθμό του υποδεκανέα στη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Και αυτό, απ' ό,τι φαίνεται, δεν οφειλόταν μόνο στο γεγονός ότι ήταν Αυστριακός υπήκοος. Παρόλα αυτά, ο Σεμπάστιαν Χάφνερ χαρακτηρίζει αυτή την εμπειρία του Χίτλερ στο μέτωπο ως «μοναδικό εκπαιδευτικό βίωμα», επειδή στα επόμενα χρόνια της ζωής του θα φανεί ότι είχε αποκτήσει σημαντική αντίληψη σε στρατιωτικά ζητήματα.

Η άνοδος του Χίτλερ

Γίνεται πολιτικός

Ο Χίτλερ ισχυρίστηκε αργότερα ότι η αγανάκτησή του για τον χαμένο πόλεμο και η «προδοσία των εγκληματιών του Νοέμβρη» ωρίμασαν μέσα του την απόφαση να γίνει πολιτικός («Εγκληματίες του Νοέμβρη» ήταν οι πολιτικοί που υπέγραψαν την παράδοση της Γερμανίας, ενώ ακόμα ο γερμανικός στρατός κατείχε εχθρικό έδαφος). Οι γερμανοί εθνικιστές δεν παραδέχονται τη στρατιωτική ήττα τους στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και για αυτό τον λόγο

διαμορφώνουν την (φυσικά ψεύτικη) συνωμοτική θεωρία της προδοσίας, βάσει της οποίας η γερμανική πατρίδα προδόθηκε από τους πολιτικούς και τους μαρξιστές με τη λεγόμενη «μαχαιριά στην πλάτη» (Dolchstoßlegende). Αυτή την προδοσία παρουσιάζει ο Χίτλερ εκ των υστέρων ως κίνητρο για την απόφασή του να γίνει πολιτικός. Εδώ ο Χίτλερ δε λέει την αλήθεια. Πολιτικές φιλοδοξίες, αμέσως μετά τον πόλεμο, ο Χίτλερ δεν είχε. Γύρισε στο στρατόνα του Συντάγματός του, στο Μόναχο, και η μόνη του προσπάθεια ήταν να μην απολυθεί από τον στρατό. Εξελέγη ως ένας από τους αντιπροσώπους του Συντάγματος και με βάση αυτή την εκλογή έγινε ένα είδος συνδέσμου με την επαναστατική Σοβιετική Κυβέρνηση του Μονάχου του σοσιαλιστή Βαυαρού Πρωθυπουργού Κουρτ Άισνερ (Kurt Eisner). Στις ταραχές που ξέσπασαν μετά τη δολοφονία του Άισνερ (1919), ο Χίτλερ δε φαίνεται να είναι ούτε με το μέρος του Κόμματος της Σοβιετικής Δημοκρατίας, αλλά ούτε και με το μέρος των αντιπάλων τους, των ακραία εθνικιστικών και αντιδημοκρατικών Εθελοντικών Σωμάτων (όπως θα περιμενε κανείς, με βάση τη μετέπειτα εξέλιξή του). Φαίνεται να περιμένει επιφυλακτικά τις εξελίξεις. Ένα φιλμ της εποχής (1919), μάλιστα, δείχνει τον Χίτλερ στη νεκρική πομπή του δολοφονημένου Άισνερ, ο οποίος ήταν Εβραίος. Γι' αυτούς τους λόγους σύγχρονοι ιστορικοί υποστηρίζουν ότι οι πολιτικές απόψεις του Χίτλερ δεν είχαν φτάσει ακόμα το 1918 στην εξέλιξη που κατέγραψε το 1924 στο πρώτο μέρος του Mein Kampf. Μετά την αιματηρή συντριβή της Σοβιετικής Δημοκρατίας, ο Χίτλερ προσλαμβάνεται από την διοίκηση των Ενόπλων Δυνάμεων (Ράιχσβερ, Reichswehr) του Μονάχου, που τότε ήταν ο αποφασιστικός παράγοντας εξουσίας. Υπάρχουν ενδείξεις ότι εξαγόρασε την εύνοια των ισχυρών προδίδοντας παλιούς συντρόφους του, που ήταν με την πλευρά της Σοβιετικής Δημοκρατίας. Σημαντικές προσωπικότητες της αποκαλούμενης μαύρης Ράιχσβερ, όπως ο λοχαγός Ερνστ Ρεμ (Ernst Röhm), διέκριναν σύντομα στον υποδεκανέα Χίτλερ έναν ενδεχόμενο προπαγανδιστή για να κάνει ζύμωση μέσα στους εργάτες με σκοπό την εξάπλωση της εθνικιστικής ιδεολογίας. Γι' αυτό το λόγο τον στέλνουν να παρακολουθήσει μαθήματα προπαγανδιστικής ρητορικής. Παράλληλα κατασκοπεύει και τις δραστηριότητες πολιτικών κομμάτων και πολιτικών κύκλων, που ξεφυτρώνουν σαν τα μανιτάρια στο μετεπαναστατικό Μόναχο. Στις 12 Σεπτεμβρίου 1919 παίρνει μέρος για πρώτη φορά σε συνέλευση του Γερμανικού Εργατικού Κόμματος (DAP, το οποίο αργότερα θα μετονομαστεί σε NSDAP). Το κόμμα αυτό το είχαν ιδρύσει ο κλειδαράς Άντον Ντρέξλερ (Anton Drexler) και ο δημοσιογράφος Καρλ Χάρερ (Karl Harrer) και προπαγάνδιζε ιδέες ξενοφοβικές, αντισημιτικές και ψευδοσοσιαλιστικές. Ο Χίτλερ παίρνει μέρος στην πολιτική συζήτηση και διακρίνεται για το ρητορικό του ταλέντο. Για πρώτη φορά ανακαλύπτει ένα ταλέντο στον εαυτό του, το οποίο αναγνωρίζουν και άλλοι: Το να συναρπάζει τους ακροατές του και να διεγείρει συναισθήματα. Ο Ντρέξλερ του πρότεινε την ίδια μέρα να γίνει μέλος του κόμματος. Στις 19 Οκτωβρίου ο Χίτλερ γίνεται με εντολή των προϊσταμένων του 55ο μέλος του DAP, όχι 7ο όπως ισχυρίζεται αργότερα. Εκείνο τον καιρό γνωρίζει και τον αντισημίτη συγγραφέα Ντίτριχ Έκαρτ (Dietrich Eckart), ο οποίος συνειδητοποιεί ότι ο Χίτλερ είναι ικανός να

κερδίσει τους εργάτες και τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα υπέρ της ακροδεξιάς ιδεολογίας. Είναι ένας από τους πρώτους που το συνειδητοποίησε και γι' αυτό υποστήριξε τον Χίτλερ με λόγια και έργα. Το 1920 γίνεται εκδότης της κομματικής εφημερίδας του NSDAP "Λαϊκός Παρατηρητής" Völkischer Beobachter. Επειδή ο Χίτλερ με τους φλογερούς του λόγους προσελκύει όλο και περισσότερους ακροατές και μέλη του κόμματος, αποκτά μεγάλη δύναμη μέσα στο κόμμα, το οποίο εξαρτάται όλο και περισσότερο από αυτόν. Την άνοιξη του 1920 συμβάλλει και αυτός στο νέο πρόγραμμα του κόμματος. Επίσης, με πρωτοβουλία του αλλάζει η ονομασία του κόμματος: το Γερμανικό Εργατικό Κόμμα (DAP) λέγεται πλέον Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα των Γερμανών Εργατών (NSDAP). Τελικά, απολύεται από τον στρατό στις 31 Μαρτίου 1920. Ήδη εκείνο το διάστημα ζει άνετα με τα χρήματα που κερδίζει ως πολιτικός ρήτορας. Γνωρίζει πολύ καλά ότι το NSDAP εξαρτάται πλέον απόλυτα από αυτόν και το εκμεταλλεύεται: τον Ιούλιο του 1921 αναγκάζει με ένα τελεσίγραφο το παλιό προεδρείο να παραιτηθεί και ψηφίζεται νέος πρόεδρος του κόμματος. Ο Χίτλερ είναι πλέον τοπική πολιτική φυσιογνωμία. Εκτός της Βαυαρίας, όμως, προκαλεί μάλλον θυμηδία παρά φόβο.

Πραξικόπημα και φυλάκιση

Μετά τη συντριβή της "Σοβιετικής Δημοκρατίας" στη Βαυαρία κυβερνά, ουσιαστικά, ο εθνικιστής και μοναρχικός Γκούσταβ Ρίτερ φον Καρ (Gustav Ritter von Kahr), ο οποίος δεν έκρυβε καθόλου την αντιπάθειά του για τη δημοκρατία και τη λεγόμενη «κόκκινη Κυβέρνηση» (δηλαδή τη σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση, που, το 1918, μετά την πτώση της μοναρχίας, εγκαθίδρυσε τη Δημοκρατία της Βαϊμάρης). Ο Χίτλερ και ο πρώην Επικεφαλής Επισταθμίας του Γενικού Επιτελείου στρατηγός Έριχ Λούντεντορφ (Erich Ludendorff), που ανήκε στους συμπαθούντες του NSDAP, είδαν στον Καρ έναν σύμμαχο για το σχέδιό τους: Τη βίαιη ανατροπή της κυβέρνησης του Βερολίνου, κατά το πρότυπο της Πορείας προς τη Ρώμη του Μουσολίνι, τον Οκτώβριο του 1922. Λόγω της κατοχής του Ρουρ από τη Γαλλία, του τεράστιου πληθωρισμού και των σοβαρών ταραχών που είχαν ξεσπάσει στη Γερμανία, ο Χίτλερ πίστευε ότι θα έβρισκε μεγάλη λαϊκή υποστήριξη. Το βράδυ της 8ης Νοεμβρίου 1923 ο Χίτλερ με μερικούς ένοπλους έκανε έφοδο σε μια μπιραρία, έξω από το Μόναχο, όπου εκφώνουσε λόγο ο Καρ. Αλλά μόνο με την απειλή των όπλων δέχτηκε αυτός, για τα μάτια του κόσμου, την πρόταση του Χίτλερ να ανατρέψουν την κυβέρνηση του Βερολίνου. Το επόμενο πρωί, ο Χίτλερ με έναν αριθμό υποστηρικτών του επιτέθηκε στο Βαυαρικό Υπουργείο Στρατιωτικών, ως αρχή της ανατροπής της βαυαρικής κυβέρνησης. Η αστυνομία, όμως, έκανε χρήση όπλων και οι επιτιθέμενοι τράπηκαν σε φυγή αφήνοντας πίσω τους 16 νεκρούς, μέλη του NSDAP. Ο Λούντεντορφ συνελήφθη στις 9 Νοεμβρίου, ο Χίτλερ μερικές μέρες αργότερα. Η δίκη για αυτούς που συμμετείχαν στο Πραξικόπημα Λούντεντορφ-Χίτλερ άρχισε στις 26 Φεβρουαρίου 1924. Με βάση τη νομοθεσία της εποχής ο Χίτλερ θα έπρεπε να καταδικαστεί σε μακροχρόνια φυλάκιση για εσχάτη προδοσία ή, τουλάχιστον, να απελαθεί από τη Γερμανία, γιατί είχε ακόμα την αυστριακή

οπηκοότητα. Αλλά, η Δημοκρατία της Βαϊμάρης φερόταν με εξαιρετική επιείκεια στους ακροδεξιούς παραβάτες του νόμου.Ενώ οι άλλοι πρωτεργάτες του πραξικοπήματος αποστασιοποιούνται και δεν αναλαμβάνουν την ευθύνη για το πραξικόπημα, με αποτέλεσμα πολλοί να αθωωθούν, (όπως πχ. ο Λούντεντορφ), ο Χίτλερ, που ξέρει ότι δεν ρισκάρει πολλά πράγματα, εκμεταλλεύεται την ευκαιρία για να προβάλει τον εαυτό του ως μόνο εμπνευστή του πραξικοπήματος. Έτσι το πραξικόπημα περνά στην ιστορία με το όνομά του (Hitlerputsch ή, κατ' άλλους, «Πραξικόπημα της μπιραρίας», Beer hall putsch).Τελικά ο Χίτλερ καταδικάζεται σε πενταετή φυλάκιση, ποινή η οποία είναι, στην προκειμένη περίπτωση, ιδιαίτερα επιεικής. Επίσης το NSDAP διαλύεται και κηρύσσεται εκτός νόμου. Αργότερα, όμως, θα επανιδρυθεί με όλες τις νόμιμες διαδικασίες.Από τα πέντε χρόνια της φυλάκισής του, ο Χίτλερ δε θα εκτίσει ούτε το ένα πέμπτο. Απολύεται τον ίδιο χρόνο κιόλας, στις 20 Δεκεμβρίου 1924, λόγω της αμνηστίας που δόθηκε στους πολιτικούς κρατούμενους. Την παραμονή του στη φυλακή θα τη χρησιμοποιήσει ως συγγραφέας. Μαζί με τον γραμματέα του, Ρούντολφ Ες (Rudolf Hess), γράφει το πρώτο, αυτοβιογραφικό μέρος του βιβλίου του Ο Αγών μου (Mein Kampf), στο οποίο εξηγεί με σαφήνεια τους πολιτικούς του στόχους και την ιδεολογία του εθνικοσοσιαλισμού (Nationalsozialismus). (Αρχικά ο Χίτλερ προόριζε για τίτλο του βιβλίου: Τεσσεράμισι χρόνια αγώνα ενάντια στο ψέμα, τη βλακεία και τη δειλία.) Το βιβλίο θα πουλήσει, μεταξύ 1925 και 1934, 240.000 αντίτυπα. Μέχρι το τέλος του πολέμου θα πουληθούν ή θα διανεμηθούν δωρεάν (σε νεόνυμφους και στρατιώτες) 10 εκατομμύρια αντίτυπα. Ο Χίτλερ, λόγω συστηματικής φοροδιαφυγής για τα συγγραφικά του δικαιώματα, θα φτάσει να οφείλει 405.500 μάρκα (σημερινά 6 εκατομμύρια ευρώ), τα οποία και παραγράφηκαν όταν έγινε Καγκελάριος.Χάρη στα ρεπορτάζ για τη δίκη γίνεται γνωστός και στη βόρειο Γερμανία ως ο πλέον ριζοσπάστης εθνικιστής πολιτικός της Γερμανίας. Έτσι, γίνεται διάσημος και αποκτά επιρροή και σε πολλά άλλα εθνικιστικά κινήματα εκτός του NSDAP. Ενώ μέχρι τότε βλέπει τον εαυτό του ως βοηθό («τυμπανιστή») του κινήματος, του οποίου η δουλειά είναι να ανοίξει τον δρόμο για τον «Σωτήρα της Γερμανίας» (για το ρόλο του οποίου προοριζόταν ο Λούντεντορφ), αρχίζει από εδώ και πέρα να βλέπει οριστικά τον εαυτό του στον ρόλο του μεγάλου ηγέτη (Führer).Όμως, η ώρα του δεν έχει έρθει ακόμα. Το NSDAP επανιδρύεται, αλλά η οικονομία της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης σταθεροποιείται σιγά σιγά (μέχρι το 1929) και τα ριζοσπαστικά κόμματα και κινήματα δεν έχουν και πολύ υλικό για να κάνουν ζύμωση. Αυτό καθυστερεί –προς το παρόν– την πορεία του Χίτλερ, ο οποίος μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα και τη φυλάκισή του αποφασίζει να εφαρμόσει τη «στρατηγική της νομιμότητας», δηλαδή να κερδίσει πρώτα την εξουσία με νόμιμα μέσα και ύστερα να εγκαθιδρύσει τη ναζιστική δικτατορία, την οποία οραματιζόταν.

Ο δρόμος προς την Καγκελαρία

Το 1925 χάνει την αυστριακή υπηκοότητα (ο ίδιος υποβάλλει την αίτηση και εγκρίνεται). Στα επόμενα επτά χρόνια θα ζει ως ανιθαγενής, χωρίς υπηκοότητα. Προς το παρόν αφοσιώνεται απόλυτα στην επανίδρυση και αναδιοργάνωση του NSDAP. Το κόμμα αυτό αποτελεί τη βάση της νέας του στρατηγικής, να αποκτήσει την κυβερνητική εξουσία με «νόμιμα μέσα». Παρά τις περί του αντιθέτου απόψεις, στην αρχή το κόμμα στηρίζεται στις συνδρομές των μελών του και κάποιων λίγων πλούσιων υποστηρικτών. Η αριστοκρατία και η πλειοψηφία των μεγαλοαστών προτιμούν τα κόμματα της δεξιάς και του κέντρου. Με τον καιρό φυσικά η κατάσταση αλλάζει και το NSDAP αρχίζει να αποκτά όλο και πιο μεγάλα ερείσματα στο στρώμα των βιομήχανων και τον στρατό. Ο στρατός ελπίζει ότι με τον Χίτλερ στην Καγκελαρία θα πετύχει την εθνική ανόρθωση της Γερμανίας, την ακύρωση της συνθήκης των Βερσαλλιών και τον επανεξοπλισμό της Ράιχσβερ. Εθνικιστικά και συντηρητικά στελέχη της οικονομίας και της πολιτικής αρχίζουν να τον υποστηρίζουν, επειδή νομίζουν ότι με την άνοδό του στην εξουσία η Γερμανία θα αποκτήσει πολιτική σταθερότητα και θα αναπροσανατολίσει τον πολιτικό της πολιτισμό στην κατεύθυνση μιας αυταρχικής μοναρχίας. Εξάλλου, φοβούνται την εγκαθίδρυση σοσιαλιστικού καθεστώτος στη Γερμανία και έτσι υποστηρίζουν τον Χίτλερ, ο οποίος θέλει να εξαφανίσει τον μπολσεβικισμό. Ένας άλλος σημαντικός ευνοϊκός παράγοντας για τον Χίτλερ θα αποδειχτεί η νέα οικονομική κρίση. Αυτή τον βοηθά οριστικά στην αποσταθεροποίηση της ούτως η άλλως πολιτικά αδύναμης Δημοκρατίας της Βαϊμάρης. Τέλη Φεβρουαρίου 1932 εγκρίνεται επίτελους η αίτησή του για απόκτηση της γερμανικής υπηκοότητας και αποκτά έτσι το δικαίωμα να κατέβει υποψήφιος στις εθνικές εκλογές του 1932. Το NSDAP αναδεικνύεται ως το ισχυρότερο κόμμα και κερδίζει τις περισσότερες έδρες στη νέα Βουλή. Ο 85χρονος πρόεδρος Χίντενμπουργκ, επηρεασμένος από την εθνικιστική κλίκα που έχει συγκεντρωθεί γύρω του, πιστεύει ότι μπορεί να ελέγξει τους εθνικοσοσιαλιστές και καλεί τον Χίτλερ να αναλάβει την καγκελαρία. Στις 30 Ιανουαρίου 1933 ο Αδόλφος Χίτλερ διορίζεται καγκελάριος της Γερμανίας. Η διαδικασία αναρρίχησης των Εθνικοσοσιαλιστών στην εξουσία ονομάζεται και *Machtergreifung*.

Β' Παγκόσμιος Πόλεμος

Εκτός από την εξόντωση των Εβραίων και τη διατήρηση της κυριαρχίας των εθνικοσοσιαλιστών με τη μορφή μιας μόνιμης δικτατορίας, ο Χίτλερ έχει μόνο ένα ακόμα πολιτικό στόχο, που τον είχε ήδη καθορίσει στο *Mein Kampf*: Να κάνει τη Γερμανία παγκόσμια δύναμη, ακυρώνοντας την Συνθήκη των Βερσαλλιών του 1918, αλλά και κατακτώντας μια απέραντη αποικιακή αυτοκρατορία, που την ονόμαζε «ζωτικό χώρο» (*Lebensraum*) στην Ανατολή. Επειδή όμως όλα αυτά δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν δίχως βία, ο Χίτλερ προετοιμάζει από την αρχή της πολιτικής του καριέρας τον επόμενο πόλεμο. Οι σχεδιαζόμενες κατακτήσεις στόχευαν στην ουσία την Σοβιετική

Ένωση. Επειδή την πολιτική αυτή την παρουσίαζε ως «αγώνα ενάντια στον μπολσεβικισμό», πολλοί δυτικοί πολιτικοί θεωρούσαν τη ναζιστική Γερμανία ως «φρούριο» ενάντια στη Σοβιετική Ένωση και άφησαν επι μεγάλο χρονικό διάστημα τον Χίτλερ ανενόχλητο. Αντίκτυπο των απόψεων αυτών ήταν η «Πολιτική Κατευνασμού» που ακολούθησαν οι Πρωθυπουργοί της Αγγλίας Νέβιλ Τσάμπερλεν και της Γαλλίας Εντουάρ Νταλαντιέ. Από την άλλη πλευρά, υπήρχε και η πίεση που εξασκούσε ο πληθυσμός των δύο χωρών – ιδιαίτερα της Γαλλίας–, που ήθελε να αποφύγει σε κάθε περίπτωση έναν νέο πόλεμο. Χαρακτηριστικά, η εφημερίδα «Daily Mail» είχε γράψει πριν την έναρξη του πολέμου: «Οι λεβέντες νεαροί ναζήδες αποτελούν το προπύργιό μας κατά του κομμουνισμού». Μετά την εισβολή του γερμανικού στρατού στην Πράγα, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο βλέπουν ότι ο πόλεμος κατά της Γερμανίας είναι πλέον αναπόφευκτος. Αυξάνουν τις δαπάνες για τους εξοπλισμούς και στρέφονται προς τη Σοβιετική Ένωση ως φυσικό τους σύμμαχο. Από εδώ και εμπρός επιδιώκουν τη συμμαχία με τον Ιωσήφ Στάλιν. Ο Στάλιν, θεωρώντας ότι ματαιοπονεί επιδιώκοντας συνεννόηση κατά του Χίτλερ με τους Άγγλους και τους Γάλλους, που επί δύο χρόνια κωλυσιεργούν στις διαπραγματεύσεις, και πιστεύοντας ακράδαντα ότι τελικά η ναζιστική Γερμανία θα επιτεθεί στην ΕΣΣΔ, θέλει να κερδίσει χρόνο για να αναδιοργανώσει τον Κόκκινο Στρατό, που πρόσφατα (1934) είχε εκκαθαριστεί από τους πλέον ικανούς και έμπειρους αξιωματικούς του. Από την άλλη πλευρά ο Χίτλερ θέλει να αποφύγει με κάθε τρόπο τον πόλεμο σε δυο μέτωπα, όπως συνέβη στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο με ολέθριες για τη Γερμανία συνέπειες. Επομένως, τα συμφέροντα Γερμανίας - ΕΣΣΔ στην πράξη έχουν ένα κοινό σημείο. Έτσι, υπογράφεται στις 23 Αυγούστου 1939 Σύμφωνο μη επίθεσης μεταξύ της Σοβιετικής Ένωσης και της Γερμανίας, το αποκαλούμενο και σύμφωνο «Μολότοφ - Ρίμπεντροπ». Το σύμφωνο αυτό, σε μυστικό συμπληρωματικό πρωτόκολλο, προβλέπει τη διαίρεση της Ανατολικής Ευρώπης (Πολωνίας, Ρουμανίας) σε μια γερμανική και μια σοβιετική «σφαίρα συμφερόντων». Τώρα ο Χίτλερ μπορεί να ασχοληθεί με την Πολωνία, δίχως τον κίνδυνο να τον εμποδίσει η Σοβιετική Ένωση, ενώ ο Στάλιν, ο οποίος γνωρίζει καλά την επιθυμία του Χίτλερ να αποκτήσει «ζωτικό χώρο» στην ανατολική Ευρώπη και στη Ρωσία, κερδίζει χρόνο για να προετοιμάσει τον Κόκκινο Στρατό, όπως ο ίδιος ισχυρίστηκε στη ραδιοφωνική του ομιλία δέκα ημέρες μετά την έναρξη της επίθεσης του Χίτλερ στην ΕΣΣΔ.

Το τέλος του Χίτλερ στο καταφύγιο

Η κατάσταση της υγείας του Χίτλερ όλο και χειροτερεύει με την εξέλιξη του πολέμου. Σύμφωνα με την επικρατούσα σήμερα αντίληψη, υπέφερε από πάρκινσον σε προχωρημένο στάδιο και από προϊούσα παραφροσύνη, διατηρούσε, όμως, την από πολλούς συγχρόνους του παρατηρημένη αυθυποβολή του. Στις 19 Μαρτίου του 1945 δίνει τη διαταγή "Νέρων" για την καταστροφή των υποδομών του γερμανικού κράτους, κατά την υποχώρηση των μονάδων της Βέρμαχτ. Η διαταγή, όμως, αυτή δεν εφαρμόστηκε στην

πράξη από τον Υπουργό Εξοπλισμού Άλμπερτ Σπέερ. Αυτή η διαταγή είναι απόλυτα σύμφωνη με τον τρόπο σκέψης του Χίτλερ, που εκφράζεται με την επιλογή «νίκη ή καταστροφή». Στον εχθρό δεν έπρεπε να αφηθεί παρά μόνο «καμένη γη». Κατά τη γνώμη του, το μέλλον ανήκει πλέον στον λαό της ανατολής, ο οποίος αποδείχτηκε ισχυρότερος, ενώ οι Γερμανοί, λόγω της ήττας τους, έχασαν το δικαίωμα ύπαρξης. Στις 22 Απριλίου 1945 ο Χίτλερ παθαίνει νευρική κατάρρευση όταν πληροφορείται κατά τη διάρκεια του καθημερινού σχολιασμού της κατάστασης στο υπόγειο καταφύγιο, κάτω από την Καγκελαρία στο Βερολίνο, ότι η επίθεση που είχε διατάξει για την άρση της πολιορκίας του Βερολίνου δεν είχε εκτελεστεί από τον Αρχηγό των μονάδων των Ες-Ες Στάνερ, γιατί τη θεώρησε ανεφάρμοστη λόγω του συσχετισμού δυνάμεων. Ο Χίτλερ είπε ότι όλα πλέον χάθηκαν και ότι όλοι τον έχουν προδώσει, ακόμα και τα Ες-Ες. Άφησε ελεύθερο ένα μέρος του προσωπικού του και αρνήθηκε, παρά τις παρακλήσεις του Μπόρμαν, του Κάιτελ και του Γκαίριγκ, να εγκαταλείψει το Βερολίνο. Διέταξε τον αρχιψασπιστή του, Γιούλιους Σάουμπ, να κάψει όλα τα προσωπικά του στοιχεία και έγγραφα που βρίσκονταν στην Καγκελαρία και στο Καταφύγιο, καθώς και όσα βρίσκονταν στο Μόναχο. Δύο θέματα κυριαρχούν στο καταφύγιο τις τελευταίες μέρες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου: Πόσο κοντά είναι ο Κόκκινος Στρατός και ποιος είναι ο πιο σίγουρος τρόπος αυτοκτονίας. Επανειλημμένα ο Χίτλερ μοιράζει δηλητήριο σε αυτούς που παρέμειναν μαζί του στο Καταφύγιο και δεν τον εγκατέλειψαν. Στις 29 Απριλίου νυμφεύεται τη σύντροφο της ζωής του Εύα Μπράουν. Την επόμενη μέρα, κατά τις 3:30 η Εύα Μπράουν αυτοκτονεί με υδροκυάνιο. Συγχρόνως ο Χίτλερ βάζει ένα το πιστόλι στο στόμα του και πυροβολεί. Ο Μάρτιν Μπόρμαν μαζί με τον οδηγό του Χίτλερ Έριχ Κέμπκα, τον υπηρέτη του Χάιντς Λίγκε, τον επιλοχία των SS Όττο Γκίνσε και μερικούς στρατιώτες της προσωπικής του φρουράς καίνε τα πτώματα, τα οποία θάβονται αργότερα έξω από το καταφύγιο μέσα σε κρατήρα από βόμβα. Από εκεί θα τα πάρουν, λίγο αργότερα, οι Σοβιετικοί, οι οποίοι θα τα κρατήσουν σε μυστικό μέρος στην Ανατολική Γερμανία, κοντά στο Μαγδεμβούργο, μέχρι τη δεκαετία του '70. Τότε, με διαταγή του αρχηγού της KGB Γιούρι Αντρόποφ, καταστρέφονται τελειώς και απορρίπτονται στον ποταμό Έλβα. Παρόλ' αυτά διασώθηκαν το κρανίο και η οδοντοστοιχία του πτώματος, απ' όπου ο οδοντίατρος του Χίτλερ, μέσω προηγούμενης ακτινογραφίας, αναγνώρισε αργότερα την ταυτότητα του νεκρού (αποκαλύψεις από έρευνα περί το 1990)

Συμπέρασμα

Έπειτα από την παραπάνω εργασία μας πάνω στον Αδόλφο Χίτλερ μπορούμε να οδηγηθούμε σε πολλά συμπεράσματα. Πρώτον, υπήρξε ένας χαρισματικός ηγέτης και ένας πολύ ικανός στρατηγός. Ωστόσο, η αποτυχία του φιλόδοξου σχεδίου του, που ήταν η επιβολή της γερμανικής κυριαρχίας στην υφήλιο, αποδίδεται στον αυταρχικό του χαρακτήρα και στην υπεροψία του απέναντι στους λαούς της Ευρώπης αλλά και όλου του κόσμου. Όσο αναφορά τον τρόπο διακυβέρνησης του κράτους του επέδειξε την ευφυΐα του

καταφέροντας να διεισδύσει βαθύτατα στην ψυχοσύνθεση των Γερμανών πολιτών της εποχής εκείνης. Αναγνώρισε τον εγωκεντρικό και εθνικιστικό χαρακτήρα του λαού του και πάνω σε αυτό στήριξε την όλη επεκτατική πολιτική του.

Επιστήμονες που άλλαξαν τον πολιτισμό μας

Εισαγωγή

Ο σύγχρονος κόσμος οφείλει σχεδόν τα πάντα στους επιστήμονες. Αυτοί προσδιόρισαν για πρώτη φορά τις κατηγορίες σκέψης που έχουμε ως σήμερα, διαμόρφωσαν τα κυριότερα πνευματικά μας εργαλεία και έδωσαν συγκεκριμένο περιεχόμενο στις αρχές της ηθικής μας. Γενικότερα, ανακάλυψαν την επιστημονική έρευνα διατυπώνοντας τα πρώτα ερωτήματα και προσπάθησαν να τα απαντήσουν, με επιτυχία σε ικανοποιητικό βαθμό. Επίσης οι επιστήμες, τόσο οι φυσικές όσο και οι ανθρωπιστικές έγιναν ένα από τα σημαντικότερα συστατικά στοιχεία του πολιτισμού.

Κάποιες από τις σημαντικότερες επιστήμες ήταν τα μαθηματικά (άλγεβρα και γεωμετρία), η αρχιτεκτονική, η φιλοσοφία, η αστρονομία και η αστρολογία, η ιατρική και η γεωγραφία.

Blaise Pascal

Βιογραφία

Γεννήθηκε στο Κλερμόν-Φεράν το 1623. Ο Μπλεζ Πασκάλ ήταν έναν παιδί θαύμα. Η μητέρα του πέθανε όταν ήταν τριών μόλις χρονών, και λίγο αργότερα, ο πατέρας του, Ετιέν Πασκάλ, ένας πλούσιος φοροεισπράκτορας και παθιασμένος ερασιτέχνης μαθηματικός προσωπικά επέβλεψε την κατ' οίκον εκπαίδευση του υιού του. Ο Ετιέν είχε κάποιες παράξενες απόψεις. Αποφάσισε πως ο γιος του Μπλεζ, δεν έπρεπε να διδαχτεί μαθηματικά πριν από τα 15 του χρόνια, και γι' αυτό τον λόγο απομάκρυνε κάθε είδους μαθηματικό εγχειρίδιο από το σπίτι στο οποίο διέμεναν. Όμως το μόνο που κατάφερε με όλη αυτή την κίνηση ήταν να εξάψει την περιέργεια του νεαρού Μπλεζ για το απαγορευμένο αντικείμενο. Έτσι ο Πασκάλ άρχισε να μελετά γεωμετρία σε ηλικία δώδεκα ετών. Όταν ο πατέρας του, Ετιέν, είδε τα επιτεύγματα του γιου του, εντυπωσιάστηκε τόσο ώστε να αποφασίσει να άρει την απόφασή του, και να επιτρέψει στο γιο τη μελέτη μαθηματικών κειμένων, αρχίζοντας με το κλασικό έργο "Στοιχεία" του Ευκλείδη. Στα 16 του χρόνια ανέπτυξε σε μια πραγματεία περί κωνικών τομών το θεώρημα που φέρει το όνομά του. Στα 20 του, ο Πασκάλ αρρώστησε και ουσιαστικά ποτέ δεν ανέκτησε τις δυνάμεις του. Στα τελευταία του χρόνια, φαίνεται να μειώθηκε το ενδιαφέρον του για τα μαθηματικά και εστίασε περισσότερο την προσοχή του σε συγγραφή θρησκευτικών συγγραμμάτων. Το 1654 είχε ο Πασκάλ την εμπειρία ενός μυστικιστικού οράματος, οπότε αποσύρθηκε στο μοναστήρι *Port Royal* και αφοσιώθηκε, παράλληλα με τις μαθηματικές εργασίες του, σε θεολογικές και φιλοσοφικές μελέτες.

Οι εφευρέσεις και ανακαλύψεις

Η πρώτη του εφεύρεση ήταν μια αριθμομηχανή η «Πασκαλίνα» που δεν έκανε μεγάλες πωλήσεις και σταμάτησε να παράγεται. Το 1647 ανακάλυψε την Αρχή του Πασκάλ και τη χρήση του βαρομέτρου για τη μέτρηση του υψομέτρου. Με την εργασία του *Traité du triangle arithmétique*, που δημοσιεύτηκε το 1654, έθεσε τις βάσεις για τη Συνδυαστική και το Λογισμό των Πιθανοτήτων. Επίσης μια από τις πιο γνωστές μαθηματικές μελέτες του είναι αυτό που ονομάζουμε "τρίγωνο του Πασκάλ" ή απλούστερα "αριθμητικό τρίγωνο". Η σπουδαιότητα του τριγώνου όμως διαφαίνεται και αλλού, όπως π.χ. στη στοιχειώδη άλγεβρα και στη θεωρία πιθανοτήτων. Αξίζει να προσθέσουμε πως αν και ο Πασκάλ ήταν πολύ έξυπνος, δεν απέκτησε ποτέ ακαδημαϊκή καριέρα σε κάποιο πανεπιστήμιο.

Κάποια από τα έργα του Pascal

- Pensées
- Σκέψεις.
- Στοχασμοί.
- Η τέχνη της πειθούς
- Τα πάθη του έρωτα.
- Η αθλιότητα του ανθρώπου και άλλες σκέψεις

Από όλα τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτή η σημαντική προσφορά του Μπλεϊζ Πασκαλ σχετικά με τις επιστήμες όπως η φυσική και τα μαθηματικά. Συγκεκριμένα, οι θεωρίες του για τις κωνικές τομές, για το λογισμό των πιθανοτήτων και για τη συνδυαστική ήταν πολύ βοηθητικές για την εξέλιξη αυτών των επιστημών και για περαιτέρω ανακαλύψεις.

Συνεισφορά του Pascal

Με την πολύχρονη εργασία του και την κοπιαστική έρευνά του, ήταν αυτός που έθεσε τις βάσεις για τη Συνδυαστική και το Λογισμό των Πιθανοτήτων. Επιπλέον, στηριζόμενος σε προηγούμενες μελέτες είτε δικές του είτε άλλων επιστημόνων της εποχής του, δημιούργησε το μέχρι και σήμερα γνωστό και συχνά εφαρμόσιμο τρίγωνο του Pascal. Γενικότερα, με τις διάφορες σκέψεις και ιδέες του, προώθησε ποικίλες θέσεις για επιστήμες, όπως η Φυσική και η Άλγεβρα.

Isaac Newton

Ο **Σερ Ισαάκ Νεύτων** (Sir Isaac Newton, 25 Δεκεμβρίου 1642 - 20 Μαρτίου 1727) ήταν Άγγλος φυσικός, μαθηματικός, αστρονόμος, φιλόσοφος, αλχημιστής και θεολόγος. Θεωρείται πατέρας της Κλασικής Φυσικής, καθώς ξεκινώντας από τις παρατηρήσεις του Γαλιλαίου αλλά και τους νόμους του Κέπλερ για την κίνηση των πλανητών διατύπωσε τους τρεις μνημειώδεις νόμους της κίνησης και τον περισπούδατο «νόμο της βαρύτητας» (που ο θρύλος αναφέρει πως αναζήτησε μετά από πτώση μήλου από μια μηλιά). Μεγάλης ιστορικής σημασίας υπήρξαν ακόμη οι μελέτες του σχετικά με τη φύση του φωτός καθώς επίσης και η καθοριστική συμβολή του στη θεμελίωση των σύγχρονων μαθηματικών και συγκεκριμένα του διαφορικού και ολοκληρωτικού λογισμού. Δεν είχε κοινοπολιτειακή υπηκοότητα, αλλά είχε αποκτήσει τον τίτλο του Εταίρου της Βασιλικής Εταιρείας, που δίνονταν σε πολίτες ή μόνιμους κατοίκους της Κοινοπολιτείας των Εθνών. Είχε διατελέσει πρόεδρος της Βασιλικής Εταιρείας.

1661-1669: Σπουδές στο Κάιμπριτζ και οι πρώτες έρευνες

Τις πρώτες σπουδές του τις ολοκλήρωσε στο κοντινό Γκράντχαμ. Στη συνέχεια 5 Ιουνίου του 1661, ο νεαρός Νεύτων εισάγεται στο Κολλέγιο Τρίνιτι του Κάιμπριτζ. Λαμβάνει το πρώτο πτυχίο του το 1665 και με υποτροφία, μετά από τρία χρόνια (1668) ολοκληρώνει το μεταπτυχιακό του. Στο μεταξύ εκλέγεται μέλος της πανεπιστημιακής κοινότητας και αρχίζει έτσι επίσημα την ερευνητική σταδιοδρομία του.

Η παιδεία που έλαβε στο Γκράντχαμ, αν και βασιζόταν κυρίως στην αρχαία ελληνική και λατινική γραμματεία, συνδυασμένη με το ανήσυχο εφηβικό του πνεύμα, τον ώθησε να ασχοληθεί, εκτός από το διάβασμα, και με την ευρεσιτεχνία

Είναι γνωστό ότι μελετούσε τους παλαιότερους συγγραφείς, όπως οπτική από τον Κέπλερ, φιλοσοφία από τον Αριστοτέλη, τον Γαλιλαίο και τον Ντεκάρτ και, φυσικά, τα μαθηματικά έργα αυτών και άλλων. Από τα τελευταία είμαστε σε θέση να ξεχωρίσουμε εκείνα που είχαν τη σημαντικότερη επίδραση στο έργο του ίδιου του Νεύτωνα. Τα Στοιχεία του Ευκλείδη ήταν η πρώτη επαφή του με τη γεωμετρία και γνωρίζουμε ότι, αν και αρχικά ήταν μία ρηχή επαφή και τα υποβίβασε σε σχέση με τη γεωμετρία του Ντεκάρτ, με τον καιρό του εμφύσησε τη μαθηματική αυστηρότητα και τουλάχιστον του δίδαξε τις κλασικές διαδικασίες της μαθηματικής απόδειξης. Ο Νεύτων ασχολήθηκε με το γενικότερο πρόβλημα του τετραγωνισμού καμπύλης και ειδικότερα του τετραγωνισμού του κύκλου, το οποίο σήμερα μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ως εύρεση του εμβαδού κάτω από καμπύλη.

Εργασία

Το 1669 διορίζεται στη Λουκασιανή Έδρα των Μαθηματικών στο Τρίνιτι, όμως ως καθηγητής γνωρίζουμε ότι δεν είχε την αναμενόμενη ίσως αναγνώριση. Το 1672 ο Νεύτων εντάχθηκε στην Βασιλική Εταιρεία του Λονδίνου. Είναι αλήθεια ότι ο Νεύτων δεν είχε αμιγώς επιστημονικές ανησυχίες. Από την ίδια χρονιά που διορίστηκε στη Λουκασιανή Έδρα, εκτός από τα μαθηματικά και την οπτική, άρχισε παράλληλα να ασχολείται με την αλχημεία και τη θεολογία.

Έργα

Σε αυτό το αυστηρά δομημένο έργο ο Νεύτων βασίζεται εν μέρει στα θεωρητικά αποτελέσματα του Κέπλερ και εξάγει το γνωστό νόμο της παγκόσμιας έλξης θεμελιώνοντας τη μηχανική. Εγκαθίδρυσε έτσι μία κοσμολογική άποψη για τη βαρύτητα που κυριάρχησε στην επιστημονική κοινότητα, ώσπου να την αναθεωρήσει ο Άλμπερτ Αϊνστάιν (Albert Einstein) το 1915 με τη γενική θεωρία της σχετικότητας.⁸ (Περίφημη παραμένει η φράση του Αϊνστάιν Νεύτων, συγχώρεσέ με).

Η επιστημονική συνεισφορά του Νεύτωνα

Με την θεωρία της παγκόσμιας έλξης, ο Νεύτων αντιμετώπισε θεμελιώδη ερωτήματα που απασχολούσαν τη φυσική για καιρό και πρόσφερε μία σαφή και γόνιμη κοσμολογική αντίληψη, που γρήγορα υπερίσχυσε της αντίστοιχης καρτεσιανής. Ακόμη, συνεισέφερε με ουσιαστικό τρόπο στην οπτική και συγκεκριμένα στη θεωρία χρωμάτων. Με την επινόηση του διαφορικού και ολοκληρωτικού λογισμού εισήγαγε στα μαθηματικά ένα εργαλείο έτοιμο να δώσει άμεσες λύσεις σε πολλά μαθηματικά και φυσικά προβλήματα αλλά και με πλατιά περιθώρια βελτίωσης. Τις περισσότερες φορές χάρη σε απειροστικές μεθόδους, ο Νεύτων εργάστηκε αποτελεσματικά επάνω σε προβλήματα που σήμερα φιλοξενούνται σε διακεκριμένα πεδία των μαθηματικών: τριγωνομετρικές σειρές, πεπερασμένες διαφορές, ταξινόμηση καμπυλών. Ασχολήθηκε ακόμη με την γεωμετρία, κλασική και αναλυτική, τη θεωρία αριθμών και την άλγεβρα.

Ο Άλμπερτ Αϊνστάιν

Ο Άλμπερτ Αϊνστάιν (Ουλμ 14 Μαρτίου 1879 - Πρίνστον 18 Απριλίου 1955) ήταν φυσικός γερμανοεβραϊκής καταγωγής, ο οποίος έχει βραβευθεί με το Νόμπελ Φυσικής. Είναι ο θεμελιωτής της Θεωρίας της Σχετικότητας και από πολλούς θεωρείται ο σημαντικότερος επιστήμονας του 20ού αιώνα.

Βιογραφικά στοιχεία

Σπούδασε στο ΕΤΗ Ζυρίχης (Πολυτεχνική Ακαδημία της Ζυρίχης) στην Ελβετία όπου ολοκλήρωσε με επιτυχία τέσσερα χρόνια σπουδών στη Φυσική. Δούλεψε για δύο μήνες ως καθηγητής μαθηματικών και το 1902 προσλήφθηκε ως εξεταστής στο Ελβετικό Γραφείο Ευρεσιτεχνιών στη Βέρνη. Το 1921 τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ «για τη συμβολή του στη θεωρητική φυσική, και για την εξήγηση του φωτοηλεκτρικού φαινομένου» Το 1940 πολιτογραφήθηκε Αμερικανός.

Έργο

Στα πρώτα 15 χρόνια του 20ού αιώνα, ο Άλμπερτ Αϊνστάιν ανέπτυξε μια σειρά από θεωρίες που διακήρυξαν, για πρώτη φορά, την ισοδυναμία της μάζας προς την ενέργεια ενώ ταυτόχρονα έδωσαν εντελώς νέο περιεχόμενο στις έννοιες του χώρου, του χρόνου και της βαρύτητας. Οι θεωρίες αυτές ήταν κατ' ουσίαν μια βαθιά αναθεώρηση της παλαιάς Νευτώνειας Φυσικής και αποτέλεσαν επανάσταση για την επιστημονική αλλά και φιλοσοφική έρευνα. Το 1905 δημοσίευσε τέσσερα άρθρα στο γερμανικό επιστημονικό περιοδικό Χρονικά της Φυσικής. Στο πρώτο από αυτά έδωσε την εξήγηση του φωτοηλεκτρικού φαινομένου, για την οποία του απονεμήθηκε το βραβείο Νόμπελ το 1921. Στηρίχθηκε στην υπόθεση της κβάντωσης η οποία είχε εισαχθεί μερικά χρόνια νωρίτερα από τον Πλανκ.

Στη συνέχεια, έδειξε ότι από αυτό συνάγεται η ισοδυναμία μάζας και ενέργειας, δίνοντας τον διάσημο τύπο $E = mc^2$. Τα δύο αυτά άρθρα αποτελούν τον πυρήνα της ειδικής θεωρίας της σχετικότητας. Από πλευράς φυσικών φαινομένων, η ισοδυναμία μάζας και ενέργειας δηλώνει ότι η μάζα είναι δυνατόν να μετατραπεί σε ενέργεια και το αντίστροφο.

Τον Νοέμβριο του 1915, ο Αϊνστάιν παρουσίασε τη γενική θεωρία της σχετικότητας σε μία σειρά διαλέξεων ενώπιον της Πρωσικής Ακαδημίας Επιστημών. Σύμφωνα με αυτήν η ελκτική δύναμη της βαρύτητας διαδίδεται στο χώρο με την ταχύτητα του φωτός και επηρεάζει οτιδήποτε υπάρχει στο χώρο, ακόμα και τις ακτινοβολίες.

Η Συνεισφορά του Αϊνστάιν

Με τη βοήθεια μιας πληθώρας ερευνών και προσωπικών του υποθέσεων, ανέπτυξε πολλές θεωρίες, οι οποίες δεν υποστηρίχτηκαν εξ' αρχής αλλά ήταν εξαιρετικά βοηθητικές για τις επόμενες μελέτες της Επιστήμης. Ειδικότερα, η γνωστή και αξιοποιήσιμη θεωρία της σχετικότητας άλλαξε τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε έννοιες όπως ο χώρος και ο χρόνος, καθώς πριν από αυτόν θεωρούνταν απόλυτες ενώ σύμφωνα με τις θεωρίες του αυτές είναι σχετικές (εξαρτάται από τον παρατηρητή). Επίσης τεχνολογικά επιτεύγματα όπως το GPS δεν θα ήταν δυνατόν να υπάρξουν αφού οι αποκλίσεις των αποστάσεων θα ήταν της τάξης μερικών χιλιομέτρων.

Πυθαγόρας ο Σάμιος

Ο Πυθαγόρας ο Σάμιος, υπήρξε σημαντικός Έλληνας φιλόσοφος, μαθηματικός, γεωμέτρης και θεωρητικός της μουσικής. Είναι ο κατεξοχήν θεμελιωτής των ελληνικών μαθηματικών (προάγγελων της παγκόσμιας μαθηματικής σκέψης) και δημιούργησε ένα άρτιο σύστημα για την επιστήμη των ουρανίων σωμάτων, που κατοχύρωσε με όλες τις σχετικές αριθμητικές και γεωμετρικές αποδείξεις. Το όνομά του, μάλλον το οφείλει στην Πυθία, η οποία είχε προβλέψει τη γέννησή του και τη σοφία του, όταν ρωτήθηκε σχετικά από το Μνήσαρχο, βάση της ελληνικής Μυθολογίας. Γεννήθηκε σε χρονολογία που δεν μας είναι γνωστή, αλλά που εικάζεται πως είναι μεταξύ των ετών 580 - 572 π.Χ. και ως επικρατέστερος τόπος γεννήσεως παραδίδεται η νήσος Σάμος. Πέθανε στο Μεταπόντιον της Ιταλικής Λευκανίας σε μεγάλη ηλικία, περί το 500 - 490 π.Χ.

Η ίδρυση της πρώτης κλειστής εταιρείας και η διδασχή

Ο ίδιος ο Πυθαγόρας δίδασκε τους μαθητές του <<κεκλεισμένων των θυρών>> και τους έβαζε να ορκιστούν ότι δεν θα αποκάλυπταν τα όσα μάθαιναν εκεί και αφετέρου στο ότι η διδασκαλία του είχε μεγάλη επίδραση σε βάθος χρόνου, με έντονη αναβίωση στην Ύστερη Αρχαιότητα (κίνημα νεοπυθαγορισμού), όταν και γράφτηκαν οι δύο σημαντικότερες βιογραφίες του, από τον Ιάμβλιχο και τον Πορφύριο. Οι Πυθαγόρειοι του 5ου αιώνα π.Χ. συγκαταλέγονται στους πιο σημαντικούς επιστήμονες του καιρού τους και ο Πυθαγόρας φαίνεται να ενδιαφερόταν ιδιαίτερα για την επιστήμη. Στο Πυθαγόρειο σύστημα οι θρησκευτικοί και φιλοσοφικοί στόχοι είναι αλληλένδετοι. Στον εσωτερικό του κόσμο, ο άνθρωπος μπορεί προοδευτικά να αποκτήσει <<αθανασία>> .

Το έργο και οι θεωρίες του

Μια πολύ σημαντική ανακάλυψη που έκανε ο Πυθαγόρας είναι η αριθμητική ερμηνεία του σύμπαντος. Μετρώντας τα κατάλληλα μήκη της χορδής ενός μονόχορδου, διαπίστωσε πως τα σύμφωνα μουσικά διαστήματα μπορεί να εκφραστούν σε απλές αριθμητικές αναλογίες των τεσσάρων πρώτων ακεραίων αριθμών. Το ενδιαφέρον του Πυθαγόρα για τη μουσική αρμονία οδηγεί στη σκέψη σε αυτόν να αποδοθεί και η θεωρία της <<Αρμονίας των Σφαιρών>> .Επίσης έχουν αποδοθεί σε αυτόν διάφορες γεωμετρικές ανακαλύψεις με γνωστότερο το ομώνυμό του θεώρημα. Ωστόσο ορισμένοι αρχαίοι συγγραφείς απέδωσαν στον Πυθαγόρα την ανακάλυψη πως ο Εωσφόρος (Αυγερινός) και ο Έσπερος (Αποσπερίτης) είναι ένας και ο αυτός αστέρας της Αφροδίτης. Άλλοι βέβαια, απέδωσαν αυτήν την ανακάλυψη στον Παρμενίδη.

Τα ταξίδια και η αναγνώρισή του παγκοσμίως

Σύμφωνα με την παράδοση ο Πυθαγόρας πραγματοποίησε πολλά ταξίδια στην Αίγυπτο, όπου έζησε για 22 ολόκληρα χρόνια. Εκεί έμαθε την Αιγυπτιακή γλώσσα και μελέτησε τα Ιερά Βιβλία των Αιγυπτίων. Όταν όμως ο βασιλιάς Καμβύσης την κατέλαβε, εξόρισε τον Πυθαγόρα στην Περσία, και πιο συγκεκριμένα στη Βαβυλώνα.

Εκεί συναναστράφηκε με Πέρσες μάγους, με αποτέλεσμα να εμπλουτίσει τις γνώσεις του με τις μαθηματικές και αστρονομικές δοξασίες των Ασουρο-Βαβυλωνίων.

Ύστερα από δώδεκα χρόνια ελευθερώνεται και πηγαίνει στην Ινδία, όπου μυείται στα τελετουργικά των Βραχμάνων. Μάλιστα είναι και ο πρώτος μη Βραχμάνος που γίνεται αποδεκτός. Έτσι παίρνει το όνομα «Γιαβαντοάρια» ή «Γιουναντοάρια», που σημαίνει Ίωνας δάσκαλος.

Αργότερα αποφασίζει να επιστρέψει στην Ελλάδα. Αρχικά επισκέπτεται τη Λέσβο, όπου υπήρξε μαθητής του Φερεκύδη και έπειτα τη Μίλητο, όπου γίνεται μαθητής του Αναξίμανδρου και του Θαλή.

Τέλος επιστρέφει στα πατρία εδάφη, δηλαδή στη Σάμο, σε ηλικία 56 ετών με σκοπό να δημιουργήσει μία Φιλοσοφική Σχολή. Η Σάμος όμως εκείνη την εποχή βρισκόταν υπό την εξουσία του τυράννου Πολυκράτη, του οποίου ο Πυθαγόρας ήταν αντίπαλος. Ο λόγος για τον οποίο συνέβη αυτό δεν είναι απολύτως ξεκάθαρος. Υπάρχει από τη μία η άποψη που υποστηρίζει πως ο Πολυκράτης ένιωθε αντιπάθεια για τους περιπλανώμενους φιλοσόφους και για αυτό το λόγο δεν επέτρεψε στον Πυθαγόρα να δημιουργήσει τη Σχολή του. Από την άλλη όμως υπάρχει η άποψη που υποστηρίζει πως ο Πυθαγόρας ανήκε στην αριστοκρατική τάξη, η οποία εναντιώθηκε στην Τυραννίδα του Πολυκράτη.

Είτε για τον ένα, είτε για τον άλλο λόγο, ένα είναι το σίγουρο, ότι δηλαδή ο Πυθαγόρας εξαιτίας αυτών των αντιθέσεων αναγκάστηκε να εκπατριστεί. Αρχικά πήγε στη Σικελία, μετά στη Σύβαρη και στον Τάραντα, μέχρι που άκουσε κάποιες θαυμαστές ιστορίες για τον Κρότωνα στην Κ. Ιταλία, για πρωτοποριακές ιδέες, τέχνες, ευτυχομένους πολίτες, και αποφάσισε πως όλα έδειχναν ότι σε εκείνη την ανθούσα αποικία θα μπορούσε να ιδρύσει τη Σχολή του. Έτσι μετανάστευσε οριστικά στον Κρότωνα, όπου και ίδρυσε τη Σχολή του.

Εκεί έγινε ευπρόσδεκτος και επιβλήθηκε ως επιστημονική αυθεντία (μάλιστα σύμφωνα με μαρτυρίες πολλοί τον θεωρούσαν ως γιο του Απόλλωνα ή του Ερμή).

Οι θεωρίες που διατυπώθηκαν σχετικά με τον θάνατό του

Όσον αφορά το θάνατο του Πυθαγόρα υπάρχουν δύο απόψεις. Σύμφωνα με την πρώτη σκοτώθηκε σε μια από τις επιδρομές των δημοκρατικών κατά της Σχολής με αρχηγό τον Κόνωνα, και σύμφωνα με τη δεύτερη, ύστερα από όσα συνέβαιναν, αναγκάστηκε να καταφύγει στο Μεταπόντιο, όπου λίγο αργότερα πέθανε.

Η Συνεισφορά του Πυθαγόρα

Γενικά η συνεισφορά του Πυθαγόρα στις επιστήμες και στη συγκρότηση της σύγχρονης κοινωνίας μας ήταν κάτι παραπάνω από σημαντική. Ο ίδιος, με τις ζωτικής σημασίας θεωρίες και σκέψεις του έθεσε τα θεμέλια για την σύγχρονη αντίληψη του ανθρώπου για το σύμπαν, τα μαθηματικά και την εξήγηση <<των απάντων>> με τη βοήθειά τους. Ακόμη με τη συνεισφορά της κλειστής ομάδας (εταιρείας) που ίδρυσε, όλα αυτά κατάφεραν με τον προφορικό λόγο αρχικά και έπειτα με την χρήση των παπύρων (μέσω των μαθητών του) να διατηρηθούν και να έχουμε το προνόμιο σήμερα να τα αξιοποιούμε.

Γαλιλαίος

Ο Γαλιλαίος (Galileo, 15 Φεβρουαρίου 1564 – 8 Ιανουαρίου 1642) ήταν Ιταλός αστρονόμος, φιλόσοφος και φυσικός.

Βιογραφία

Γεννήθηκε στην Πίζα της Ιταλίας και από νωρίς έδειξε σημεία μιας αξιοσημείωτης ιδιοφυΐας. Ο πατέρας επιβάλλοντας μεγάλες στερήσεις στον εαυτό του και τα άλλα παιδιά του, μπόρεσε να στείλει τον Γαλιλαίο στο σχολείο και αργότερα στο Πανεπιστήμιο της Πίζας, όπου ο Γαλιλαίος γράφτηκε στην Ιατρική Σχολή. Ο Γαλιλαίος άρχισε να ευημερεί, αλλά δεν του έμενε καιρός να σπουδάξει Ιατρική. Η φήμη του Γαλιλαίου άρχισε να απλώνεται μέχρι που έφτασε να ομιλεί σε ακροατήριο που το αποτελούσαν πάνω από 2.000 διακεκριμένες προσωπικότητες της Ευρώπης.

Ο Γαλιλαίος συνέβαλλε σημαντικά στην επιστημονική επανάσταση του 17ου αιώνα. Ανάμεσα σε άλλα, βελτίωσε το τηλεσκόπιο και το χρησιμοποίησε πρώτος συστηματικά για αστρονομικές παρατηρήσεις, ανακάλυψε τους τέσσερις δορυφόρους του Δία, τις ηλιακές κηλίδες και κατέγραψε πρώτος τις κινήσεις τους, εφηύρε τους νόμους του εκκρεμούς που χρησιμοποιήθηκαν στα ρολόγια, διατύπωσε το νόμο της πτώσεως των σωμάτων, εφηύρε το θερμόμετρο και τον αναλογικό διαβήτη, και υποστήριξε τις θεωρίες του Κοπέρνικου για το Ηλιακό σύστημα.

Η Καταδίκη

Η σταδιοδρομία του συνέπεσε με αυτή του Γιοχάνες Κέπλερ. Η θεωρία του ηλιακού συστήματος υποστήριξε ότι η Γη και οι άλλοι πλανήτες, στρέφονται γύρω από τον Ήλιο. Η κοινή αντίληψη της εποχής ήταν ότι ο Ήλιος, η Σελήνη και τα άστρα γύριζαν γύρω από τη Γη, η οποία έμενε ακίνητη. Αυτό εδώ αποτέλεσε την κύρια κατηγορία για την καταδίκη του Γαλιλαίου το 1633, καθώς και η αθέτηση του Διατάγματος του Καταλόγου Απαγορευμένων που δημοσιεύτηκε στις 6 Μαρτίου του 1616. Σύμφωνα με αυτό, δόθηκε εντολή στον Γαλιλαίο να μην υποστηρίξει, ούτε να υπερασπιστεί, ούτε να διδάξει με οποιονδήποτε τρόπο την άποψη της ακινησίας του Ήλιου και της κίνησης της Γης. Επειδή όμως ο Γαλιλαίος δεν ακολούθησε αυτή τη διαταγή καταδικάστηκε. Σύμφωνα με τον μύθο, ο Γαλιλαίος φεύγοντας από την Ιερά Εξέταση επέμεινε στην άποψη του αναφωνώντας "Και όμως γυρίζει". Την 1η Δεκεμβρίου το Ιεροδικείο έδωσε την άδεια στον Γαλιλαίο να επιστρέψει στη Φλωρεντία, όπου έμενε πριν την κλήση του Ιεροδικείου, και να εγκατασταθεί στο Αρτσέτρι, όπου πέθανε τη νύχτα μεταξύ 8ης και 9ης Ιανουαρίου 1642 όσο διαρκούσε η σωφρονιστική ποινή του.

Ανακαλύψεις

Ο Γαλιλαίος αναφέρεται ως ο «πατέρας της σύγχρονης Αστρονομίας» και ο πρώτος φυσικός με τη σύγχρονη σημασία του όρου, καθώς ήταν ο πρώτος που αντικατέστησε την υποθετική-επαγωγική μέθοδο με την πειραματική και εισηγήθηκε τη μαθηματικοποίηση της φυσικής.

Ο Γαλιλαίος με τηλεσκόπιο δικής του κατασκευής παρατήρησε πρώτος τους κρατήρες, τα όρη και τις πεδιάδες στην επιφάνεια της Σελήνης. Ανακάλυψε ότι η Σελήνη στρέφει πάντα προς τη Γη το ίδιο ημισφαίριο της. Παρατήρησε τις ηλιακές κηλίδες, τον δακτύλιο του Κρόνου, αποκάλυψε την αστρική φύση του Γαλαξία μας και ανακάλυψε τους 4 δορυφόρους του πλανήτη Δία, τους οποίους ονόμασε Μεδίκεια άστρα. Οι παρατηρήσεις του αυτές αποτέλεσαν την αρχή του τέλους για την πεποίθηση, πως το Σύμπαν είναι τέλεια πλασμένο και πως η Γη είναι στο κέντρο του Σύμπαντος και αποτελεί μοναδικότητα.

Έργα

Κάποια από τα σπουδαιότερα έργα του Γαλιλαίου είναι τα εξής:

Liber Mechanicorum, εργασία πάνω στη Στατική

Planisphaerium, εργασία πάνω στην Αστρονομία

De mote, εργασία πάνω στην Κινηματική

Perspectivae, εργασία πάνω στην Προοπτική

Problemum Astronomicorum, εργασία πάνω στην Αστρονομία

Συνεισφορά του Γαλιλαίου

Μέσω των διαφόρων ερευνών που διεξήγε, κατάφερε να ρίξει φως σε πολλά ζητήματα που απασχολούσαν τους ανθρώπους και κυρίως τους επιστήμονες της εποχής του. Βοήθησε πάρα πολύ με τις ανακαλύψεις του θέματα σχετικά με την ιατρική καθώς είχε σπουδάσει πάνω σε αυτό το αντικείμενο. Επιπλέον, με τα επιστημονικά του επιτεύγματα οι άνθρωποι άρχισαν να παρατηρούν συστηματικά τα φαινόμενα του διαστήματος και να προσπαθούν να δώσουν εξηγήσεις για αυτά. Ο Γαλιλαίος ονομάζεται και πατέρας της φυσικής, καθώς ήταν ο πρώτος που αντικατέστησε την υποθετική-επαγωγική μέθοδο με την πειραματική και εισηγήθηκε τη μαθηματικοποίηση της φυσικής. Τέλος, ήταν αυτός που έθεσε τις βάσεις για τη νέα θεώρηση της κίνησης της γης και των πλανητών διότι υποστήριξε πως η γη κινείται γύρω από τον άξονα της και πως δεν αποτελεί το κέντρο του σύμπαντος .

Νικόλα Τέσλα

Τα πρώτα χρόνια του μεγάλου επιστήμονα :

Ο Νικόλα Τέσλα γεννημένος 10 Ιουλίου του 1856 στο Σμίλιαν στην περιοχή Λίκα της σημερινής Κροατίας, ανήκε στη Σερβική κοινότητα της Αυστριακής Αυτοκρατορίας. Το όνομα Τέσλα δηλώνει το μικρό τσεκούρι με λεπίδα σε ορθή γωνία προς τη λαβή, ωστόσο, χρησιμοποιείται επίσης για να περιγράψει ένα άτομο με προεξέχοντα δόντια, ένα κοινό χαρακτηριστικό των μελών της οικογένειας Τέσλα. Όπως περιγράφει ο ίδιος στην αυτοβιογραφία του, είχε μεγαλώσει χωρίς αυτοπεποίθηση. Ο Νικόλα από μικρή ηλικία έδειξε πως είχε ζωηρή φαντασία και ενδιαφέρον στις εφευρέσεις ακολουθώντας το παράδειγμα της μητέρας του. Από μικρός ήταν επίσης βιβλιόφιλος καθώς διάβαζε τα περιοδικά που δημοσίευε ποίηση ο πατέρας του και λάτρευε τον Ιούλιο Βέρν και τον Εμίλ Ζολά .

Αρχή της σταδιοδρομίας του :

Ο Τέσλα επέλεξε τη Βουδαπέστη καθώς εκείνη την περίοδο ο Τιβαντάρ Πούσκας, γόνος αριστοκρατικής οικογένειας, είχε εξασφαλίσει άδεια από τον Τόμας Έντισον για τη δημιουργία ενός τηλεφωνικού κέντρου στη Βουδαπέστη υπό την επίβλεψη του αδελφού του, Φέρεντς Πούσκας. Καθώς η χρηματοδότηση και οι εργασίες για την εγκατάστασή του δεν είχαν ολοκληρωθεί, ο Τέσλα προσελήφθη τελικά ως τεχνικός σχεδιαστής στο Κεντρικό Τηλεγραφικό Γραφείο της Ουγγαρίας αποκτώντας πολύτιμη πρακτική εμπειρία. Όταν λίγους μήνες μετά εγκαταστάθηκε τελικά το τηλεφωνικό κέντρο της Βουδαπέστης, ο Φέρεντς Πούσκας προσέλαβε τον Τέσλα, ο οποίος κατάφερε να υλοποιήσει αρκετές βελτιώσεις στον εξοπλισμό του κέντρου ενώ όπως ο ίδιος μαρτυρά στην αυτοβιογραφία του τελειοποίησε και έναν τηλεφωνικό ενισχυτή , τον οποίο όμως δεν κατοχύρωσε ως ευρεσιτεχνία. Στην αυτοβιογραφία του, ο Τέσλα καταγράφει πως στη Βουδαπέστη αντιμετώπισε ένα σοβαρό νευρικό κλονισμό, τον οποίο ξεπέρασε με τη βοήθεια του συνεργάτη και στενού φίλου του Anthony Szigeti. Ο Νικόλα Τέσλα το 1883 μετά την πώληση του τηλεφωνικού κέντρου από τον Πούσκας, προσελήφθη στην Ηλεκτρική Εταιρεία Έντισον με έδρα το Ιβρύ, στα περίχωρα του Παρισιού. Σύντομα ξεχώρισε για τις ικανότητές του, έχοντας μάλιστα ένα πλούσιο θεωρητικό επιστημονικό υπόβαθρο σε αντίθεση με τους περισσότερους υπαλλήλους του Έντισον, ενώ ανέπτυξε έναν αυτόματο ρυθμιστή για τα δυναμό του Έντισον, προκαλώντας τον ενθουσιασμό του προέδρου της Ηλεκτρικής Εταιρείας, Λουί Ρο.

Σπουδές του Νικόλα Τέσλα

Το 1863 μετακόμισε με τους γονείς του στο Γκόσπιτς όπου ο Νικόλα έλαβε τη βασική εκπαίδευση και έμαθε τη γερμανική γλώσσα. Το 1870 συνέχισε την εκπαίδευση του μέχρι το 1873 στο Real Gymnasium στην πόλη Ράκοβατς. Εκεί ο καθηγητής του Μάρτιν Σέκουλιτς, μαζί με το συμμαθητή του Ιούλιους Μπαρτόκοβιτς, τον παρότρυναν να ασχοληθεί περισσότερο με τη μελέτη του ηλεκτρομαγνητισμού. Τελικά στις 26 Ιουνίου του έτους 1873 αποφοίτησε με βαθμό «πολύ καλά» και επέστρεψε στη γενέτειρά του όπου προσβλήθηκε από χολέρα. Χρειάστηκε εννέα μήνες για να αναρρώσει. Στη συνέχεια έμεινε στα βουνά όπου συνέλαβε δύο ευφάνταστες ιδέες οι οποίες, αν και αδύνατο να υλοποιηθούν στην πράξη, θεωρούνται ενδεικτικές της οικουμενικότητας των εφευρέσεων του. Η πρώτη αφορούσε ένα υποθαλάσσιο δίκτυο σωλήνων που θα επέτρεπε τη γρήγορη αποστολή αλληλογραφίας και δεμάτων από τη μία ήπειρο στην άλλη, και η δεύτερη ένα στάσιμο δακτύλιο κατά μήκος του ισημερινού που θα επέτρεπε τους χρήστες του να μεταβαίνουν, χωρίς να μετακινούνται, σε διαφορετικά σημεία της Γης καθώς αυτή θα περιστρεφόταν ως προς το δακτύλιο.

Στη σχολή, ο Τέσλα παρακολούθησε μαθήματα γεωμετρίας, θεωρητικής και πειραματικής φυσικής, ολοκληρωτικού λογισμού, καθώς και αναλυτικής χημείας, βοτανικής, οπτικής, γαλλικών και αγγλικών. Δεν αποφοίτησε ποτέ από την σχολή του Γκρατς.

Τέσλα εναντίον των Ναζί

Το 1934, ενώ ο Hitler σχεδίαζε να καταλάβει τον κόσμο, ο Tesla βρισκόταν στην Αμερική βοηθώντας την Αμερικανική κυβέρνηση να προστατεύσει τους πολίτες της από τους Ναζί δημιουργώντας ένα σοφιστικέ ραντάρ, τροχιακά όπλα τύπου Star Wars για να καταστρέφουν τους εχθρικούς πυραύλους, και τηλεκατευθυνόμενες τορπίλες. Κυκλοφορούσαν φήμες ότι ο Nikola Tesla είχε δημιουργήσει μια «Ακτίνα Θανάτου», ένα αντιβαρυτικό ιπτάμενο δίσκο, μια μηχανή πρόκλησης σεισμών, μηχανές ελέγχου του καιρού, και τεχνολογία αορατότητας βασισμένη στο πλάσμα. Ο Hitler γρήγορα ανέπτυξε την πρόθεση να τις κλέψει και να τις εξαφανίσει από την ευαισθητοποίηση του κοινού, η προσωπική αίσθηση δικαιοσύνης και η αλαζονεία του κατεύθυναν την έμμονη σκέψη του. Κάνοντας σχέδια με την ελίτ των ειδικών πρακτόρων των SS Nazi ο Hitler ικέτευε, «Πρέπει να αποκτήσω αυτές τις εφευρέσεις για να καταλάβω τον κόσμο». Το 1938, ο Hitler ξεκίνησε μακροπρόθεσμα σχέδια στέλνοντας νεαρούς SS Nazi κατασκόπους στην Αμερική μέσω της εταιρείας Hamburg America Line που επιτηρείτο από τον George H. Scherf, Sr., ο οποίος τα προηγούμενα χρόνια εργαζόταν ταυτόχρονα ως οικονομικός χειριστής του Nikola Tesla και για της ιδιοκτησίας των Rockefeller, εταιρεία Union Sulfur Company. Ο παραπλανητικός σχεδιασμός του Hitler περιελάμβανε βασικούς Αμερικανούς

βιομηχάνους σε κάθε επίπεδο για να εξασφαλίσει την αποτελεσματικότητα της διπλής προσωπικότητας του Scherf/ Bush οχυρώνοντας ένα διεφθαρμένο δίκτυο υψηλόβαθμων κυβερνητικών αξιωματούχων των ΗΠΑ. Φωτογραφίες της οικογένειας Bush πριν τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο είναι σπανιότατα διαθέσιμες στο κοινό. Μια από αυτές δείχνει το γκρούπ να φθάνει στο Midland, σε ένα αεροδρόμιο στο Texas το 1950.

Από αριστερά προς τα δεξιά είναι η μητέρα Barbara Pierce Bush, ο υιός George Walker Bush, ο πατέρας George Herbert Walker Bush, η γιαγιά Dorothy Walker Bush και ο παππούς Prescott Sheldon Bush. Ενσωματώνοντας τους εαυτούς τους μέσα στις δυναστικές Αμερικανικές βιομηχανικές οικογένειες των Samuel P. Bush και George Herbert Walker, η οικογένεια Scherf σαβάνωσαν αποτελεσματικά τον εαυτό τους στην Αμερικανική μυθολογία, ενώ όλα τα εξαφανισμένα αρχεία της υπάρξεως τους είχαν πλήρως εξαλειφθεί από την Χιτλερική Γερμανία. Ο προσεκτικός χειρισμός των δημόσιων αρχείων και η καλά ενορχηστρωμένη προπαγάνδα που περιελάμβανε μυριάδες ψεύτικες ιστορίες οι οποίες απαιτούνταν για να εισδύσουν αποτελεσματικά στις θέσεις ισχύος της κυβερνήσεως των ΗΠΑ, όμως τα αρχεία απογραφής για την οικογένεια Bush δείχνουν ασυνέπειες που διαψεύδουν τις ψευδείς ταυτότητες και τις πληροφορίες γέννησης. Ο Otto Skorzeny αποκάλυψε ότι τρεις Αμερικανοί Ναζί ίδρυσαν το Internal Revenue Service το 1933 ως μία ιδιωτική επιχείρηση στο Delaware για την συγκέντρωση χρημάτων για την στρατιωτική προσπάθεια των Ναζί. Ο Skorzeny ισχυρίστηκε ότι τα τεράστια ποσά των Αμερικανικών εσόδων φόρων που δημιουργούνται από το IRS πήγαιναν απ' ευθείας στην δημιουργία της πολεμικής προετοιμασίας εξ αρχής των Ναζί. Ο πλασιέ που μετέφερε τα χρήματα στην Γερμανία ήταν ο H. Scherf, Sr. Δηλαδή ο Prescott Bush, πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της Brown Brothers Harriman. Το IRS δεν αποτελεί μέρος του Bureau of Internal Revenue (Γραφείο Εσωτερικών Εσόδων). Το να πληρώνει κανείς φόρο στο IRS δεν είναι υποχρεωτική αλλά εθελοντική και βασίζεται στην απειλή έρευνας των οικονομικών σας. Με το να είναι ο μπροστινός της κυρίας καλυμμένης επιχειρήσεως χρηματοδοτήσεως του Ναζιστικού καθεστώτος, ο George Scherf, Sr. Ήταν πράγματι το πιο πολύτιμο μυστικό κεφάλαιο του Τρίτου Ράιχ που θα εργαζόταν επιμελώς ολόκληρη την ζωή του για να φέρει την άνοδο του 4ου Ράιχ στην Αμερική.

Η κορύφωση της δόξας και η προσπάθεια χαρακτηρισμού του ως τρελού :

Το διάστημα 1890-1891 ο Τέσλα έδωσε δεκάδες διαλέξεις για το εναλλασσόμενο ρεύμα και τη χρήση του. Το 1891 ο Τέσλα εφηύρε το πηνίο που φέρει το όνομά του. Το 1892 έως το 1903 ο Τέσλα αγωνιζόταν να αποδείξει ότι η εκπομπή και λήψη ραδιοκυμάτων ήταν δική του εφεύρεση καθώς στηριζόταν σε 13 δικές του πατέντες. Τελικά ο Τέσλα δικαιώθηκε το 1940, ενώ αναγνωρίστηκε

ως ο εφευρέτης του ραδιοφώνου το 1955. Το 1895 ο Ρέντγκεν με τη βοήθεια του Τέσλα μπορούσε να πεινυτεί ότι εφεύρε τις ακτίνες Χ και έτσι η φήμη του Τέσλα εκτοξεύτηκε. Το 1898 ισχυρίστηκε, δημιουργώντας και χρησιμοποιώντας μια συσκευή τηλεγεωδυναμικής, ότι ήταν υπεύθυνος για μικρό σεισμό που συνέβη στη Νέα Υόρκη. Σήμερα γνωρίζουμε πως η πρόκληση σεισμών με ηλεκτρομαγνητικούς παλμούς είναι όντως εφικτή. Εκείνη την περίοδο, η φήμη του Τέσλα στις Ηνωμένες Πολιτείες ήταν μεγαλύτερη από κάθε άλλου εφευρέτη ή επιστήμονα στη λαϊκή συνείδηση, αλλά λόγω της εκκεντρικότητάς του και των περιεργών και θεωρούμενων ως εξωφρενικών ισχυρισμών του για τις δυνατότητες της επιστημονικής και τεχνολογικής ανάπτυξης να βοηθήσουν την εκτόξευση του ανθρώπινου πολιτισμού σε άλλη κλίμακα, τελικά εξοστρακίστηκε σαν τρελός επιστήμονας. Από το 1915 έως το 1917 κέρδισε πολλές διακρίσεις από διάφορες ακαδημίες αλλά έχασε την ευκαιρία να προταθεί για Νόμπελ φυσικής από τον Έντισον.

Το 1924 ο Τέσλα ισχυρίστηκε ότι είχε εφεύρει την περιβόητη «ακτίνα θανάτου», ένα υπερόπλο ικανό να καταστρέψει μεγάλες εκτάσεις δηλαδή έως και 10.000 αεροπλάνα σε απόσταση 200 μιλίων, ενώ επίσης ισχυρίστηκε ότι αυτό ήταν υπεύθυνο για την έκρηξη στην Τουγκούσκα, φυσικά οι δημοσιογράφοι και ο επιστημονικός κόσμος τον περιγέλασαν ενώ μέχρι σήμερα οι μελετητές εντάσσουν αυτή την εφεύρεση στο τομέα των ανεξήγητων φαινομένων και γεγονότων. Σήμερα η προσπάθεια αποκρυπτογράφησης μέρους των θεωριών και ανακαλύψεων του Τέσλα γίνεται με συστήματα όπως το Haar. Το 1926, όταν έγινε 70 χρονών, τα πανεπιστήμια του Βελιγραδίου και του Ζάγκρεμπ τον εξέλεξαν ως επίτιμο διδάκτορα.

Το τέλος του Τέσλα :

Από το 1936 έως το θάνατο του το FBI παρακολουθούσε τις συνομιλίες και τις κινήσεις του Τέσλα φοβούμενοι ότι είχε αναπτύξει φιλικές σχέσεις με την σταλινική Σοβιετική Ένωση. Το 1937 ένα αμάξι χτύπησε τον Τέσλα σπάζοντάς του αρκετά πλευρά και κλονίζοντας σοβαρά την υγεία του. Εδώ αξίζει να σημειώσουμε ότι ο Νικόλα Τέσλα είχε να αρρωστήσει από τα 30 του χρόνια, όπως δήλωνε ο ίδιος, ο οποίος πίστευε ότι για αυτό “φταίνε” τα πειράματά του. Το κράτος της Γιουγκοσλαβίας, μετά το ατύχημα του, του έβγαλε ισόβια σύνταξη.

Το 1941, με την επέκταση του ναζισμού στην Ευρώπη και τον αναβρασμό του παγκοσμίου πολέμου, ο Τέσλα ήθελε να κατασκευάσει ένα «νέο» υπερόπλο για να σώσει την πατρίδα του. Τελικά πέθανε το 1943 στις 7 του Γενάρη αλλά τον βρήκαν νεκρό δυο μέρες μετά γιατί είχε κρεμάσει, όπως έκανε πάντα, στην πόρτα του δωματίου του την επιγραφή «ΜΗΝ ΕΝΟΧΛΕΙΤΕ, ΕΡΓΑΖΟΜΑΙ»

Συνεισφορά του Τέσλα

Η γενικότερη συνεισφορά του Τέσλα στην ανάπτυξη της επιστήμης ήταν πολύ μεγάλη. Ήταν αυτός που μπόρεσε με την εφαρμογή όλων των γνώσεων που είχε να φέρει ριζοσπαστικές αλλαγές στην ιστορία της επιστήμης. Συγκεκριμένα, κάποιες από τις σημαντικότερες ανακαλύψεις του ήταν ένα υποθαλάσσιο δίκτυο αγωγών, ένα δακτύλιο μεταφορών στην περιφέρεια της γης καθώς και η βελτίωση των τηλεφωνικών επικοινωνιών που επικρατούσαν μέχρι τότε. Επίσης, ο Τέσλα έκανε τεράστιες ανακαλύψεις οι οποίες έμειναν κρυφές από αυτούς από τους οποίους ο πλανήτης Γή κυριαρχείτε μυστικά. Τέλος, οι καινοτόμες ιδέες του βοήθησαν πολύ στην εξέλιξη της επιστήμης και της ανθρωπότητας

Θαλής Μιλήσιος

Ο Θαλής ο Μιλήσιος ήταν αρχαίος Έλληνας, ο πρώτος των επτά σοφών της αρχαιότητας, μαθηματικός, φυσικός, αστρονόμος, μηχανικός, μετεωρολόγος και προσωκρατικός φιλόσοφος, ιδρυτής της Μιλησιακής σχολής της φυσικής φιλοσοφίας. Ήταν γιος του Εξαμύου και της Κλεοβουλίνης, δραστηριοποιήθηκε στις αρχές του 6ου αιώνα π.Χ. στη Μίλητο. Το όνομά του στην καθαρεύουσα είναι περισιώμενο. Στην αρχαία ελληνική απαντάται ως Θαλής, αλλά και Θάλης, γενική του Θάλητος, στην αρχαία ιωνική διάλεκτο Θάλεω, γενική του Θαλού. Ακολουθώς δοτική τω Θάλητι, Θαλή και Θαλεί, αιτιατική: Θάλητα, Θαλήν, Θάλην και Θαλή, κλητική: ὦ Θαλή. Την βιογραφία του έγραψε ο Διογένης ο Λαέρτιος.

Ιδιωτική του ζωή

Ο Θαλής γεννήθηκε στη Μίλητο γύρω στο 621 π.Χ. Οι ακριβείς ημερομηνίες της γέννησης και του θανάτου του Θαλή δεν είναι γνωστές με ακρίβεια, άλλα προσδιορίζονται από σκόρπιες αναφορές αρχαίων συγγραφέων. Ο Διογένης Λαέρτιος σημειώνει πως ο Θαλής πέθανε την περίοδο της 58ης Ολυμπιάδας (548-545 π.Χ.) σε ηλικία 78 ετών. Ο Διογένης Λαέρτιος αναφέρει πως οι γονείς του Θαλή ήταν ο Εξαμύης και η Κλεοβουλίνη που κατάγονταν και οι δύο από οικογένειες Φοινίκων αριστοκρατών. Ο Διογένης ο Λαέρτιος συνδέει μάλιστα την καταγωγή τους με τον Κάδμο. Αναφέρει επίσης δύο εναλλακτικές θεωρίες σχετικά με τον γιο του Θαλή, που ονομαζόταν Κύβισθος. Σύμφωνα με την πρώτη θεωρία ο Κύβιστος ήταν γιος του Θαλή, ενώ σύμφωνα με την δεύτερη ήταν ανιψιός του, τον οποίο είχε υιοθετήσει. Κατά τη δεύτερη εκδοχή ο Θαλής δεν είχε παντρευτεί. Η δεύτερη θεωρία ενισχύεται και από την παράδοση που αναφέρεται στον λόγο που δεν παντρεύτηκε ο Θαλής. Σύμφωνα με αυτή την παράδοση η μητέρα του Θαλή τον παρακινούσε να παντρευτεί άλλα αυτός της ανταπαντούσε πως είναι μικρός για γάμο. Όταν πέρασαν τα χρόνια της ανταπαντούσα πως είναι μεγάλος πια για γάμο. Επίσης αναφορές κάνουν λόγο για επιχειρηματικές δραστηριότητες του Θαλή. Ο Αριστοτέλης στα Πολιτικά δίνει μία διαφορετική ερμηνεία για τις οικονομικές δραστηριότητες που ανέπτυξε. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη οι συμπολίτες του Θαλή αμφισβητούσαν την χρησιμότητα της φιλοσοφίας αφού αυτή δεν σε βοηθάει να πλουτίσεις. Τότε ο Θαλής έχοντας προβλέψει από τις κινήσεις των άστρων ότι αναμένεται χρονιά πολύ καλής σοδειάς νοίκιασε όλα τα ελαιοτριβεία της Μιλήτου. Την επόμενη χρονιά που η κίνηση υπήρξε αυξημένη έγινε πλούσιος και έτσι απέδειξε στους συμπολίτες του πως με τη σοφία μπορεί κανείς να πλουτίσει όμως δεν είναι αυτός ο σκοπός της.

Έργα:

Τι πρόσφερε ο ίδιος στην πολιτική

Σύμφωνα με τους αρχαίους συγγραφείς ο Θαλής είχε ανάμειξη στην πολιτική. Βρέθηκε στο προσκήνιο σημαντικών γεγονότων που εκτυλίσσονταν στην Μικρά Ασία κατά τη διάρκεια της ζωής του. Ο Ηρόδοτος αναφέρει πως ο Θαλής είχε προβλέψει ένα χρόνο πριν την ακριβή ημερομηνία της έκλειψης Ηλίου που συνέβη το 585 π.Χ. και συνέπεσε με την μάχη του Άλυ ποταμού μεταξύ των Λυδών και των Μήδων. Σε έναν μεταγενέστερο πόλεμο των Λυδών εναντίον των Μήδων οι Λυδοί αδυνατούσαν να περάσουν τον ποταμό Άλυ. ο Θαλής, που εκείνο τον καιρό βρισκόταν στο στρατόπεδο των Λυδών, χάρισε το ρεύμα του ποταμού στα δύο κάνοντάς το διαβατό. Ο Διογένης ο Λαέρτιος αναφέρει πως ο Θαλής απέτρεψε τους Μιλήσιους να συμμαχήσουν με τον Κροίσο κατά τη διάρκεια του πολέμου του με τον Κύρο, γεγονός που έσωσε την πόλη αφού τελικά νίκησε ο Κύρος.

Κοσμολογία

Ο Θαλής ο Μιλήσιος υπήρξε ο πρώτος που προσπάθησε να εξηγήσει τα φυσικά φαινόμενα με βάση φυσικές διαδικασίες. Χαρακτηριστική ήταν η προσπάθεια του να εξηγήσει το φαινόμενο των σεισμών. Σύμφωνα με τον Θαλή η Γη επιπλέει στο νερό και οι σεισμοί προκαλούνται όταν η Γη κλυδωνίζεται από κύματα του νερού. Στην κοσμολογία του φιλόσοφου σημαντικό ρόλο παίζει το νερό (ύδωρ). Του αποδίδονται δύο κοσμολογικές απόψεις:

Η Γη έχει τη μορφή ενός κυκλικού δίσκου που στηρίζεται στο νερό

Το νερό είναι η αρχή των πάντων

Θεολογία

Όπως μας παραδίδει ο Αριστοτέλης στο Περί Ψυχής Α5 και Α3 ο Θαλής πίστευε πως ο κόσμος είναι γεμάτος θεούς (πάντα πλήρη θεών είναι) και ότι η ψυχή είναι κάτι το κινητικό (κινητικόν τι). Πρόκειται ουσιαστικά για μια αρχαϊκή διατύπωση της θεωρίας του υλοζωισμού, σύμφωνα με την οποία ο κόσμος είναι ζωντανός και έμψυχος, γεγονός που πιστοποιείται από την κινητικότητά του. Ο υλοζωισμός στην νεότερη έννοιά του θεωρεί ως δομικό στοιχείο του κόσμου το φυσικό στοιχείο εννοώντας το ως έμβιο, ως οντότητα στην οποία η ύλη και η ενέργεια είναι αδιάσπαστα ενωμένες.

Φυσική

Στον τομέα της φυσικής ασχολήθηκε με τον ηλεκτρισμό και τον μαγνητισμό και ανακάλυψε τις δυνάμεις που ασκούνται σε ηλεκτρισμένα ή μαγνητισμένα σώματα. Στις φιλοσοφικές του τοποθετήσεις δεχόταν πως το νερό ήταν η αρχή των πάντων και ότι πάνω σε αυτό στηριζόταν η γη ενώ μέσω αυτού μεταδιδόταν η ζωή.

Γεωμετρία

Ο Θαλής αναφέρεται ως σπουδαίος γεωμέτρης. Κέρδισε μάλιστα τον θαυμασμό των Αιγυπτίων μετρώντας το ύψος των πυραμίδων, βασιζόμενος στο μήκος της σκιάς τους και της σκιάς μιας ράβδου που έμπηγε στο έδαφος. Γνωστό είναι το Θεώρημα του Θαλή που αναφέρει: όταν παράλληλες ευθείες τέμνονται από δύο άλλες ευθείες τότε τα τμήματα μεταξύ των παραλλήλων που ορίζονται στην μια τέμνουσα, είναι ανάλογα. Στον Θαλή αποδίδονται από τους αρχαίους συγγραφείς πέντε ακόμα αποδείξεις γεωμετρικών προτάσεων που είναι οι ακόλουθες:

Η διάμετρος κύκλου διχοτομεί τον κύκλο.

Οι κατά κορυφή γωνίες είναι ίσες.

Οι παρά τη βάση ισοσκελούς τριγώνου γωνίες είναι ίσες.

Αν δυο τρίγωνα έχουν μια πλευρά ίση και τις προσκείμενες σε αυτή γωνίες ίσες, είναι και μεταξύ τους ίσα.

Η εγγεγραμμένη σε ημιπεριφέρεια γωνία είναι ορθή.

Γνωμικά

Στον Θαλή, όπως και στους υπόλοιπους σοφούς, αποδίδονταν διάσημα γνωμικά της αρχαιότητας. Ορισμένα από τα γνωμικά που αποδίδονται στον Θαλή είναι:

- «Γνώθι σ' αυτόν»,
- «Μέτρω χρω»,
- «πρεσβύτατον των όντων θεός αγέννητον γαρ»,
- «κάλλιστον κόσμος ποιήμα γαρ θεού»,
- «μέγιστον τόπος άπαντα γαρ χωρεί»,

- «τάχιστον νους δια παντός γαρ τρέχει»,
- «σοφώτατον χρόνος ανευρίσκει γαρ πάντα»..

Αστρονομία

Στον τομέα της αστρονομίας, παρατηρώντας τη σταθερότητα του πολικού αστέρα στον ουράνιο θόλο, θεώρησε πως ήταν το καλύτερο σημείο αναφοράς για το νυχτερινό προσανατολισμό. Παρατηρώντας την κίνηση των ουρανίων σωμάτων είπε πως ένα έτος πρέπει να έχει 365 ημέρες και ήταν ο πρώτος που κατάλαβε ότι η σελήνη δεν είναι αυτόφωτο ουράνιο σώμα, αλλά το φως της οφείλεται σε αντανάκλαση του ηλιακού φωτός. Έτσι, εξήγησε σωστά το μηχανισμό δημιουργίας των ηλιακών εκλείψεων θεωρώντας ότι η σελήνη μπαίνει ανάμεσα στη γη και τον ήλιο, καταφέροντας μάλιστα να προβλέψει την ηλιακή έκλειψη του 585 π.Χ.

Φιλοσοφία

Ο Θαλής ήταν ιδρυτής της Ιωνικής σχολής, που θεωρείται μια εμβρυώδης μορφή υλιστικής σχολής . Οι φιλόσοφοι που τη συγκροτούσαν, υποστήριζαν το Θαλή, υποστήριζαν ότι η φύση αποτελείται από ύλη που βρίσκεται σε αέναη κίνηση. Πρώτος ο Θαλής αναζήτησε την αρχή των όντων όχι στο Θεό, αλλά σε κάποιο φυσικό είδος. Απέδωσε τη βάση όλων των πραγμάτων στο νερό, επειδή , ίσως παρατήρησε ότι η ζωή όλων των όντων εξαρτάται από αυτό – είτε επειδή προέρχονται από αυτό είτε επειδή ζουν και αναπνύσσονται σε υγρό περιβάλλον- και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι όλες οι ουσίες θα μεταβληθούν σε νερό. Απέδωσε στη φύση μια γενεσιουργό δύναμη ,γιατί (σύμφωνα με την θεωρία του) από αυτή γεννιούνται και βλασταίνουν τα όντα. Βέβαια η θεωρητική του προσέγγιση στη φύση δεν αποτέλεσε μια υλιστική θεώρηση των πραγμάτων, αλλά απλά μια συμβολική ερμηνεία της κοσμογονικής αρχής. Η ψυχή στο Θαλή διακατέχεται από μια <<αυτοκινητική>> και <<αεικίνητη>> δύναμη-ιδιότητα και βρίσκει υπόσταση σε όλα τα όντα, ακόμα και τα άψυχα. Οι περισσότερες πληροφορίες για το έργο του Θαλή έχουν διασωθεί από τον Αριστοτέλη.

Συνεισφορά του Θαλή του Μιλήσιου

Η γενικότερη συνεισφορά του Θαλή του Μιλήσιου ήταν τεράστια. Αρχικά, βοήθησε αρκετά στην ανάπτυξη πολλών τομέων της επιστήμης. Πιο συγκεκριμένα ασχολήθηκε με τη φυσική, τη γεωμετρία, τη κοσμολογία, τη θεολογία, τη φιλοσοφία καθώς αποτελούσε έναν από τους 7 σημαντικότερους σοφούς της αρχαιότητας.

Συμπαντικές προσωπικότητες που άλλαξαν τον πολιτισμό μας στον χώρο της τέχνης

Εισαγωγή

Ορισμός τέχνης

Η τέχνη βασίζεται στην εμπειρία και στο ταλέντο. Αποτελεί έναν ευρύτερης ερμηνείας όρο που χρησιμοποιείται για να περιγράψουμε την διαδικασία, της οποίας προϊόν είναι κάτι το μη φυσικό, το οποίο ακολουθεί τους κανόνες του δημιουργού. Κατά συνέπεια όροι με κοινή ρίζα όπως τεχνικό, τεχνίτης, καλλιτέχνης αποδίδονται σε ανθρώπινες δημιουργίες, τρόπους έκφρασης και δραστηριότητες αυθαίρετες με τη ροπή του φυσικού κόσμου.

Η λέξη τέχνη

Στην ελληνική γλώσσα η λέξη τέχνη περιλαμβάνει οποιαδήποτε διαδικασία για την παραγωγή κάποιου προϊόντος. Στην αγγλική γλώσσα υπάρχουν δύο λέξεις art και craft. Η πρώτη χρησιμοποιείται για να δηλώσει τέχνη που συνδέεται με προϊόντα αισθητικής αξίας, ενώ η δεύτερη για τα υπόλοιπα. Η λέξη art που χρησιμοποιείται σε γλώσσες της δυτικής Ευρώπης προέρχεται από το Λατινικό ars που εν μέρει σημαίνει διακανονίζω, διευθετώ.

Η ιστορία της τέχνης

Ως ιστορία της τέχνης είναι γνωστός ο κλάδος των ανθρωπιστικών επιστημών που ασχολείται με την επιστημονική μελέτη και έρευνα των τεχνών, ιδιαίτερα των εικαστικών, στην ιστορική εξέλιξή τους. Από γεωγραφικής και χρονολογικής άποψης, το αντικείμενο της ιστορίας της τέχνης εκτείνεται θεωρητικά σε ολόκληρο τον κόσμο από την απώτερη προϊστορία ως σήμερα, στην ακαδημαϊκή πράξη όμως ο κλάδος έχει δώσει περισσότερο βάρος στην τέχνη της Δύσης από τον Μεσαίωνα και μετά αφήνοντας τη μελέτη άλλων περιοχών και περιόδων στην αρμοδιότητα συγκεκριμένων ειδικεύσεων της αρχαιολογίας, της πολιτισμικής ανθρωπολογίας και της εθνολογίας. Ειδολογικά, η ιστορία της τέχνης ενδιαφέρεται περισσότερο για συγκεκριμένα προϊόντα της ανθρώπινης δημιουργικότητας, που αξιολογούνται ως έργα τέχνης, παρά για καθημερινά ή χρηστικά είδη του υλικού πολιτισμού χωρίς αισθητική αξία. Από μεθοδολογικής άποψης, τέλος, η ιστορία τέχνης προσεγγίζει την τεχνική, την τεχνοτροπία και το περιεχόμενο των έργων τέχνης μελετώντας και σχετικές γραπτές μαρτυρίες για να σκιαγραφήσει την καλλιτεχνική προσωπικότητα των δημιουργών τους και να φωτίσει τις συνθήκες κάτω από τις οποίες παράχθηκαν, χρησιμοποιήθηκαν και

δέχτηκαν ή άσκησαν επιρροή στον ιστορικό περίγυρό τους και σε άλλα έργα τέχνης.

Επίδραση της τέχνης στον άνθρωπο

- Εμπνέει , ανακουφίζει κι εξυψώνει τον καθημερινό βίο.
- Ανάπτυξη της αισθητικής αντιλήψεις.
- Καταφύγιο από το άγχος της τεχνοκρατίας που τον σφίγγει.
- Επικοινωνία – συναδέλφωση λαών.
- Παράγοντας ειρηνικής συμβίωσης.
- Μέσο διατήρησης εθνικής ταυτότητας ενός λαού.
- Συμβάλλει στη διευρύνει του ανθρώπου την ιδέα του ωραίου του κάλου .

Ο κοινωνικός ρόλος της τέχνης και η σημασία της

- Διοχετεύει ιδέες, σκέψεις και αξίες προς το σύνολο.
- Διδάσκει μια στάση απέναντι στη ζωή και τα προβλήματα της, παραδειγματίζει.
- Η τέχνη γεννά και δίνει αδιέξοδο στα ωραία αισθήματα.
- Εξευγενίζει την ψυχή και του πιο αγρίου ανθρώπου ,τον ευαισθητοποιεί , του καλλιεργεί λεπτό γούστο.
- Ηθικοποιεί τον άνθρωπο και βελτιώνει την συμπεριφορά του.
- Του αυξάνει την αγωνιστική διάθεση και του γεννά την αισιοδοξία.
- Ισχυροποιεί την βούληση και αυξάνει την αποφασιστικότητα.
- Τον κάνει να αγαπά και να σέβεται τους συνάνθρωπους του και να αναγνωρίζει τα δικαιώματα τους.
- Ανυψώνει τους ανθρώπους σαν προσωπικότητα.
- Στην τέχνη βρίσκει καταφύγιο και ανακούφιση ο άνθρωπος ύστερα από αποτυχίες, θλιβερά γεγονότα, απογοητεύσεις.

Η Έλλειψη της τέχνης

- Πολιτιστική οπισθοδρόμηση.
- Κυριαρχία παθών και ενστίκτων.
- Έλλειψη επικοινωνίας
- Έλλειψη ιδανικών και αισθητικής.
- Έλλειψη φαντασίας , ομορφιάς.

Οι δέκα πρώτες κατηγορίες της τέχνης

- Αρχιτεκτονική
- Γλυπτική
- Ζωγραφική
- Ποίηση
- Μουσική
- Χορός
- Κινηματογραφία
- Φωτογραφία
- Κόμικς
- Street art-graffiti

Άλλες τέχνες

- Ηθοποιία
- Θέατρο και Όπερα
- Λογοτεχνία
- Κομμωτική
- Μαγειρι

ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

Ο Βίος του

Ο Παπαδιαμάντης γεννήθηκε στη Σκιάθο το 1851 και γονείς του ήταν ο ιερέας Αδαμάντιος Εμμανουήλ και η Αγγελική (Γκιουλώ) το γένος Μωραϊτίδη. εξοικειώθηκε νωρίς με τα εκκλησιαστικά πράγματα, τη θρησκευτική ατμόσφαιρα, τις λειτουργίες, τα εξωκλήσια και την ήσυχη ζωή του νησιώτικου περιγύρου. Όλα αυτά διαμόρφωσαν μια χριστιανοπρεπή ιδιοσυγκρασία, που διατήρησε με πείσμα ως το τέλος της ζωής του. Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στο νησί του στην Ι. Μονή του Ευαγγελισμού. Φοίτησε στο Γυμνάσιο στη *Χαλκίδα* και στον *Πειραιά* και το τελείωσε στο *Βαρβάκειο* της *Αθηνάς*. Πάντα φτωχός, άρχισε από μαθητής να κερδίζει το ψωμί του με παραδόσεις και προγυμνάσεις μαθητών. Επέστρεψε στην Αθήνα και γράφτηκε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών την οποία δεν την τελείωσε, γιατί η φτώχεια, η ανέχεια και η επισφαλής υγεία του τού στάθηκαν ανυπέβλητα εμπόδια. Απογοητευμένος από τη ζωή της Αθήνας, αναζητούσε καταφύγιο στη Σκιάθο. Ωστόσο, επειδή οι οικονομικές του ανάγκες ήταν πολλές, σύντομα αναγκαζόταν να επιστρέψει στην Αθήνα. Στο νησί του εξακολούθησε να κάνει τις μεταφράσεις που του έστελνε ο *Γιάννης Βλαχογιάννης*, για να έχει κάποιον πόρο ζωής, μα ύστερα από λίγο τα χέρια του πρήστηκαν και του ήταν δύσκολο να γράφει. Το ημερήσιο πρόγραμμά του περιλάμβανε πολύ πρωινό ξύπνημα, μια βόλτα στην ακρογιαλιά κι ύστερα εκκλησία. Μαζεύοντας τα ιστορικά του

νησιού και τα παλιά χρονικά συνέθεσε τα τελευταία του διηγήματα πιο ώριμα και πιο ολοκληρωμένα. Ο Παπαδιαμάντης πέθανε τον Ιανουάριο του 1911, ύστερα από επιδείνωση της υγείας του. Η κηδεία του τελέστηκε μέσα στο πένθος όλων των απλών ανθρώπων του νησιού. Με την είδηση του θανάτου του, το πένθος έγινε πανελλήνιο.

Η Συγγραφική του πορεία

Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης θεωρείται «η κορυφή των κορυφών» κατά τον **Κ. Π. Καβάφη**, είναι ένας από τους σημαντικότερους **Έλληνες λογοτέχνες**, γνωστός και ως «ο άγιος των ελληνικών γραμμάτων». Έγραψε κυρίως **διηγήματα**, τα οποία κατέχουν περίοπτη θέση στη νεοελληνική λογοτεχνία. Από τη στιγμή που γράφτηκε στο Πανεπιστήμιο άρχισε να δημοσιογραφεί και να κάνει μεταφράσεις από τα **Γαλλικά** και **Αγγλικά**, γλώσσες που είχε μάθει σε βάθος και που λίγοι τις γνώριζαν τόσο καλά στην εποχή του. Οι απολαβές του όμως ήταν πενιχρές και αναγκαζόταν να ζει σε φτωχικά δωμάτια, όντας πάντα ολιγαρκής και λιτοδίαιτος. Η θέση του καλυτέρευσε κάπως, όταν γνωρίστηκε με τον προοδευτικό δημοσιογράφο και εκδότη **Βλάση Γαβριηλίδη**, που ίδρυσε την περίφημη για την εποχή της εφημερίδα **Ακρόπολη**. Η ζωή του όμως δεν άλλαξε. Αν και η αμοιβή του από την εργασία του στην "Ακρόπολη" ήταν υπέρογκη ενώ κέρδιζε αρκετά και από τις -περιζήτητες- συνεργασίες του με άλλες εφημερίδες και περιοδικά, η οικονομική του κατάσταση στάθηκε για πάντα η αδύνατη πλευρά του. Παρόλο που γενικά στη ζωή του φαινόταν απλησίαστος, παρόλο που του άρεσε η μοναξιά και η απομόνωση και δεν έπανε εύκολα φιλίες, στο Περιοδικό "Νέα Εστία" διαβάζουμε για εκείνους που πλησίαζε και φανέρωνε τον πλούσιο εσωτερικό του κόσμο. Ελάχιστοι ήταν οι φίλοι του, όπως ο συγγραφέας και ερευνητής **Γιάννης Βλαχογιάννης**, ο ποιητής **Μιλτιάδης Μαλακάσης** και ένας δυο άλλοι. Ακόμα και προς το Βλάση Γαβριηλίδη, που του στάθηκε ως πατέρας, και τον ενθάρρυνε και τον βοηθούσε πάντα σε κάθε δύσκολη στιγμή, δεν έδειξε την αγάπη, που, ίσως, θα έπρεπε να δείξει. Αυτός ο περιέργος και απόκοσμος τρόπος ζωής, με την παράλληλη προσήλωσή του στην Ορθόδοξη Εκκλησία και τη λειτουργική της παράδοση, τον έκανε να μοιάζει με κοσμοκαλόγερο. Συνήθιζε να ψάλλει στον Ι. Ναό του Αγίου Ελισαίου ως δεξιός ψάλτης, ενώ στον ίδιο ναό έψαλλε ως αριστερός ψάλτης ο εξάδελφός του και συγγραφέα Αλέξανδρος και εφημέριος ήταν ο πάπα Νικόλας Πλανάς.

Το Έργο του

Μέσα στα περισσότερα διηγήματα του Παπαδιαμάντη, του συγγραφέα και υμνητή «του ρόδινου νησιού του», γίνεται συχνή αναφορά στο φυσικό περιβάλλον της Σκιάθου, στις ρεματιές, τις χαράδρες, τα υψώματα, με διαφορετική το καθένα βλάστηση. Επίσης αναφέρεται συχνά και η θαλασσινή της διαμόρφωση, με τα αμέτρητα λιμανάκια, τους κόρφους και τους κάβους, τους

γκρεμούς, τις σπηλιές, τα νησάκια, τις αμμουδιές, τα ακρογιάλια. Αυτές οι αλησμόνητες παιδικές μνήμες κυριαρχούν στη σκέψη του Παπαδιαμάντη και τις κάνει διηγήματα, εμπλουτισμένα με τα θρησκευτικά βιώματά του και με τα βάσανα, τους καημούς και τις μικροχαρές της σκιαθίτικης φτωχολογιάς. Οι ήρωες του είναι ψαράδες, αγρότες, ιερωμένοι, μετανάστες, πολυφραμελίτες, εργένηδες, αναξιοπαθούσες χήρες, όμορφες ορφανές, αλλά και κακάσχημες μάγισσες και διάφορες αγύρτισσες. Όταν δεν έκανε τέχνη τις παιδικές του αναμνήσεις, έπαιρνε τα θέματά του από τη ζωή των φτωχογειτονιών της Αθήνας. Ολόκληρη η ουσία της πεζογραφίας του περικλείεται μέσα σε μια φράση του ίδιου : «Το έπ' έμοι, ενόσω ζω, και αναπνέω καί σωφρονώ, δεν θα παύσω να υμνώ μετά λατρείας τον Χριστόν μου, να περιγράφω μετ' έρωτος την φύσιν, καί να ζωγραφώ μετά στοργής τα γνήσια ελληνικά ήθη». Οι ήρωές του, απλοί, ταπεινοί, γραφικοί, βασανισμένοι, γίνονται οι πυρήνες των δραματικών συγκρούσεών τους με τη ζωή. Η *καθαρεύουσα*, που χρησιμοποιεί, σπάνια γίνεται δυσνόητη, γιατί διαπνέεται από τον κραδασμό και τη θέρμη του πλέον ευσυγκίνητου *ανθρωπισμού*. Ωστόσο, απλοποιούσε τη γλώσσα, βάζοντας περισσότερα λαϊκά στοιχεία, και λίγο πριν το θάνατό του έγραψε και διηγήματα στη *δημοτική*. Τον διακρίνει ποιητικό ύφος, γόνιμη φαντασία και θρησκευτική κατάνυξη, η οποία τον συγκλόνιζε από την παιδική του ηλικία. Εκτός από τα διηγήματα και τις *νουβέλες* έγραψε και ποιήματα θρησκευτικής έμπνευσης, που εξυμνούν τη μητέρα του και την *Παναγία*.

Ο Παπαδιαμάντης, πέρα από τα τρία μυθιστορήματα και τα τρία εκτεταμένα διηγήματα (νουβέλες), έγραψε 180 διηγήματα και 40 μελέτες και άρθρα. Τα διηγήματα του Παπαδιαμάντη ανήκουν στην τρίτη περίοδο της εξέλιξής του, τη λεγόμενη *νατουραλιστική* περίοδο, που αρχίζει με το πρώτο του διήγημα το 1887 και φτάνει ως το 1892.

Τα διηγήματα του είναι :

- Το χριστόψωμο
- Η χήρα παπαδιά
- Η τελευταία βαπτιστική
- Η υπηρέτρα
- Ο σημαδιακός
- Η σταχομαζώχτρα
- Εξοχική Λαμπρή

- Η χτυπημένη
- Ο Πανταρώτας
- Η παιδική πασχαλιά
- Η μαυρομαντηλού
- Το Πάσχα ρωμέϊκο
- το Θέρος-έρος
- Ο φτωχός άγιος
- Η νοσταλγός
- Μια ψυχή
- Ο Αμερικάνος
- Στο Χριστό στο Κάστρο
- Στην Αγ' Αναστασιά και το Όλόγυρα στη λίμνη

Η Κριτική του έργου του

Μερικοί φίλοι του δημοσιογράφοι, όπως ο Γαβριηλίδης, ο *Ιωάννης Καμπούρογλου*, ο *Δημήτριος Κορομηλάς*, ο *Ιωάννης Ζερβός*, ο *Δημήτριος Χατζόπουλος* είναι οι πρώτοι που μίλησαν για το έργο του. Όλοι όμως οι άλλοι και κυρίως οι κριτικοί λογοτέχνες, όπως ο *Εμμανουήλ Ροΐδης*, ο *Άγγελος Βλάχος* κ.α. δεν ανέφεραν ούτε λέξη για το έργο του, ειδικά όταν ζούσε. Έτσι, τον

διεκδικούσαν οι **δημοτικιστές**, γιατί το έργο του ανήκει στην πρωτοπορία του καιρού του, αλλά δεν τον συμπαθούσαν για τη γλώσσα του. Το ίδιο και οι **καθαρευουσιάνοι**, γιατί είναι μεν γλωσσικά συντηρητικός, όμως λογοτεχνικά βρίσκεται έξω από το κλίμα τους. Ο πάντοτε παρατηρητικός Ξενόπουλος δισταζει να διακηρύξει την αξία του Παπαδιαμάντη. Μόνο ο Παλαμάς, ο επισημότερος κριτικός της μετα**ψυχαρακικής** περιόδου, συνόψισε τα χαρακτηριστικά της διηγηματογραφικής φυσιογνωμίας του, που «δίνει την άυλη χαρά της τέχνης». Τελευταίος στην περίοδο είναι ο χαρακτηρισμός του Μ. Μαλακάσα, που θεωρεί τον Παπαδιαμάντη ποιητή του σκιάφωτος, αυτόματο δημιουργό ανθρώπων και λυρικών καταστάσεων. Θεμελιακός, όμως, σταθμός όλης της κριτικογραφίας στάθηκε η σημαντική φιλολογική μελέτη του **Γιώργου Βαλέτα**, για τη ζωή, το έργο και την εποχή του Παπαδιαμάντη, η οποία είδε το φως τον Μάιο του 1940 και βραβεύτηκε με το Α' Βραβείο από την **Ακαδημία Αθηνών**.

Μέσα στο έργο του ο Παπαδιαμάντης μιλάει για την αρετή και την κακία, για τον αγώνα της εξύψωσης του ελληνικού έθνους, για τον **Χριστιανισμό**, που γι' αυτόν δεν είναι μόνο τυφλή πίστη, είναι σύστημα ζωής και αλήθειας. Επίσης μιλάει για την πολιτική κατάντια του καιρού του και προτείνει μέτρα για την ηθική ανάπλαση, μέτρα για την παιδεία, το χτύπημα του λογιotaτισμού και την αληθινή ανόρθωση της παιδείας, με το ζωντανό πνεύμα της λαϊκής παράδοσης.

Ο Στόχος του μέσα από το έργο του

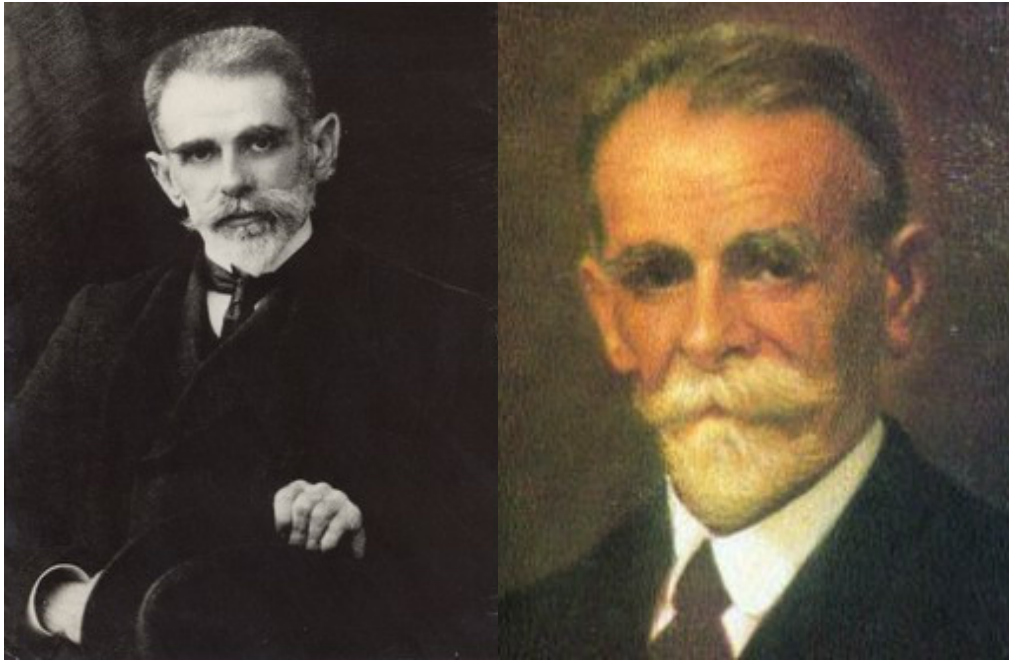
Ο στόχος του Παπαδιαμάντη δεν είναι η ηθογραφική αναπαράσταση μιας μικροδιαφωνίας που έχει παρέλθει, αλλά η αναβάπτιση στο ζωντανό εκκλησιαστικό ήθος, όπως διασώθηκε μέσα από τη λαϊκή παράδοση και την κοινοτική ευσέβεια. Ο ορίζοντας της τέχνης του είναι σαφώς θεολογικός, αντλώντας από την κολλυβαδική παράδοση και τη λαϊκή ευσέβεια. Το «*να υμνώ μετά λατρείας τον Χριστόν μου*» που θέτει ως στόχο της λογοτεχνίας του, αποτελεί μια ορθόδοξη θεώρηση για την ίδια την τέχνη, μια θεώρηση της τέχνης από δοξολογική και ευχαριστιακή σκοπιά.

Γιατί αποφάσισα να ασχοληθώ με τον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη

Γιατί ο Παπαδιαμάντης θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες συγγραφείς-διηγηματογράφους. Εκτός από διηγήματα έγραψε και μυθιστορήματα, ποιήματα και νουβέλες. Ένα από τα καλύτερα και δυνατότερα έργα του είναι η «Φόνισσα» διότι πρόκειται για ένα ψυχογραφικό έργο της νεοελληνικής πεζογραφίας και αποτελεί το τελευταίο δείγμα της ηθογραφικής πεζογραφίας. Καθώς το θέμα του είναι πολύ ευρύτερο και αγγίζει το τρίπτυχο ΖΩΗ – ΘΑΝΑΤΟΣ – ΘΕΟΣ. Έχει δηλαδή να κάνει με το κατά πόσο ο άνθρωπος έχει το δικαίωμα υποκαταστήσει το θεό και να αφαιρεί ζωές με κριτήριο μια

υποκειμενική άποψη του << καλού>> και του <<κακού>>. Τέλος, διότι ο Παπαδιαμάντης αν και καταγόμενος από φτωχή οικογένεια με οικονομικά προβλήματα ωστόσο, κατάφερε να φοίτηση στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστήμιου.

Κωστής Παλαμάς

Ο βίος του

Γεννήθηκε στην Πάτρα στις 13 Ιανουαρίου 1859 από γονείς που κατάγονταν από το Μεσολόγγι. Η οικογένεια του πατέρα του ήταν οικογένεια λογίων, με αξιόλογη πνευματική δραστηριότητα, και ασχολούμενων με τη θρησκεία. Ο προπάππος του Παναγιώτη Παλαμά (1722-1803) είχε ιδρύσει στο Μεσολόγγι την περίφημη "Παλαμαία Σχολή" και ο παππούς του Ιωάννης είχε διδάξει στην Πατριαρχική Ακαδημία της Κωνσταντινούπολης. Ο θείος του Ανδρέας Παλαμάς υπήρξε πρωτοψάλτης και υμνογράφος, τον οποίο ο Κωστής Παλαμάς αναφέρει στα "Διηγήματά" του. Ο Μιχαήλ Ευσταθίου Παλαμάς (αδελφός του Ανδρέα) και ο Πανάρετος Παλαμάς ήταν ασκητές. Ο Δημήτριος Ι. Παλαμάς, επίσης θείος του Κωστή, ήταν ψάλτης και υμνογράφος στο Μεσολόγγι. Μετά την αποφοίτησή του από το γυμνάσιο εγκαταστάθηκε στην Αθήνα το 1875, όπου γράφτηκε στην Νομική Σχολή. Σύντομα όμως εγκατέλειψε τις σπουδές του αποφασισμένος να ασχοληθεί με τη λογοτεχνία. Το πρώτο του ποίημα το είχε γράψει σε ηλικία 9 ετών, μιμούμενος τα πρότυπα της εποχής του.

Η συγγραφική του πορεία

Από το 1875 δημοσίευε σε εφημερίδες και περιοδικά διάφορα ποιήματα. Το 1897 διορίστηκε γραμματέας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, απ' όπου αποχώρησε το 1928. Από την ίδια χρονιά (1897) άρχισε να δημοσιεύει τις σημαντικότερες

ποιητικές του συλλογές και συνθέσεις, όπως οι "Ίαμβοι και Ανάπαιστοι" (1897), "Ασάλευτη Ζωή" Πέθανε στις 27 Φεβρουαρίου του 1943 έπειτα από σοβαρή ασθένεια, 40 ημέρες μετά το θάνατο της συζύγου του. Η κηδεία του έμεινε ιστορική, καθώς μπροστά σε έκπληκτους Γερμανούς κατακτητές και χιλιάδες κόσμου τον συνόδεψε στην τελευταία του κατοικία, στο Α' νεκροταφείο Αθηνών, ψάλλοντας τον εθνικό ύμνο. Ήταν υποψήφιος για το Βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας, ανάμεσα σε αυτούς που πρότειναν τον Παλαμά για το βραβείο υπήρξε και ο νικητής του 1916 Καρλ Γκούσταφ Βέρνερ φον Χάιντενσταμ

Το έργο του

Ο Παλαμάς ήταν ένας από τους πολυγραφότερους Έλληνες λογοτέχνες και πνευματικούς ανθρώπους.

Δημοσίευσε συνολικά σαράντα ποιητικές συλλογές, καθώς και θεατρικά έργα, κριτικά και ιστορικά δοκίμια, συγκριτικές μελέτες και βιβλιοκριτικές. Την επιμέλεια της επανέκδοσης των έργων του μετά το θάνατό του ανέλαβε ο γιος του Λέανδρος Παλαμάς επίσης ποιητής και κριτικός της λογοτεχνίας.

Το ποιητικό του έργο

Το ποιητικό του έργο είναι μεγάλο σε έκταση και σε σημασία και είχε τεράστια απήχηση στην εποχή του. Διαμετρικά αντίθετες πολιτικές και πνευματικές προσωπικότητες, όπως ο Κωνσταντίνος Τσάτσος και ο Νίκος Ζαχαριάδης αισθάνθηκαν την ανάγκη να τοποθετηθούν απέναντι στο Δωδεκάλογο του Γύφτου. Ο Μίκης Θεοδωράκης έχει πει ότι ο Παλαμάς είχε μεγαλύτερη επιρροή από 10 Πρωθυπουργούς. Το ενδιαφέρον για το έργο του μειώθηκε στη μεταπολεμική Ελλάδα, όταν επεκράτησαν διαφορετικά αισθητικά ρεύματα ενώ υποχώρησε και το ενδιαφέρον για την ποίηση γενικότερα. Μετά τις μεγάλες συνθέσεις επανήλθε σε μικρότερες λυρικές φόρμες με τις συλλογές Οι καημοί της Λιμνοθάλασσας και Η Πολιτεία και η Μοναξιά (1912), μαζί με τις οποίες εξέδωσε και τα σατιρικά ποιήματά του (Σατιρικά γυμνάσματα). Στις επόμενες συλλογές του γενικά δεν παρουσιάστηκε κάτι νέο στην ποιητική του εξέλιξη, παρά μόνο στις τελευταίες, Ο κύκλος των τετράστιχων (1929) και Οι νύχτες του Φήμιου (1935) αποτελούνται αποκλειστικά από σύντομα τετράστιχα ποιήματα

Η σχέση με το Δημοτικισμό

Η εποχή της εμφάνισης του Κωστή Παλαμά, αλλά και των άλλων ποιητών της Νέας Αθηναϊκής Σχολής συνέπεσε με την έξαρση του προβληματισμού για το γλωσσικό ζήτημα. Το επαναστατικόν βιβλίο του κ. Ψυχάρη" εκφράζοντας ενθουσιώδεις κρίσεις, χωρίς βέβαια να παραλείπει να επισημάνει και τις ακρότητες του συγγραφέα. Η υποστήριξη του προς όλες τις προσπάθειες

καθιέρωσης της δημοτικής ήταν συνεχής και έμπρακτη. Συνεργαζόταν με το περιοδικό-όργανο του δημοτικισμού. Ο Νουμάς από το πρώτο κιόλας τεύχος και στη δημοτική έγραψε όχι μόνο τα ποιήματα αλλά και τα (λίγα) διηγήματά του. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι ενώ στο λογοτεχνικό (και αργότερα και στο κριτικό) έργο χρησιμοποιούσε τη δημοτική, ως Γραμματέας του Πανεπιστημίου ήταν υποχρεωμένος να συντάσσει τα επίσημα έγγραφα σε αυστηρή καθαρεύουσα. Η επίσημη θέση του, όπως ήταν φυσικό, δύσκολα μπορούσε να συνδυαστεί με την υποστήριξη στο δημοτικισμό. Βρέθηκε πολλές φορές στο επίκεντρο επιθέσεων, ειδικά κατά τα "Ευαγγελικά" (1901) και τα "Ορεσειακά" (1903). Ο ίδιος δε δίστασε να δηλώσει δημοσίως ότι ο δημοτικισμός ήταν η αρετή του (1908).

Τα ποιητικά του έργα:

- Τραγούδια της πατρίδος μου
- Οι χαιρετισμοί της Ηλιογέννητης (1900)
- Οι καημοί της λιμνοθάλασσας (1912)
- Η πολιτεία και η μοναξιά (1912)
- Οι νύχτες του Φήμιου (1935)

Γιατί αποφάσισα να ασχοληθώ με τον Κωστή Παλαμά.

Ο Παλαμάς ήταν ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες Λογοτέχνες και πνευματικούς ανθρώπους. Έγραψε τις πατρίδες που είναι μία σειρά από 12 λυρικά σονέτα τα οποία τα συνέταξε στη συλλογή *Ασάλευτη Ζωή* που κυκλοφόρησε το 1904. Τα σονέτα αυτά ανήκουν στη σειρά υποκειμενικών ποιημάτων του Παλαμά, μέσα από τα οποία εκφράζεται ο εσωτερικός κόσμος και ο προβληματισμός του. Τα θέματα τους ακολουθούν κλιμακωτή αλληλουχία αναφέρονται σε διάφορες πόλεις που έχουν κάποια σχέση μαζί του και σε άλλες που ταξίδεψε με την ποιητική του φαντασία: Πάτρα, Μεσολλόγγι, Αθήνα, Κερκυρα.

Κωνσταντίνος Καβάφης

Ο βίος του

Ο Κωνσταντίνος Καβάφης γεννήθηκε στις 29 Απριλίου 1863 στην Αλεξάνδρεια, όπου οι γονείς του, εγκαταστάθηκαν εγκαταλείποντας την Κωνσταντινούπολη το 1840. Ήταν το ένατο παιδί του Πέτρου Καβάφη , μεγαλέμπορου βαμβακιού. Η μητέρα του ανήκε σε παλιά Φαναριώτικη οικογένεια της Κωνσταντινούπολης. Και τα δυο αυτά στοιχεία, η εμπορική ιδιότητα του πατέρα και η αρχοντιά της μητέρας συντέλεσαν σημαντικά στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του ποιητή. Μετά το θάνατο του πατέρα του και την σταδιακή διάλυση της οικογενειακής επιχείρησης, η οικογένεια εγκαταστάθηκε στην Αγγλία (Λίβερπουλ και Λονδίνο) όπου έμεινε μέχρι το 1876. Στην Αλεξάνδρεια ο Καβάφης διδάχτηκε Αγγλικά, Γαλλικά και Ελληνικά με οικοδιδάσκαλο και συμπλήρωσε τη μόρφωσή του για ένα-δύο χρόνια στο Ελληνικό Εκπαιδευτήριο της Αλεξάνδρειας. Έζησε επίσης για τρία χρόνια, που ήταν τα κρίσιμότερα στην ψυχοδιανοητική του διαμόρφωση, στην Πόλη (1882-84).

Η συγγραφική του πορεία

Από το 1886 άρχισε να δημοσιεύει ποιήματα επηρεασμένα από τους Αθηναίους ρομαντικούς ποιητές, χωρίς να τον έχει επηρεάσει καθόλου η στροφή της γενιάς του 80. Από το 1891, όταν εκδίδει σε αυτοτελές φυλλάδιο το ποίημα Κτίσται, και ιδίως το 1896, όταν γράφει τα Τείχη, το πρώτο αναγνωρισμένο, εμφανίζονται τα

χαρακτηριστικά των ώριμων ποιημάτων του. Ο Καβάφης είναι γνωστός για την ειρωνεία του, ένα μοναδικό συνδυασμό λεκτικής και δραματικής ειρωνείας.. Πολλοί όμως από τους αλλόγλωσσους ομότεχνους και αναγνώστες του αρχικά γνώρισαν και αγάπησαν τον ερωτικό Καβάφη.

Το έργο του

Ο Καβάφης, όσο ζούσε, δεν εξέδωσε ποτέ ολόκληρο το ποιητικό του έργο, το οποίο, άλλωστε, συμπλήρωνε ως την τελευταία στιγμή της ζωής του. Ούτε, φυσικά, πραγματοποίησε ποτέ μια κανονικά εμπορική έκδοση. Ακολούθησε ένα δικό του, ιδιόρρυθμο σύστημα έκδοσης και κυκλοφορίας του έργου, το οποίο και προκάλεσε πολλές συζητήσεις στο χώρο των καβαφικών μελετών. Σήμερα η ποίησή του όχι μόνο έχει επικρατήσει στην Ελλάδα, αλλά και κατέλαβε μία εξέχουσα θέση στην όλη ευρωπαϊκή ποίηση, ύστερα από τις μεταφράσεις των ποιημάτων του αρχικά στα Γαλλικά, Αγγλικά, Γερμανικά και κατόπιν σε πολλές άλλες γλώσσες. Το σώμα των Καβαφικών ποιημάτων περιλαμβάνει: Τα 154 ποιήματα που αναγνώρισε ο ίδιος (τα λεγόμενα Αναγνωρισμένα), τα 37 Αποκηρυγμένα ποιήματά του, τα περισσότερα νεανικά, σε ρομαντική καθαρεύουσα, τα οποία αργότερα αποκήρυξε, τα Ανέκδοτα, δηλαδή 75 ποιήματα που βρέθηκαν τελειωμένα στα χαρτιά του, καθώς και τα 30 Ατελή, που βρέθηκαν στα χαρτιά του χωρίς να έχουν πάρει την οριστική τους μορφή. Ο Καβάφης έγραψε και κάποια πεζά, δοκίμια, μελέτες, μεταξύ των οποίων: «Τα Ελγίνεια Μάρμαρα», «Οι Βυζαντινοί ποιηταί», «Το Κυπριακόν ζήτημα», «Το Τέλος του Οδυσσέως», «Μία σελίς της Τρωϊκής Ιστορίας» κ.α. Τύπωσε ο ίδιος το 1904 μια μικρή συλλογή με τον τίτλο Ποιήματα, στην οποία περιέλαβε τα ποιήματα: Φωνές, Επιθυμίες, Κερίά, Ένας γέρος, Δέησις, Οι ψυχές των γερόντων, Το πρώτο σκαλί, Διακοπή, Θερμοπύλες, Τα παράθυρα, Περιμένοντας τους βαρβάρους, Απιστία και Τα άλογα του Αχιλλέως.

Η γλώσσα του Καβάφη

Η γλώσσα και η στιχουργική μορφή των ποιημάτων του Καβάφη ήταν ιδιόρρυθμες και πρωτοποριακές για την εποχή. Τα βασικά χαρακτηριστικά τους είναι:

- ιδιότυπη γλώσσα, μείγμα καθαρεύουσας και δημοτικής, με ιδιωματικά στοιχεία της Κωνσταντινούπολης
- εξαιρετικά λιτός λόγος, με ελάχιστα επίθετα (όσα υπάρχουν έχουν πάντα ιδιαίτερη σημασία, δεν είναι ποτέ συμβατικά, κοσμητικά επίθετα)
- ουδέτερη γλώσσα, σχεδόν πεζολογική, μακριά από τις ποιητικές συμβάσεις της εποχής. Η γλώσσα δεν αποκαλύπτει τα συναισθήματα.

- εξαιρετικά σύντομα ποιήματα
- ιαμβικός ρυθμός αλλά τόσο επεξεργασμένος που συχνά είναι δύσκολο να διακριθεί
- σχεδόν ολοκληρωτική απουσία ομοιοκαταληξίας
- ιδιαίτερη σημασία στα σημεία στίξης: παίζουν ρόλο για το νόημα ή λειτουργούν ως οδηγίες απαγγελίας.

Το ύφος του ποιητή

Ο Καβάφης, όπως κάθε ποιητής, λειτουργεί κυρίως μέσω των συμβόλων. Η τέχνη του είναι η συγκέντρωση αρχετύπων, που δίνουν ένα φευγαλέο υπαινικτικό νόημα στο λόγο του. Αντλεί μνήμες από το παρελθόν, και τις αποθέτει στο παρόν, ενίοτε ως προειδοποίηση για τα μελλούμενα. Είναι τέτοια η σχέση του με τη συλλογική ψυχή και τα περιεχόμενά της, που θεωρείται προδρομικός της σχέσης της λογοτεχνίας του 20ου αιώνα με τη συλλογική συνείδηση. Ιδιαίτερο στοιχείο της τεχνικής του είναι μία σπάνιας υφής σκηνοθετική ικανότητα αντιστοιχη με αυτήν που συναντάει κανείς στον πεζογραφικό ή και θεατρικό λόγο. Άλλο ένα όμως χαρακτηριστικό του συμπληρωματικό του προαναφερόμενου είναι η τάση, μέσω του λόγου του, να υποδύεται περσόνες. Το εν λόγω χαρακτηριστικό δημιουργεί μια πολυεπίπεδη ποίηση αλλά και αινιγματικότητα μιας και είναι συχνά δυσδιάκριτο για τον αναγνώστη να αναγνωρίσει μέσω τίνος προσώπου μιλάει ο ίδιος ο ποιητής και με ποιο ταυτίζεται. Η συμβολιστική του τάση είναι έντονη και συνδυάζεται με λόγο λιτό αλλά διαχρονικά επίκαιρο. Η ειρωνική διάθεση, αυτό που αποκλήθηκε καβαφική ειρωνεία συνδυάζεται με την τραγικότητα της πραγματικότητας, για να καταστεί κοινωνικά διδακτική και οι ηδονιστικοί του προσανατολισμοί ανακατεύονται με κοινωνικές επισημάνσεις. Αναμφίβολα δεν είναι εύκολο να οριοθετήσει κανείς ξεκάθαρα σε θεματικούς κύκλους την ποιητική του Καβάφη. Η ιστορία ανακατεύεται με τις αισθήσεις και το στοχασμό σε μια ενιαία οντότητα, αυτήν πιθανώς που ο ίδιος ο Καβάφης προσδιορίζει ως «ενιαίο καβαφικό κύκλο», αλλά σε κάθε ξεχωριστή περίπτωση, στον αμέσως επόμενο στίχο, η εναλλαγή δικαιώνει όσους χαρακτήρισαν την καβαφική ποίηση πρωτεύική.

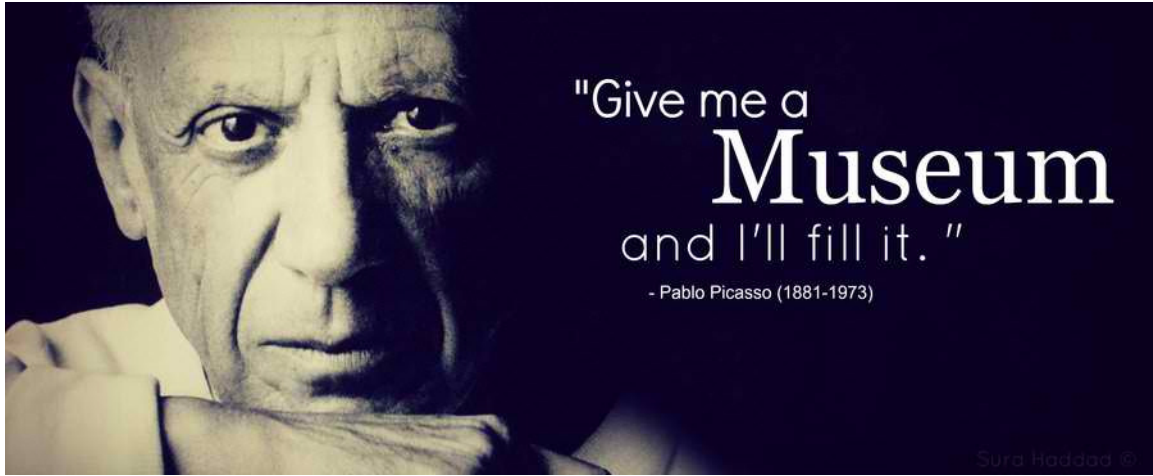
Η βιβλιογραφία του

- Τα γνωρίσματα της ελληνικότητας και η ποίηση του Κ. Π. Καβάφη, Τρικαλινά 3
- Η μορφή του Κ. Π. Καβάφη

- Ο επικούρειος ποιητής Κ. Π. Καβάφης
- Πρόσωπα στην ομίχλη
- Ο Ελληνισμός και η θεολογία στον Καβάφη
- Η ποιητική συνείδηση του Καβάφη

ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

PABLO PICASSO

Ο βίος του

Ο Πάμπλο Ντιέγκο Χώσε Φρανθίσκο ντε Πάουλα Χουάν Νεμοπουθένο Μαρία ντε λος Ρεμέδιος Θιπριάνο ντε λα Σαντίσιμα Τρινιδάδ Ρουίθ υ Πικάσο ή απλά Πάμπλο Πικάσο γεννήθηκε στη Μάλαγα της Ισπανίας στις 25 Οκτωβρίου του 1881. Πατέρας του ήταν ο Χοσέ Ρουίθ Μπλάσκο, καθηγητής του σχεδίου, και μητέρα του η Μαρία Πικάσο. Άρχισε να ζωγραφίζει από παιδί και σε ηλικία 14 ετών μπήκε στη Σχολή Καλών Τεχνών της Βαρκελώνης. Το 1897 πήρε χρυσό βραβείο με τον πρώτο πίνακά του που παρουσίασε στην Ακαδημία. Έχοντας κιάλας κατακτήσει μια τεχνική σταθερή κι αξιόλογη, άρχισε να πλησιάζει τους πρωτοποριακούς καλλιτεχνικούς κύκλους της εποχής, που επέδρασαν βαθιά στη διαμόρφωσή του. Το 1904 μετακόμισε στο Παρίσι, όπου γνωρίστηκε με άλλους μεγάλους καλλιτέχνες, όπως ο Ματίζ και ο Χουάν Μιρό. Από το 1912 έως το 1914 τα έργα του Πικάσο γίνονταν όλο και πιο γνωστά. Στις διεθνείς εκθέσεις του Μονάχου, της Κολωνίας και του Βερολίνου, οι κυβιστικοί του πίνακες βρισκόνταν στην πρώτη σειρά, δημοσιεύονταν στα πρωτοποριακά περιοδικά και οι ανανεωτικές αντιλήψεις του γίνονταν αντικείμενο συζήτησης στα πιο προωθημένα καλλιτεχνικά κέντρα. Σύντομα, το όνομα του έγινε συνώνυμο με το καινούργιο και το τολμηρό. Πέθανε σε ηλικία 92 ετών το 1973 και τάφηκε δίπλα στην σύζυγο του Ζακλίν στον κήπο του κάστρου Βωβενάργκ, που του ανήκε, στο χωριό Βωβενάργκ της Γαλλίας.

Γιατί θεωρείται σημαντικός

Ο Πάμπλο Πικάσο ήταν Ισπανός ζωγράφος. Είναι ένας από τους κυριότερους Ισπανούς εκπροσώπους της τέχνης του 20ού αιώνα, συνιδρυτής μαζί με τον Ζωρζ Μπρακ του κυβισμού και με σημαντική συνεισφορά στη διαμόρφωση και εξέλιξη της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης.

Ο Πικάσο ως ζωγράφος, χαράκτης, γλύπτης και δραματουργός ήταν ιδιαίτερα πολύπλευρος. Η εφευρετικότητα και η ευχέρειά του για πειραματισμούς δυσχεραίνουν την κατάταξή του σε μια συγκεκριμένη καλλιτεχνική κατηγορία.

Καλλιτεχνική περίοδος

Λόγω της ποικιλομορφίας αλλά και της χρονικής έκτασης που παρουσιάζει το έργο του Πικάσο, χωρίζεται συνήθως σε διαφορετικές περιόδους. Ο κυριότερες από αυτές είναι :

- Μπλε ή Γαλάζια περίοδος (1901-1904): οι πίνακες του Πικάσο, αυτής της περιόδου, χαρακτηρίζονται από το μπλε χρώμα ή αποχρώσεις του και συμβολίζουν μία συναισθηματικά φορτισμένη περίοδο της ζωής του. Μερικά από τα πιο γνωστά έργα του ανήκουν σε αυτή, απεικονίζοντας ακροβάτες, αρλεκίνους, πόρνες, επαίτες και καλλιτέχνες. Η μπλε περίοδος περιλαμβάνει πίνακες που ολοκληρώθηκαν κυρίως στο Παρίσι αλλά είναι περισσότερο επηρεασμένοι από την ισπανική ζωγραφική.
- Ροζ ή Ρόδινη περίοδος (1905-1907): Στους πίνακες αυτής της περιόδου, κυριαρχούν τα κεραμικά χρώματα και οι γήινοι τόνοι, ενώ συχνά χαρακτηρίζονται ως περισσότερο λυρικοί και εύθυμοι. Θεωρείται η περίοδος κατά την οποία ο Πικάσο επηρεάστηκε περισσότερο από την γαλλική ζωγραφική.

- Αναλυτικός κυβισμός (1907-1912): είναι η τεχνοτροπία που ανέπτυξε ο ίδιος ο Πικάσο μαζί με τον Μπρακ και ένας από τους δύο βασικούς τομείς του ρεύματος του κυβισμού.
- Συνθετικός κυβισμός (1912-1915): η περίοδος κατά την οποία ο Πικάσο και ο Μπρακ εξέλιξαν την κυβιστική οπτική, χρησιμοποιώντας την τεχνική του κολάζ.

Οι επόμενες περιόδους στο έργο του Πικάσο περιλαμβάνουν μια στροφή του σε περισσότερο κλασικές μορφές και ένα μεσογειακό πνεύμα (1916-1924), την αλληλεπίδρασή του με το υπερρεαλιστικό κίνημα στα μέσα της δεκαετίας του 1920, την ενασχόλησή του με την γλυπτική (από τα τέλη της δεκαετίας του '20) καθώς και το έργο που πραγματοποίησε μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο.

Αν και ο Πικάσο ήταν πρώτα απ' όλα ζωγράφος, στην πραγματικότητα θεωρούσε ότι ένας καλλιτέχνης οφείλει να ζωγραφίζει για να μπορεί να θεωρηθεί αληθινός καλλιτέχνης, εργάστηκε επίσης με μικρά κεραμικά και χάλκινα γλυπτά, ενώ έγραψε ακόμη και ποιήματα. Ο ίδιος αυτοπροσδιοριζόταν και ως ποιητής λέγοντας "Je suis aussi un poète", δηλαδή "είμαι κι εγώ ένας ποιητής". Θεωρείται πως μέσα από τα ποιήματά του, ο Πικάσο εξέφρασε πιο έντονα την σχέση του με τον υπερρεαλισμό. Ξεκίνησε τη συγγραφή τους το 1934 και συλλογές αυτών δημοσιεύτηκαν αργότερα στα περιοδικά Cahiers d' Art (Τετράδια τέχνης) και La Caceta de Arte.

Σημαντικότερο έργο του : Γκερνίκα(Γκουέρνικα)

Η απεικόνιση του Γερμανικού βομβαρδισμού της πόλης της Ισπανίας Γκερνίκα. Αυτός ο μεγάλος καμβάς περιγράφει την απανθρωπιά, την βιαιότητα και την απόγνωση του πολέμου. Η διαδικασία της ζωγραφικής του πίνακα αποτυπώθηκε σε μια σειρά φωτογραφιών από τη διασημότερη ερωμένη του Πικάσο, την Dora Maar, μια διακεκριμένη καλλιτέχνίδα. Η Γκερνίκα έμεινε κρεμασμένη στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης για πολλά χρόνια και ο Πικάσο είχε δηλώσει πως δε θα επέστρεφε στην Ισπανία προτού αποκατασταθεί πλήρως η δημοκρατία. Το 1981 η Γκερνίκα επιστράφηκε στην Ισπανία και εκτέθηκε αρχικά στο Casón del Buen Retiro και κατόπιν στο Μουσείο ντελ Πράδο. Το 1992 ο πίνακας μεταφέρθηκε στην οριστική του θέση στο Εθνικό Μουσείο Τέχνης Βασίλισσα Σοφία στη Μαδρίτη, του οποίου έγινε το διασημότερο και σπουδαιότερο έκθεμα.

Η ζωγραφική του Πάμπλο Πικάσο

Ο Πικάσο ήταν εξαιρετικά ταλαντούχος ως ζωγράφος και ως σχεδιαστής, ακόμη και για τα δεδομένα των μεγαλύτερων καλλιτεχνών του κόσμου. Εργάστηκε εξίσου με ελαιογραφίες, υδατογραφίες, παστέλ, κάρβουνο, μολύβι και μελάνι. Απέδωσε σύνθετες σκηνές ως απλές γεωμετρικές μορφές στα έργα του Κυβισμού, αλλά δημιούργησε επίσης και μεγαλοπρεπή ρεαλιστικά πορτραίτα. Τα σκίτσα του με μελάνι και μολύβι φίλων του από την εποχή του Κυβισμού και κατόπιν, εκτιμούνται για την υποτιμημένη οικειότητα τους, και είναι παραδείγματα των δεξιοτήτων του. Ο Πικάσο κινήθηκε με ευκολία στις τέχνες παρά την περιορισμένη ακαδημαϊκή του κατάρτιση (παρακολούθησε μόνο ένα έτος στη βασιλική ακαδημία της Μαδρίτης). Τα ταλέντα του αυξήθηκαν από μια αυστηρή αίσθηση καθήκοντος στην εργασία του, που κράτησε μέχρι τα τελευταία έτη της μακρόχρονης ζωής του.

Το μουσείο που βρίσκονται τα έργα του Πικάσο

Το μουσείο Πικάσο είναι ένα μουσείο τέχνης που φιλοξενεί τη μεγαλύτερη συλλογή έργων του Πάμπλο Πικάσο παγκοσμίως. Βρίσκεται στη συνοικία Μαρρέ (Marais) του Παρισιού και στεγάζεται στο Μέγαρο Σαλέ (Hôtel Salé). Τα εκθέματά του καλύπτουν όλο το φάσμα της καλλιτεχνικής δημιουργίας του Πάμπλο Πικάσο, από τη μπλε και τη ροζ περίοδο έως τον κυβισμό, αναδεικνύοντας έτσι όλη την καλλιτεχνική εξέλιξη του μεγάλου ζωγράφου.

Το μουσείο δημιουργήθηκε χάρη στη δωρεά της οικογένειας του Πικάσο στο γαλλικό κράτος, το οποίο για αντάλλαγμα απάλλαξε την οικογένεια από τους φόρους που όφειλε να καταβάλει. Αυτό συνέβη μετά το θάνατο του Ισπανού καλλιτέχνη, το 1973.

Γιατί αποφάσισα να ασχοληθώ με τον Pablo Picasso

Γιατί υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους καλλιτέχνες του 20^{ου} αιώνα και δημιουργός μαζί με τον Ζωρζ Μπρακ του Κυβισμού. Το τεράστιο σε όγκο έργο του παραμένει ολοζώντανο και ο θρύλος επιζεί . Για 80 περίπου από τα 91 του χρόνια αφοσιώθηκε σε μια αξεπέραστη καλλιτεχνική παράγωγη και συνέβαλε αποφασιστικά στην όλη ανάπτυξη της μοντέρνας τέχνης κατά τον 20^ο αιώνα . Επειδή η τέχνη του Πικάσο ήδη από την εποχή των Δεσποινίδων της Αβινιόν είχε ριζοσπαστικό χαρακτήρα και δεν υπήρχε σχεδόν καλλιτέχνης του 20^{ου} αιώνα που να μην δέχτηκε την επιρροή του .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ- Πηγές

1. <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%B1%CE%BB%CE%AE%CF%82>
2. <http://users.sch.gr/ndelis/thales/thalis.html>
3. <http://gym-n-figal.ilei.sch.gr/thalhs.htm>
4. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%83%CE%B1%CE%AC%CE%BA_%CE%9D
5. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CE%BB%CE%B1%CE%AF%CE%BF%CF%82_%CE%93%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CE%BB%CE%
6. <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%8A%CE%BD%CF%83%CF%84%CE%AC%C>
7. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CF%80%CE%BB%CE%B5%CE%B6_%CE%A0%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%AC%CE%BBE%B9%CE%BDAD%CE%B9%CE%B5%CF%8D%CF%84%CF%89%CE%BD
8. <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%85%CE%B8%CE%B1%CE%B3%CF%8C%CF%81%CE%B1%CF%82>
9. <http://www.mousa.gr/html/pythagoras.html>
10. ΕΠΙΚΑΛΕΣΤΗΚΑΜΕ ΤΟ ΒΙΒΑΙΟ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΕ ΤΙΤΛΟ << Η ΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ >>
11. https://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CCkQFjAA&url=http%3A%2F%2Fel.wikipedia.org%2Fwiki%2F%25CE%25A1%25CE%25B5%25CE%25BD%25CE%25AD%25CE%259D%25CF%2584%25CE%25B5%25CE%25BA%25CE%25AC%25CF%2581%25CF%2584&ei=1m8MU5_8G4bE7AbN8oGQDQ&usq=AFQjCNFuJGfUR9_xRUgW-7bCJfySkJ2Q9g&bvm=bv.61725948,d.bGE
12. 2) <http://tvxs.gr/news/%CF%83%CE%B1%CE%BD-%CF%83%CE%AE%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B1/%CF%81%CE%B5%CE%BD%CE%AD-%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BA%CE%AC%CF%81%CF%84-%CE%AD%CE%BD%CE%B1%CF%82-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%>

[CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%B7%CF%84%CE%AD%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%89%CF%80%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%82](#)

13. <http://www.marxists.org/ellinika/archive/lenin/works/1913/03/three.htm>
14. http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CF%81%CE%BB_%CE%9C%CE%B1%CF%81%CE%BE
15. http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CF%81%CE%BB_%CE%9C%CE%B1%CF%81%CE%BE
16. <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%B7%CF%82>
17. 2) <http://blogs.sch.gr/stratilio/archives/637>
18. http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%89%CE%AC%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CF%82_%CE%9A%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%B4%CE%AF%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B1%CF%82
19. <http://www.sansimera.gr/biographies/195>
20. http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%B8%CE%AD%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%82_%CE%92%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%B6%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%82
21. http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BB%CE%AD%CE%BE%CE%B1%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%9A.%CE%A5%CF%88%CE%B7%CE%BB%CE%AC%CE%BD%CF%84%CE%B7%CF%82
22. http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%B4%CF%8C%CE%B%CF%86%CE%BF%CF%82_%CE%A7%CE%AF%CF%84%CE%BB%CE%B5%CF%81